



Barnevern
Fredrikstad kommune
Forvaltningsrevisjonsrapport

Rolvøy
21. november 2017

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	SAMMENDRAG	3
2	INNLEDNING	5
2.1	Bakgrunn	5
2.2	Problemstilling og avgrensing	5
2.3	Metode og gjennomføring	6
2.4	Revisjonskriterier.....	8
2.5	Litteratur- og dokumentliste	8
3	BAKGRUNNSINFORMASJON – KORT OM SAKSGANGEN I EN BARNEVERNSSAK	9
4	LITT OM BARNEVERTJENESTEN I FREDRIKSTAD KOMMUNE	11
4.1	Oppsummering – hovedtrekk ved barneverntjenesten i Fredrikstad.....	21
5	INTERNKONTROLL.....	22
5.1	Revisjonskriterier.....	22
5.2	Fakta	22
5.3	Vurderinger	27
6	OMSORGSPLASSERINGER	29
6.1	Revisjonskriterier.....	29
6.2	Fakta	30
6.3	Vurderinger	47
7	ATFERDSPASSERINGER	51
7.1	Revisjonskriterier.....	51
7.2	Fakta	51
7.3	Vurderinger	55
8	KONKLUSJONER/ANBEFALINGER	58
9	RÅDMANNENS UTTALELSE TIL RAPPORTEN.....	59
10	VEDLEGG	60
10.1	Utleddning av revisjonskriterier	60
10.2	Invitasjon til spørreundersøkelsen.....	64
10.3	Spørreundersøkelsen	66

1 SAMMENDRAG

Utgangspunktet i det norske samfunn er at det er foreldrene som har det primære ansvaret for barna sine. Det offentlige har imidlertid et subsidiært ansvar. Barn har en grunnleggende rett til liv, utvikling og omsorg, og hvis foreldrene svikter har det offentlige en plikt til å sikre barnas rettigheter. Det subsidiære ansvaret er lagt til barnevernet.

Østfold kommunerevisjon IKS har i dette prosjektet sett nærmere på deler av barnevernets internkontroll og hvordan barnevernet følger opp omsorgs- og atferdsplasserte barn. Problemstillingene har vært:

1. Hvordan brukes tilsynsresultater som grunnlag for forbedring av barneverntjenestens internkontroll?
2. Sørger barneverntjenesten for forsvarlig oppfølging av omsorgsplasserte barn?
3. Sørger barneverntjenesten for forsvarlig oppfølging av atferdsplasserte barn?

Gjennomføring og oversikt

Forvaltningsrevisjonen har blitt gjennomført i perioden mars til november 2017, hvor hovedvekten av aktivitetene har funnet sted våren 2017.

Revisjonskriteriene – eller målestokken – er i hovedsak utarbeidet med utgangspunkt i barnevernloven med tilhørende forskrifter. En fullstendig utledning av kriteriene er tatt inn som vedlegg i rapporten, samtidig som en oppsummering av kravene følger innledningsvis i kapittel fem, seks og syv. Fakta er samlet inn gjennom dokumentanalyse, intervjuer, brukerundersøkelse, gjennomgang av praksis og KOSTRA analyser. En fullstendig redegjørelse for anvendt metodikk fremgår av kapittel 2.3.

Revisjonens vurderinger følger av kapittel 5.3, 6.3 og 7.3. En samlet konklusjon med anbefalinger fremgår av kapittel åtte. Kapittel tre inneholder litt om saksgangen i en barnevernssak, og er ment som bakgrunnsinformasjon for de som ikke er så godt kjent med hvordan barnevernet arbeider. I kapittel fire presenteres barneverntjenesten i Fredrikstad kommune, herunder blant annet hvordan virksomheten er organisert og hvordan den arbeider. Det følger en oppsummering av hovedtrekkene i kapittel 4.1.

Hovedbudskap

I dette prosjektet har vi sett nærmere på deler av barnevernets system for internkontroll, praksis for oppfølging av omsorgsplasserte barn i fosterhjem og praksis for oppfølging av atferdsplasserte barn på institusjon.

Hva gjelder rapportens første problemstilling er det revisjonens oppfatning at de deler av internkontrollen som er gjennomgått i all hovedsak tilfredsstillende i forskrift om internkontroll etter barnevernloven. Samtidig er det påpekt mangler knyttet til risikovurderinger og kompetansekartlegging av de ansatte. Begge elementene er viktige i et internkontrollperspektiv. Risikovurderinger spiller en sentral rolle hva gjelder evaluering og utvikling av internkontrollen. Kompetansekartlegging er viktig for å avdekke om virksomheten har nødvendig kompetanse. Elementene henger dessuten sammen, da manglende eller svak kompetanse kan representere en risiko i seg selv.

Videre har revisjonen funnet det uklart hvorvidt erfaringer fra barn og foreldre, herunder brukerundersøkelser og evalueringsguider/skjemaer, i tilstrekkelig grad blir nyttiggjort i evaluering- og utviklingsarbeidet.

Når det gjelder den andre og tredje problemstillingen er det revisjonens oppfatning at praksis knyttet til oppfølging av omsorgsplasserte barn i fosterhjem og atferdsplasserte barn på institusjon i all hovedsak synes å være tilfredsstillende sett hen til kravene i barnevernloven. Imidlertid har vi avdekket avvik på enkelte områder. Revisjonen har vurdert at praksis for oppfølging av omsorgsplasserte barn viser enkelte utfordringer knyttet til grunnleggende oppgaver slik som utarbeidelse av omsorgsplaner, tilsynsførerbesøk og fosterhjemsbesøk. Revisjonen har også kommet med bemerkninger knyttet til praksis for journalføring av informasjon fra samtaler med barnet og barnefaglige vurderinger da funnene kan indikere svakheter her. Det bemerkes imidlertid at revisjonen ikke har foretatt en detaljkontroll på dette området.

Hva gjelder praksis for atferdsplasseringer har revisjonen vist til et avvik knyttet til utarbeidelse av tiltaksplan. Selv om det er tale om et enkeltstående tilfelle er revisjonen av den oppfatning at dette er alvorlig sett hen til plasseringens karakter. For både omsorgs- og atferdsplasserte barn har revisjonen avdekket at barnevernet ikke i tilstrekkelig grad har ivaretatt sin plikt til å utarbeide individuell plan for barn som har rett til dette.

Med bakgrunn i konklusjonen og de vurderinger av fakta den bygger på anbefaler revisjonen at barneverntjenesten bør iverksette nødvendige tiltak for å møte de overnevnte avvikene.

Østfold kommunerevisjon takker Fredrikstad kommune for godt samarbeid i forbindelse med gjennomføringen av revisjonen.

2 INNLEDNING

2.1 Bakgrunn

Faktaboks 1: Bakgrunn

Revisjonen har som en av sine oppgaver å utføre forvaltningsrevisjon, jfr. kommunelovens § 78 og forskrift om revisjon kapittel 3. Forvaltningsrevisjon innebærer blant annet å kontrollere at forvaltningens aktiviteter foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og kommunestyrets vedtak.

Temaet for denne rapporten bygger på «Plan for forvaltningsrevisjon 2016-2017», vedtatt av Bystyret i Fredrikstad 11. februar 2016.

Plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjonen ble lagt frem for kontrollutvalget 7. desember 2016 (sak 16/47), og vedtak var i tråd med revisjonens forslag. Det ble gitt føringer om at revisjonens gjennomgang

også skulle omhandle bruk av individuell plan.

Det ble gjennomført oppstartsmøte med kommunen 11. november 2016, men selve revisjonsarbeidet ble ikke igangsatt før i mars 2017¹. Arbeidsutkast av rapporten ble sendt til kommunen 30.10.2017, og høringsmøte ble avholdt 06.11.2017. Endelig rapport ble sendt på høring til kommunen 15.11.2017 og rådmannens høringsuttalelse ble mottatt 20.11.2017. Uttalelsen følger vedlagt rapporten.

2.2 Problemstilling og avgrensning

Rapporten omhandler følgende problemstillinger:

1. Hvordan brukes tilsynsresultater som grunnlag for forbedring av barneverntjenestens internkontroll?
2. Sørger barneverntjenesten for forsvarlig oppfølging av omsorgsplasserte barn?
3. Sørger barneverntjenesten for forsvarlig oppfølging av atferdsplasserte barn?

Forskjellen på problemstilling to og tre handler om grunnlaget for plasseringen. De fleste av tiltakene etter barnevernloven retter seg mot foreldrene, og hovedhensikten med tiltakene er å bidra til bedring av barnets omsorgssituasjon. Atferdsplasseringer retter seg imidlertid mot barnet selv, og reglene gir på nærmere vilkår adgang til å plassere barn med alvorlige atferdsvansker i institusjon. Ved slike plasseringer er ofte barnevernet og foreldrene enige om at tiltak er nødvendig, og denne maktubalansen som oppstår overfor barnet gjør det nødvendig med selvstendige rettigheter for barnet, slik at barnets rettssikkerhet kan ivaretas. Uavhengig av plasseringsgrunnlaget, har imidlertid barneverntjenesten et oppfølgingsansvar.

Problemstilling to og tre er avgrenset til saker der vedtak om omsorgs- eller atferdsplassering er fattet. Om vilkårene for plasseringen er tilstede er således ikke en del av revisjonen. Unntaket er den vurderingen som barneverntjenesten er forpliktet til å fortløpende gjøre, når det gjelder atferdsplasseringer.

Det presiseres at en forvaltningsrevisjon er en generell gjennomgang av et område. I dette prosjektet er det foretatt en tilfeldig gjennomgang av et utvalg saker, som sammen med annen type informasjon, danner grunnlaget for våre konklusjoner og vurderinger. Det kan derfor finnes enkeltsaker som har blitt behandlet på en annen måte.

¹ Østfold kommunerevisjon mottok andre bestillinger fra kontrollutvalget i Fredrikstad, som ble gitt prioritet.

2.3 Metode og gjennomføring

Faktafremstillingen i rapporten bygger på informasjon innhentet av revisjonen ved hjelp av følgende metoder:

- Dokumentanalyse
- Intervjuer
- Gjennomgang av praksis
- Brukerintervjuer med fosterhjem
- KOSTRA Analyse

Dokumentanalyse

Dokumentanalysen bygger på dokumenter som vi har mottatt fra kommunen. Med dokumenter siktes det til ulike former for styringsdokumenter, rutiner, prosedyrer og eventuelle politiske saker.

Bruk av intervjuer

Det er gjennomført totalt 15 intervjuer:

- Innledende oppstartsmøte med barnevernleder, samt kommunalsjef Undervisning, oppvekst og kultur.
- Innledende arbeidsmøte med barnevernleder, samt leder for omsorgsavdelingen
- Samtale med barnevernleder.
- Samtale med ansvarlig for fag og internkontroll.
- Samtale med leder for omsorgsavdelingen.
- Samtale med seks barnevernkuratorer tilhørende omsorgsavdelingen.
- Samtale med leder for ungdomsavdelingen.
- Samtale med tre barnevernkuratorer tilhørende ungdomsavdelingen.

Revisjonen oversendte overordnet momentliste for intervjuene i forkant. I etterkant av hvert intervju ble det utarbeidet referat, som så ble verifisert av intervjuobjektet.² Det følger av revisjonens metodikk at verifiserte referater er å anse som fakta på like linje med annen skriftlig dokumentasjon.

Gjennomgang av praksis

Gjennomgang av praksis har rettet seg mot to områder: oppfølging av omsorgsplasserte barn og atferdsplasserte barn. Arbeidet har blitt utført ved at revisjonen har fått tilgang til barneverntjenestens saksbehandlingssystem Familia. Undersøkelsen av praksis er anonymisert underveis ved hjelp av egen kodenøkkel. På denne måten er personvernet til den enkelte klient ivaretatt, og revisjonen sitter ikke på personsensitivt materiale.

Barnevernet i Fredrikstad har per 17. mars 2017 120 barn plassert under omsorg etter bvl. § 4-12. Revisjonen har gått inn i 21,5 % av disse sakene som omhandler 26 barn.³ Revisjonen har valgt ut 25 saker fra listen over 38 aktive fosterhjem som fikk invitasjon til å delta i revisjonens

Faktaboks 2: Metode og gjennomføring

Østfold kommunerevisjon IKS gjennomfører all forvaltningsrevisjon i tråd med "Standard for forvaltningsrevisjon" (RSK 001). Dette innebærer blant annet at rapporten skal skille klart mellom fakta, og revisjonens vurderinger og konklusjoner.

Fakta plasseres under egen overskrift, og er en gjengivelse av informasjon som revisjonen har fått tilgang til gjennom datainnsamlingen.

Informasjonen bygger på beskrivelser hentet fra skriftlige dokumenter, mappegjennomgang, spørreundersøkelse og/eller verifiserte intervjuer. Det gjøres oppmerksom på at fakta i noen tilfeller kan gjengi kommunens egen vurdering eller opplevelse av en gitt tilstand. Fakta kan også være enkeltpersoners meninger, erfaringer eller holdninger.

² Et intervjuobjekt har ikke gitt tilbakemelding på revisjonens e-post hvor referatet er vedlagt til verifisering. Revisjonen har bedt om tilbakemelding ved behov for korrigeringer i referatet, samt at det ved manglende tilbakemelding innen oppsatt frist vil bli lagt til grunn at referatet er verifisert. Revisjonen har følgelig lagt til grunn at også dette referatet er verifisert.

³ Det bemerkes at revisjonen har gjennomgått 25 saker, men at en sak omhandlet omsorgsplassering av to barn.

brugerundersøkelse.⁴ Sakene er tilfeldig valgt ut, men revisjonen har sett bort fra de sakene som har vært avsluttet og følgelig ikke inneholdt dokumenter. Videre hadde barnevernet på samme tidspunkt to barn som var atferdsplassert etter bvl. § 4-24. Revisjonen har gjennomgått begge sakene. I tillegg har vi gjennomgått ytterligere fire avsluttede atferdsplasseringer for å ha et bredere grunnlag.

Fokuset for mappegjennomgangen har vært perioden 2016 til og med april 2017. Revisjonen har likevel gått lengre tilbake i journalen der det har vært behov for det, eksempelvis for å finne vedtak og omsorgsplaner.

Brukerperspektivet

Kontrollutvalget ønsket også at vi skulle gjennomføre brukerundersøkelser dersom dette var gjennomførbart. Per 17. mars 2017 fikk vi opplyst at barnevernet i Fredrikstad hadde 192 aktive fosterhjem. Revisjonen valgte ut 38 tilfeldige fosterhjem fra listen til å delta i brukerundersøkelsen. Det viste seg imidlertid at flere av fosterhjemmene ikke lenger var aktive. Revisjonen fikk bistand av barnevernet med å bytte ut inaktive fosterhjem med aktive fosterhjem fra utvalget. Det ble deretter sendt ut en skriftlig invitasjon til de utvalgte fosterhjemmene om å delta i brukerundersøkelsen. Av disse var det 26 fosterhjem som deltok i undersøkelsen. Øvrige fosterhjem tok ikke telefonen når vi tok kontakt. Disse fosterhjemmene ble forsøkt kontaktet fire ganger på ulike tidspunkt. Fosterhjemmene ble intervjuet over telefonen på grunnlag av et strukturert spørreskjema. Avslutningsvis fikk de anledning til å komme med egne kommentarer. Skjemaet ble utarbeidet av revisjonen, men også kommunen fikk anledning til å komme med innspill på utforming av spørsmål og svaralternativer. Både invitasjonsbrevet og spørreskjemaet følger vedlagt.

Svarprosent basert på opprinnelig antall fosterhjem (192) utgjør ca. 13,5 %⁵, men det reelle tallet er noe høyere. Svarprosenten har betydning for undersøkelsens representativitet. Ideelt sett hadde det vært ønskelig med en høyere svarprosent, men samtidig synes respondentene å være forholdsvis samstemte i sin tilbakemelding, noe som styrker representativiteten. Resultatene bør tolkes med forsiktighet, men de gir likevel en indikasjon på hvordan fosterhjemmene opplever samarbeidet med barneverntjenesten i kommunen.

I rapporten presenteres resultatene i figurform og skriftlig. Det er i all hovedsak benyttet en firepunktsskala, med alternativene «Helt enig», «Litt enig», «Litt uenig» og «Helt uenig». «Helt enig» er gitt verdien 1, mens «Helt uenig» er gitt verdien 4. Respondentene kunne også velge «Vet ikke». Revisjonen har valgt å bruke størrelsene «gjennomsnitt», «medianverdi» og «standardavvik» for å forklare resultatene. Gjennomsnittet utgjør summen av alle enkeltsvar delt på antall respondenter. Dersom seks respondenter har gitt verdien 4 og fem har gitt verdien 3, vil gjennomsnittet bli 3,54⁶. Medianverdi representerer midterste verdi etter at alle enkeltsvarene er sortert i stigende rekkefølge. Medianverdien viser altså det tallet som deler respondentene på midten. Det vil være like mange respondenter på den ene siden, som på den andre siden. Med samme verdier som nevnt i eksempelet foran, vil medianverdi utgjøre verdien 4⁷. Verdiene sett i sammenheng gir et godt bilde på hvordan respondentene stiller seg. Samtidig kan det være store variasjoner i svarfordelingen som «forsvinner» når man kun benytter disse verdiene. Revisjonen mener derfor at det er nyttig å også vise til standardavviket, som er et mål på spredningen i svarene. Enkelt forklart kan man si at jo høyere standardavviket er, jo mer uenighet er det blant respondentene.

Resultatene er også filtrert på hvor lenge respondentene har vært fosterhjem. Her skiller vi på de som har vært fosterhjem i mindre enn tre år og de som har vært det i mer enn tre år. Dette

⁴ Utvalg av fosterhjemmene er nærmere beskrevet i dette kapittelet under punktet «Brukerperspektivet».

⁵ Utregning: $26 / 192 * 100 \% = 13,5 \%$

⁶ Utregning: $(6*4)+(5*3)=39 - 39$ delt på 11 respondenter blir 3,54.

⁷ Utregning: 3 – 3 – 3 – 3 – 3 – 4 – 4 – 4 – 4 – 4 – 4

illustreres ikke med figurer, men forklares i tekstavsnitt. Formålet er å se om det har skjedd en endring i praksis de siste årene.

KOSTRA analyser

Revisjonen har også hentet ut statistikk fra KOSTRA, for å gi et bilde av situasjonen i Fredrikstad kommune sammenlignet med Sarpsborg, Drammen, Kristiansand og gjennomsnittet for kommunene i ASSS⁸ nettverket. Dette er det samme sammenligningsgrunnlaget som kommunen selv benytter i sine årsrapporter. Det gjøres oppmerksom på at tallene kan inneholde feilkilder, og må tolkes med forsiktighet. Feilkilder kan blant annet knytte seg til ulik organisering og feil innrapportering. Det gjøres også oppmerksom på at det i all hovedsak er benyttet ureviderte tall for 2016, da reviderte tall først forelå 15. juni 2017.

Undersøkelsen er gjennomført av Ida Charlotte Stedjeberg og Anders Svarholt.

2.4 Revisjonskriterier

I dette prosjektet er følgende kilder benyttet for å utlede revisjonskriteriene:

- Lov om barn og foreldre av 8. april 1981, nr. 64.
- Lov om barneverntjenester av 17. juli 1992, nr. 100.
- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker av 10. februar 1967.
- Ot.prp.nr. 44 (1991-1992) Om lov om barneverntjenester.
- Prop. 106 L (2012-2013) Om endringer i barnevernloven.
- Q-2002-1036 Rundskriv fra Barne- og familiedepartementet om saksbehandling i barneverntjenesten.
- Forskrift om internkontroll gitt i medhold av barnevernloven.
- Bendiksen, Lena og Trude Haugli, «Sentrale emner i barneretten», 2. utgave 2014.

Faktaboks 3: Revisjonskriterier

Revisjonskriterier fastsettes normalt med basis i en eller flere autoritative kilder og ut fra trinnhøydeprinsippet. Med autoritative kilder menes normalt lovverk, politiske vedtak og føringer, men også kommunens egne retningslinjer, anerkjent teori på området og/eller andre sammenlignbare virksomheters løsninger og resultater kan danne basis for revisjonskriterier.

En samlet utledning av revisjonskriteriene følger i vedlegg, samtidig som det er tatt inn en punktvis oppsummering av kriteriene under hver enkelt problemstilling. Revisjonskriteriene har vært hos kommunen til gjennomlesning, og de hadde ingen kommentarer til utledningen.

2.5 Litteratur- og dokumentliste

Faktadelen av rapporten angir hvilke dokumenter som har blitt benyttet for å beskrive praksis.

⁸ Forkortelsen står for Aggregerte Styringsdata for Samarbeidende Storkommuner, og nettverket består av de ti største kommunene i landet: Bergen, Bærum, Drammen, Fredrikstad, Kristiansand, Oslo, Sandnes, Stavanger, Trondheim og Tromsø. KS er sekretariat for og samarbeidsparter i nettverket.

3 BAKGRUNNSINFORMASJON – KORT OM SAKSGANGEN I EN BARNEVERNSSAK

En barnevernssak starter normalt med en melding til barneverntjenesten i den kommunen der barnet oppholder seg. Det er ikke uvanlig at det er familien selv som kontakter barnevernet med ønske om hjelp. Det kan også være andre, som for eksempel skolen eller naboer som melder bekymring for et barns omsorgs- eller livssituasjon.

Alle som arbeider i offentlig virksomhet som for eksempel skole, helsestasjon og barnehage, eller i organisasjoner på vegne av det offentlige, har en lovpålagt plikt til å melde fra til barneverntjenesten dersom de er alvorlig bekymret for et barn. For privatpersoner er det ikke noen lovpålagt opplysningsplikt, men det kan hevdes at privatpersoner har et moralsk ansvar for å melde fra når det er grunn til å tro at et barn lever under skadelige omsorgsforhold.

Den kommunale barneverntjenesten skal vurdere innholdet av meldingen uavhengig av hvem den kommer fra, og skal snarest og senest innen en uke avklare om meldingen skal følges opp med en undersøkelse eller om det ikke er grunnlag for bekymring slik at meldingen henlegges.

I undersøkelsesfasen tar barneverntjenesten kontakt med barnet og foreldrene for å få mer informasjon om hvordan barnet har det. Barneverntjenesten reiser normalt på hjemmebesøk, og kan også kontakte øvrige personer i barnets liv. Barneverntjenestens undersøkelser kan videre omfatte sakkyndig undersøkelse og innhenting av informasjon fra andre instanser.

Omfanget av undersøkelsen og hvilke tiltak som er aktuelle, vil avhenge av forholdene i den enkelte saken. Undersøkelsen skal gjennomføres så skånsomt som mulig og ikke være mer omfattende enn nødvendig. Undersøkelser kan gjennomføres selv om familien ikke ønsker det.

Så raskt som mulig, og innen tre måneder skal det konkluderes med om det er grunnlag for å sette i gang tiltak, eller om saken skal henlegges. I særlige tilfeller kan fristen økes til seks måneder etter godkjenning fra fylkesmannen.

Utfallet av en undersøkelse kan være at:

- saken henlegges fordi det ikke er behov for tiltak, eller fordi familien får hjelp fra en annen instans.
- saken henlegges fordi foreldrene takker nei til hjelpetiltak.
- barneverntjenesten iverksetter hjelpetiltak i samråd med foreldrene.
- barneverntjenesten finner at forholdene for barnet er såpass alvorlige at det er nødvendig å pålegge hjelpetiltak eller fatte akuttvedtak om omsorgsovertakelse.
- barneverntjenesten fremmer sak for fylkesnemnda om omsorgsovertakelse (evt. fratakelse av foreldreansvar og tvangsadopsjon) eller om plassering på barnevernsinstitusjon uten samtykke.

En viktig forutsetning i barnevernloven er «minste inngreps prinsipp», som innebærer at det ikke skal foreslås/ besluttes alvorligere inngrep enn hva som er absolutt nødvendig. Dette betyr i praksis at barnevernet i de fleste tilfeller har en plikt til å tilby hjelpetiltak i første omgang.

Barneverntjenesten kan treffe ulike typer barneverntiltak:

- frivillige hjelpetiltak i hjemmet
- frivillig plassering utenfor hjemmet
- akuttvedtak
- frivillig plassering på institusjon for behandling når barnet har alvorlige atferdsvansker

Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker kan treffe tvangsvedtak i barnevernssaker:

- omsorgsovertakelse
- fratakelse av foreldreansvar og adopsjon
- plassering på institusjon for behandling når barnet har alvorlige atferdsvansker
- innskrenkning av samvær
- medisinsk undersøkelse og behandling
- behandling av barn som har særlige behandlings- og opplæringsbehov
- midlertidig plassering i institusjon ved menneskehandel

Treffer barneverntjenesten eller fylkesnemnda vedtak om plassering av barnet utenfor hjemmet, blir barnet plassert i enten fosterhjem eller barneverninstitusjon. Et vedtak fattet av fylkesnemnda kan, både av kommunen og den private part, deretter bringes inn for domstolsapparatet for rettslig overprøving.

Hvis barneverntjenesten fatter vedtak om hjelpetiltak, skal det lages en tiltaksplan for barnet. Barneverntjenesten skal følge nøye med på hvordan det går med barnet og foreldrene, og vurdere om hjelpen er tjenlig.

Dersom fylkesnemnda har avgjort omsorgsovertakelse, skal barneverntjenesten utarbeide en omsorgsplan. Barnevern-tjenesten har et løpende og helhetlig ansvar for oppfølgingen av barnet og skal følge utviklingen til barnet og foreldrene. Barneverntjenesten skal også tilby foreldrene veiledning og oppfølging.

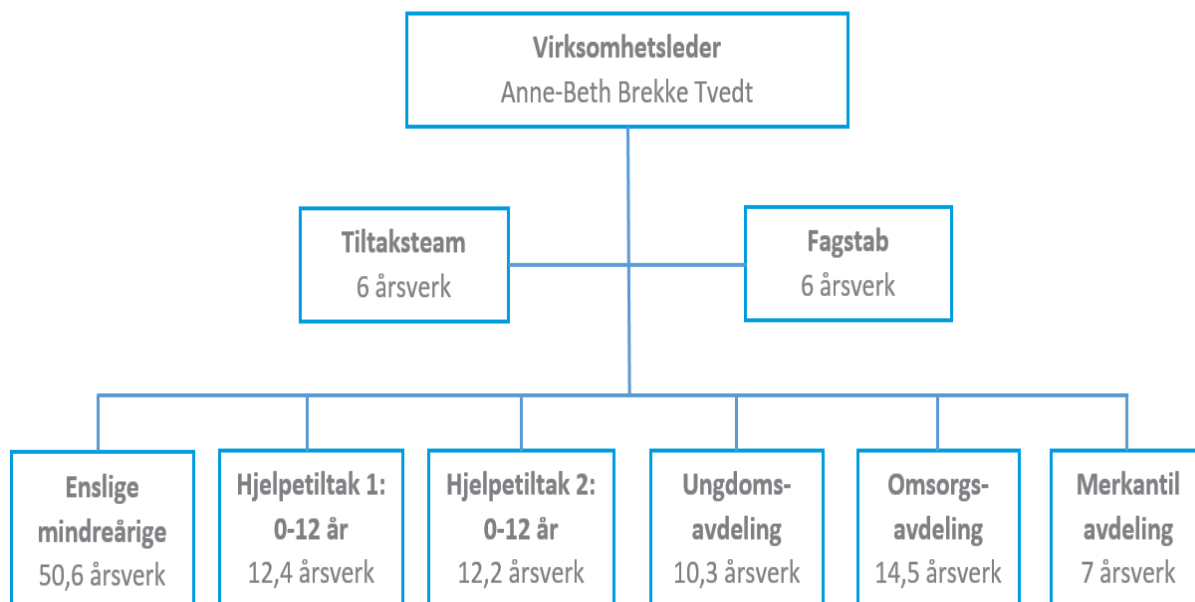
Dersom barnet må flytte på institusjon på grunn av alvorlige atferdsvansker, skal barneverntjenesten også sørge for at det utarbeides en tiltaksplan for barnet.

Barnet skal få mulighet til å medvirke i utarbeidelsen av tiltaksplan og omsorgsplan.

4 LITT OM BARNEVERNTJENESTEN I FREDRIKSTAD KOMMUNE

Organisering

Figur 1: Organisasjonskart



Barnverntjenesten i Fredrikstad kommune er organisert som en egen virksomhet under seksjon «Utdanning og oppvekst». Seksjonen ledes av kommunalsjef Arne Rekdal Olsen. Virksomhetens kjerneoppgaver fremgår av formålsbestemmelsen i barnevernloven (§ 1-1).

Virksomheten består av totalt 120 årsverk og er organisert i fire fagavdelinger, samt stabs-, merkantil- og tiltaksavdeling. I tillegg er ansvaret for enslige mindreårige lagt til virksomheten, og det er etablert 6 boliger for denne gruppen. Denne delen av virksomheten er også skilt ut i en egen avdeling. Virksomheten har også akuttberedskap utenom kontortid, i helger og høytider. Akuttberedskapen ivaretas av de ansatte ved kontoret etter en fastsatt turnus.⁹

Temaet for denne forvaltningsrevisjonen, oppfølging av omsorgs- og atferdsplasseringer, retter seg primært mot ungdoms- og omsorgsavdelingen. Ungdomsavdelingen arbeider med barn i alderen 12 år og oppover. Tidligere var hovedoppgavene primært knyttet til atferdsproblemer og atferdsplasseringer, men dette har endret seg i løpt av de siste årene. I dag er størstedelen av oppgavene knyttet til ordinære hjelpetiltak ovenfor denne aldersgruppen. Omsorgsavdelingen har ansvar for oppfølging av alle plasseringer, uavhengig av alder. Avdelingen koples på saken når plassering blir aktuelt, og overtar saken når plassering er besluttet.

Tiltaksavdelingene arbeider med frivillige hjelpetiltak i hjemmet. Tiltaksteamet består av miljøterapeuter som yter tjenester i hjemmet. Dette kan for eksempel dreie seg om hjelpetiltak i form av foreldreveiledning. Fagstaben består av en økonom, en som har ansvar for fagutvikling i tjenesten, to som har ansvar for internkontroll og samarbeid med andre instanser, samt to jurister som fører saker i Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker.¹⁰

⁹ Kilde: «Virksomhetsplan for 2017», barneverntjenesten i Fredrikstad.

¹⁰ Barnevernet håndterer selv sakene i første instans, mens kommuneadvokaten fører sakene som går videre i rettssystemet.

Kompetanse

I barneverntjenestens virksomhetsplan for 2017 fremgår det at medarbeiderne skal oppleve at de utvikler seg og får brukt egen kompetanse i arbeidet, og at de har tilstrekkelig kompetanse til å utføre arbeidsoppgavene. I følge barnevernleder sikres dette blant annet gjennom å ansette medarbeidere med fagutdanning, tilrettelegge for etterutdanning, kurs og fagdager, tilby ekstern veiledning i grupper, teammøter, saksgjennomgang med nærmeste leder og drøftingsråd en gang per uke. De ulike møtearenaene er nærmere beskrevet i rapportens kapittel 5.2.

Barneverntjenesten har et eget bibliotek, med tilbud om lesetid. I følge barnevernleder synes det imidlertid som om det praktiske barnevernarbeidet prioriteres på bekostning av denne lesetiden. Tjenesten abonnerer også på ulike tidsskrifter. Barnevernleder har fast praksis for å plukke ut artikler fra disse, som hun anbefaler at avdelingsledere og ansatte setter av tid til å lese. Det er også et ønske fra barnevernleder at avdelingslederne bruker disse artiklene til diskusjon/ refleksjon med egne medarbeidere.

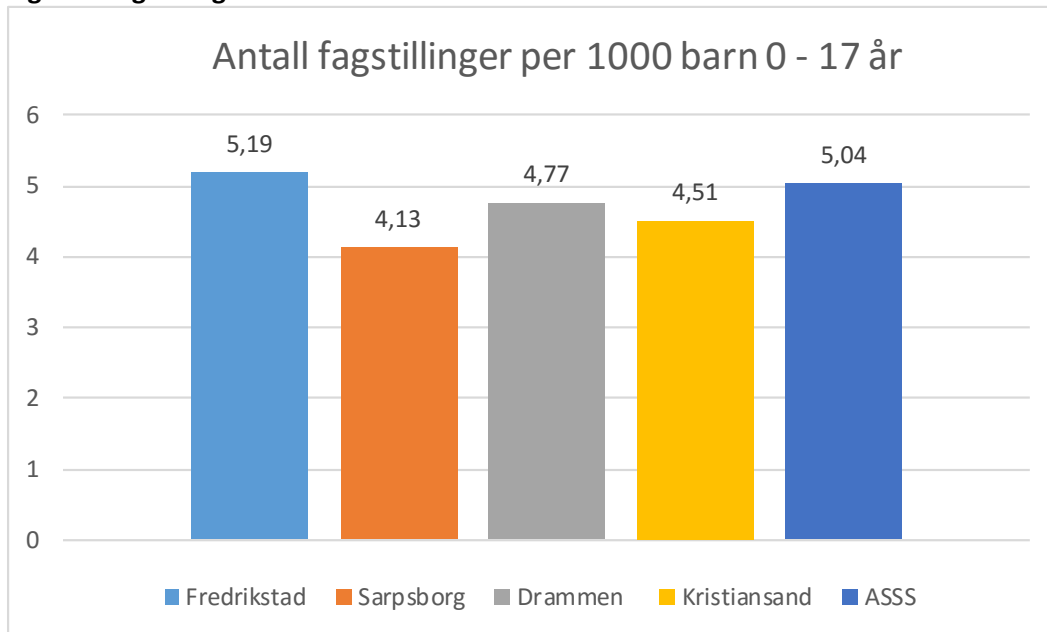
Ved nyansettelser får vedkommende utdelt en introduksjonsperm. Det blir gitt internopplæring samt tildelt en fadder. Opplæring av nyansatte beskrives nærmere i rapportens kapittel 5.2

Virksomheten har for tiden ingen oppdatert kompetanseoversikt, men det er utarbeidet kompetanseplan. I år er fokusområdene flerkulturell kompetanse, veiledning og vold i nære relasjoner. En ansatt i hver avdeling får tilbud om å ta videreutdanning innenfor fokusområdet, og det er utarbeidet kriterier for hvem som skal få videreutdanning. Det gis for eksempel ikke støtte eller tilrettelegging for ønske om kompetanseheving som ansatte ønsker, men som kontoret ikke har behov for. I tillegg til fokusområdene, skal kontoret generelt satse på «barnesamtalen». Her skal det lages et undervisningsopplegg i samarbeid med Høyskolen i Østfold. Dette tilbudet skal rette seg mot alle ansatte ved kontoret.

Barnevernleder opplyser at samtlige saksbehandlerstillinger i virksomheten pr. i dag er bemannet med sosionomer, barnevernspedagoger eller andre med relevant høyskole-/universitetsutdanning. Tall fra SSB viser at andelen årsverk med fagutdanning (sosionomer, barnevernspedagoger og andre med høyskole-/universitetsutdanning) utgjorde 86,4 for 2016.¹¹ Det er en økning med 8,8 årsverk i denne gruppen fra 2015. Fra 2015 til 2016 steg også andelen årsverk med annen utdanning/ufaglærte fra 5 til 23,4. Som nevnt ovenfor er ansvaret for enslige mindreårige lagt til virksomheten, og avdelingen består av 50,6 årsverk. Barnevernleder opplyser at det frem til 2016 ble opprettet tre nye boliger, og at det nå er seks boliger totalt for denne gruppen. Videre at mange av de ansatte i denne avdelingen er miljøarbeidere og barne- og ungdomsarbeidere, hvilket forklarer den store økningen andelen årsverk med annen utdanning/ufaglærte fra 2015 til 2016.

¹¹ Tabell 09086: Årsverk i barnevernstenesta, etter utdanning.

Figur 2: Fagstillinger



Revisjonens merknader: Tallene er hentet fra KOSTRA-rapporteringen for 2016. Stolpene er beregnet slik: «Antall stillinger med fagutdanning»/ («Antall barn 0-17 år»/1000).

Figuren 2 viser Fredrikstad ligger høyere enn sammenligningskommunene og gjennomsnittet for ASSS kommunene når man ser på antall fagstillinger per 1000 barn i alderen 0-17 år.

Kapasitet og tjenesteproduksjon

Barnevernleder mener at kommunens samlede kapasitet er tilfredsstillende «på papiret». Virksomheten har ca. 56 årsverk fagstillinger og 6 årsverk tiltaksstillinger.¹² Utfordringen er at tjenesten opplever høyt sykefravær, noe som medfører økt arbeidsbelastning på de som er på jobb. Barneverntjenesten i Fredrikstad har et sykefravær som ligger 28 % høyere enn gjennomsnittet blant ASSS kommunene for 2015, og plasserer seg dermed høyest av de kommunene som inngår i samarbeidet.¹³ Kommunens egen statistikk viser dessuten en økning i sykefraværet fra 2015 til 2016.¹⁴

I følge barnevernleder er sykefraværet ikke arbeidsrelatert formelt sett. Årlige HMS undersøkelser viser at de skårer høyt på trivsel. Samtidig mener barnevernleder at økende saksmengde og mye medieoppmerksomhet rundt barnevernets oppgaver er en medvirkende faktor til utviklingen. Sykefravær generelt sett fører dessuten til merbelastning på medarbeidere som står i jobb, som i sin tur fører til nye sykemeldinger. Barnevernleder opplyser at de har hatt mye fokus på utfordringen, og at det har blitt iverksatt ulike tiltak. Så langt har imidlertid tiltakene ikke medført ønsket effekt.

Flere av de som revisjonen har intervjuet mener at ressursituasjonen er krevende, og at bemanningen ikke er tilfredsstillende sett i forhold til de oppgavene som skal ivaretas. De forsøker å utføre oppgavene etter beste evne, og det praktiske barnevernarbeidet prioriteres på bekostning av blant annet dokumentasjon av hva som gjøres.

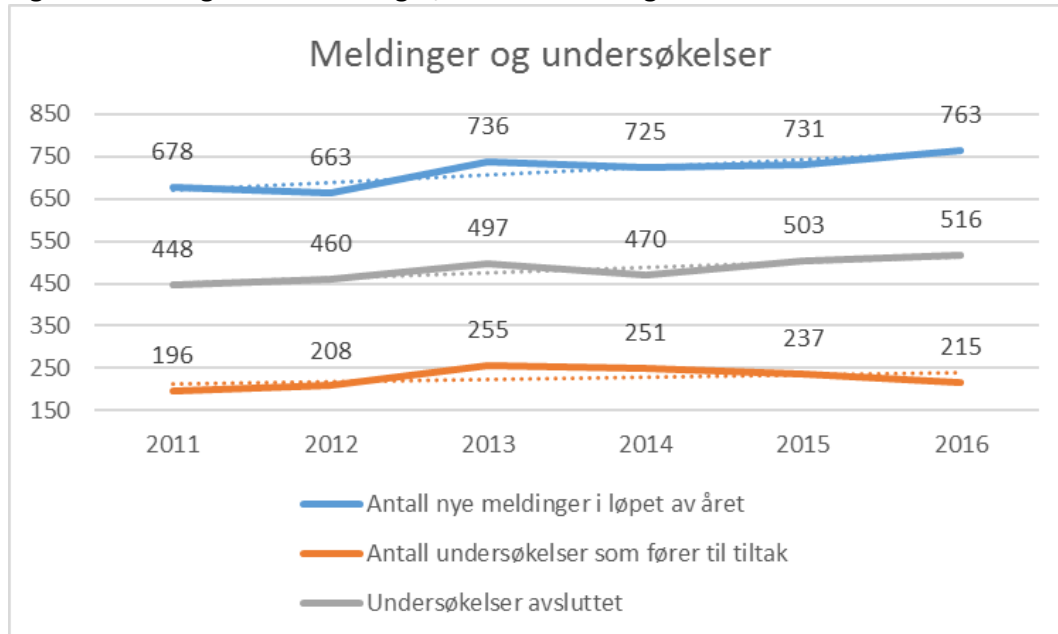
¹² I tillegg kommer 50,6 årsverk fagstillinger knyttet til enslige mindreårige.

¹³ I henhold til ASSS rapport for 2016 har tjenesten et sykefravær på 14,9 % for 2015. Snittet ligger på 11,6 %.

¹⁴ Sykefraværet for barneverntjenesten isolert sett (eksklusiv avdelingen som jobber med enslige mindreårige) utgjorde 12,3% i 2015 og 13,1% i 2016. Avdeling for enslige mindreårige ligger lavere begge år. I henhold til 1. tertialrapport for Seksjon for utdanning og oppvekst utgjør sykefraværet per mars 2017 16,9%. Forskjellen mot ASSS statistikken skyldes ulike måter å beregne sykefravær på.

Barnevernleder viser til at kommunen de siste årene har hatt en tydelig tiltaksprofil, hvor hovedvekten har vært på hjelpetiltak i hjemmet og mindre barn under omsorg. Dette er i ferd med å snu, noe som medfører flere saker for fylkesnemnda. Antallet meldinger er generelt stabilt gjennom året, men de opplever sakene som mer alvorlige, komplekse og sammensatte. Det er eksempelvis flere saker som går på vold i nære relasjoner, og det er også en økning i saker hvor det er mistanke om seksuelle overgrep. Utviklingen gjenspeiler utfordringer som gjelder på landsbasis, og er også omtalt i virksomhetens årsrapport for 2016. Utviklingen, i kombinasjon med høyt sykefravær, skaper utfordringer knyttet til overholdelse av frister og oppfølging av barn i fosterhjem.

Figur 3: Utvikling i antall meldinger, undersøkelser og undersøkelser som fører til tiltak



Revisjonens merknader: Tallene er hentet fra kommunens årsrapporter for de aktuelle årene, og kvalitetssikret opp mot KOSTRA rapporteringen.

Trendlinjene viser en økning for både meldinger, avsluttende undersøkelser og undersøkelser som fører til tiltak, men trenden er marginal for den sistnevnte parameteren.

Antall meldinger har økt med 12,5 % siden 2011 og 5,2 % siden 2014. Antall avsluttede undersøkelser har økt med 15,2 % siden 2011 og 9,8 % siden 2014. Antall undersøkelser som fører til tiltak har økt med 9,7 % siden 2011, men her har det vært en nedgang siden 2014 på ca. 15 %. Den svake, men økende, trenden når det gjelder undersøkelser som fører til tiltak, skyldes altså en nedgang fra 2013 og frem til 2016.

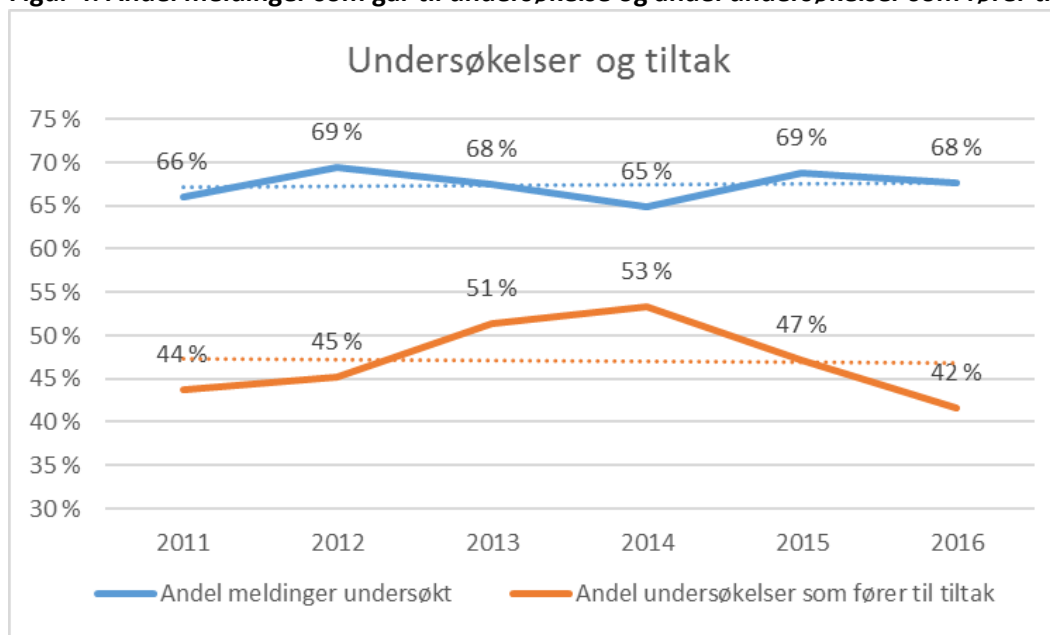
Det er viktig å være oppmerksom på at antallet omfatter alle typer tiltak, både hjelpetiltak i opprinnelig familie og tiltak utenfor familie, slik som omsorgsplasseringer. En nedgang i antall tiltak medfører ikke nødvendigvis en nedgang i utgifter til tiltak, da tiltak utenfor familie normalt sett er vesentlig dyrere enn tiltak i familien. Som det vil fremgå av enkelte av figurene nedenfor har det skjedd en omveltning av tiltakstyper i retning av flere tiltak utenfor familien.

I kommunens årsrapport for 2016 er utviklingen omtalt slik:

«Antall meldinger til barnevernet og undersøkelser har økt i 2016. Det har vært stor fokus på meldingsavklaringer før saken går til undersøkelse. Dette gir bedre utnyttelse av ressursene siden det forekommer meldinger om saker som ikke omfattes av barnevernsloven.

Barnevernet har flere saker som medfører omsorgsovertakelse i 2016 og færre som gjelder tiltak i hjemmet. Trenden er mer alvorlige og komplekse saker til barnevernet det siste året.»

Figur 4: Andel meldinger som går til undersøkelse og andel undersøkelser som fører til tiltak

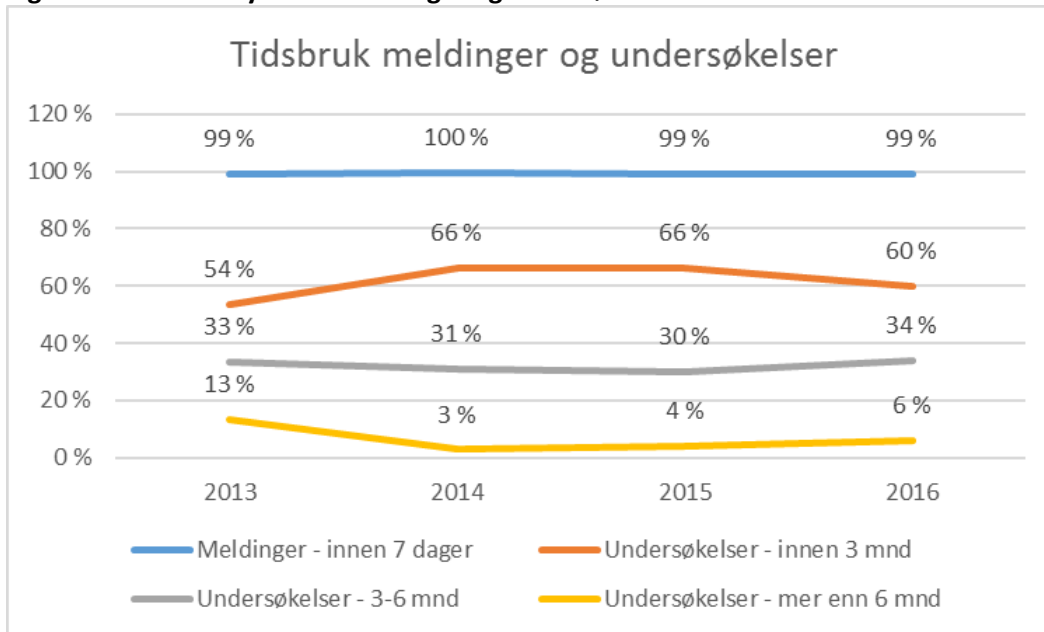


Revisjonens merknader: Tallene er hentet fra kommunens årsrapporter for de aktuelle årene, og kvalitetssikret opp mot KOSTRA rapporteringen.

Her viser trendlinjen tilnærmet ingen utvikling når det gjelder andel meldinger som går til undersøkelse. Det er forholdsmessig omtrent det samme antallet meldinger som går til undersøkelse i hele perioden, men økningen i antall meldinger tilsier naturligvis at det gjennomføres flere undersøkelser, jfr. figur 3 ovenfor. Tall fra Fylkesmannen i Østfold viser at andelen meldinger som henlegges er noe høyere i Fredrikstad enn gjennomsnittet for Østfold og landet.¹⁵ Trendlinjen knyttet til andel undersøkelser som fører til tiltak viser en svak nedgang, noe som også korresponderer med nedgangen fra 2014 slik det er vist i figur 3 ovenfor. Her viser tall fra Fylkesmannen at Fredrikstad kommunen ligger på mer eller mindre samme henleggelsesprosent som gjennomsnittet for Østfold og landet.

¹⁵ «Østfoldrapporten 2017», Fylkesmannen i Østfold. Kommunens rapportering for 2. halvår 2016 viste at 75,5 % av meldingene gikk videre til undersøkelse i Østfold, mens tilsvarende tall var 82,4 % for hele landet.

Figur 5: Tidsbruk knyttet til meldinger og undersøkelser

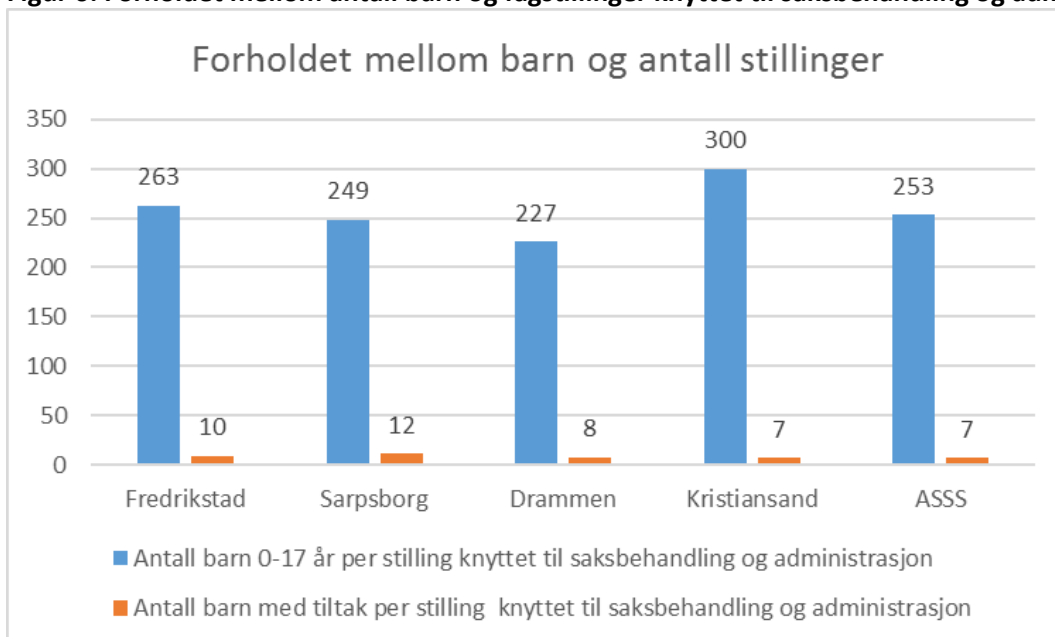


Revisjonens merknader: Tallene er hentet fra kommunens KOSTRA rapportering.

Meldinger gjennomgås i all hovedsak innen i 7 dager. Barnevernleder opplyser om utfordringer med fristoverholdelse knyttet til undersøkelser. Dette bekreftes av tallene ovenfor, hvor 60 % av undersøkelsene gjennomføres innenfor 3 måneder, som er hovedregelen i barnevernloven.

Her opplevde kommunen en forbedring fra 2013 til 2014, men en forverring fra 2015 og til 2016. Tilsvarende tall for Østfold er ca. 70%, og ca. 83,2% for landet. Gjennomsnittet for ASSS kommunene er 89% for 2016, og Fredrikstad ligger lavest av kommunene i nettverket. Drammen ligger høyst i nettverket, og har gjennomført 97% av sine undersøkelser innenfor 3 måneders fristen.

Figur 6: Forholdet mellom antall barn og fagstillinger knyttet til saksbehandling og administrasjon



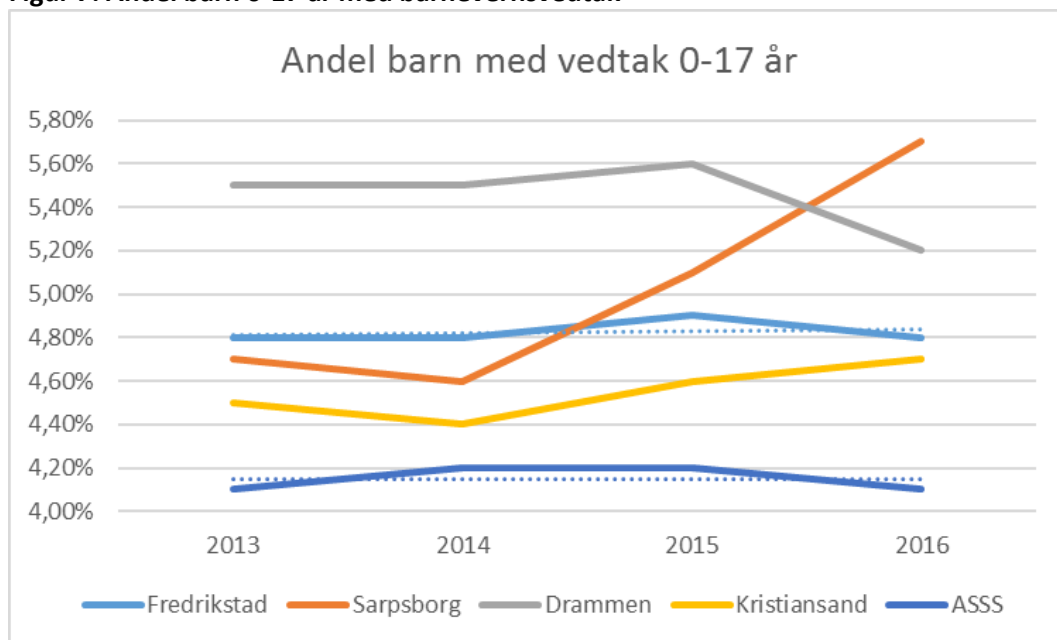
Revisjonens merknader: Tallene er hentet fra KOSTRA rapporteringen for 2016.

Forholdstallet mellom fagstillinger og innbyggere i målgruppen gir et bilde av kommunens kapasitet. Dette forholdstallet er bedre egnet som sammenligningstall enn fagstillinger sett i forhold til antall barn med tiltak, da en vesentlig del av barnevernets kapasitet også går med til å gjennomgå meldinger og foreta undersøkelser som ikke leder til tiltak fra barnevernet.

Som tabellen viser kommer Fredrikstad nest dårligst ut i sammenligningen, og ligger blant annet høyere enn gjennomsnittet for ASSS kommunene. Drammen kommer best ut i sammenligningen med 227 barn i alderen 0-17 år per fagstilling knyttet til saksbehandling og administrasjon. Også dersom man kun ser på barn med tiltak per fagstilling, kommer Fredrikstad nest dårligst ut.

Kombinert viser forholdstallene at kapasiteten i Fredrikstad synes å være lavere i Fredrikstad enn sammenligningskommunene.

Figur 7: Andel barn 0-17 år med barnevernsvedtak

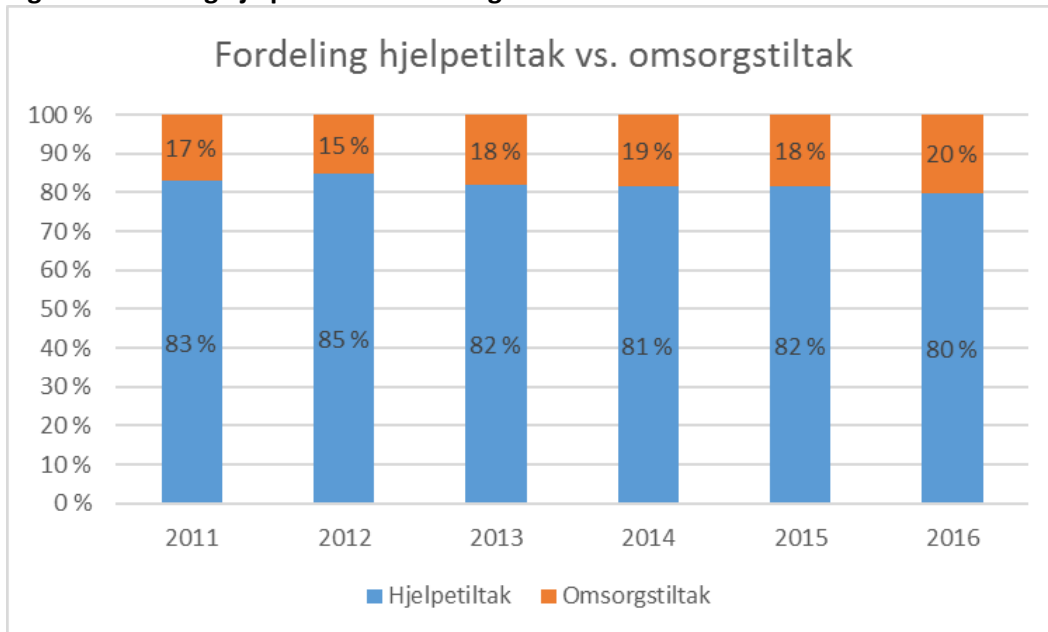


Revisjonens merknader: Tallene er hentet fra KOSTRA rapporteringen.

Figuren viser utviklingen fra 2013 til 2016 for andel barn i alderen 0-17 år som har barnevernvedtak, også omtalt som dekningsgrad. Fredrikstad har ligget stabilt på ca. 4,8 % i hele perioden, mens tilsvarende tall for ASSS nettverket utgjør ca. 4,1%. Fredrikstad ligger således ca. 17% over ASSS nettverket. I ASSS rapporten for 2016¹⁶ fremgår det at dette er som forventet, da kommunen har større levekårsutfordringer enn flertallet av de øvrige kommunene i nettverket.

¹⁶ «Kommunerapport – ASSS Nettverket 2016», utgitt av KS og bygger på KOSTRA rapporteringen for 2015.

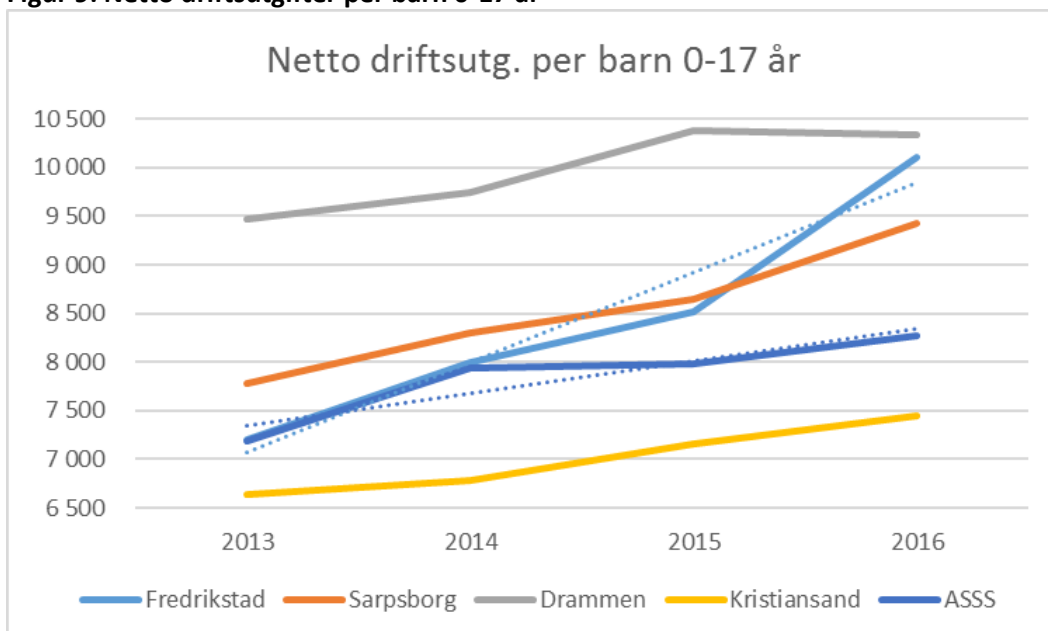
Figur 8: Fordeling hjelpetiltak vs. omsorgstiltak



Revisjonens merknader: Tallene er hentet fra kommunens KOSTRA rapportering, og gjelder status per 31.12.2016

Figuren viser at kommunen har, og har hatt, en tydelig tiltaksprofil i hele perioden fra 2011 til 2016. Samtidig viser utviklingen at andelen hjelpetiltak er synkende, samtidig som andelen omsorgsplasseringer er økende. Omsorgstiltak er eksempelvis plassering i beredskapshjem, institusjon og fosterhjem. Dette er normalt kostnadskrevenne tiltak, slik at selv en marginal økning her vil kunne ha stor betydningen for kommunens brutto utgifter.

Figur 9: Netto driftsutgifter per barn 0-17 år

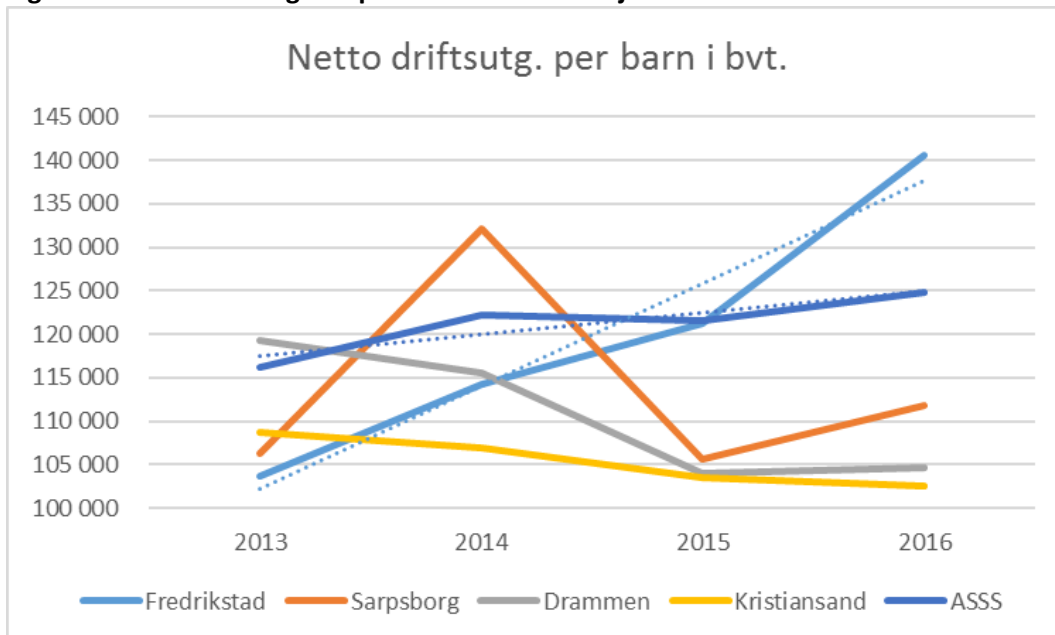


Revisjonens merknader: Tallene er hentet fra KOSTRA rapporteringen. I netto driftsutgifter er brukerbetaling og øremerkede tilskudd trukket fra. Dette er dermed utgifter som må dekkes av kommunens frie inntekter.

Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år sier noe om prioritering av tjenesten. Utgiftsnivået har steget for alle kommuner i utvalget, men den relative veksten har vært høyere i Fredrikstad enn sammenligningsgrunnlaget. Fredrikstad har hatt en økning på ca. 40% fra 2013 til 2016, mens

tilsvarende økning for ASSS nettverket er ca. 15%. Tilsvarende tall for Sarpsborg, Drammen og Kristiansand er ca. 21%, 9% og 12%. Fredrikstad ligger imidlertid lavere enn gjennomsnittet for Østfold.

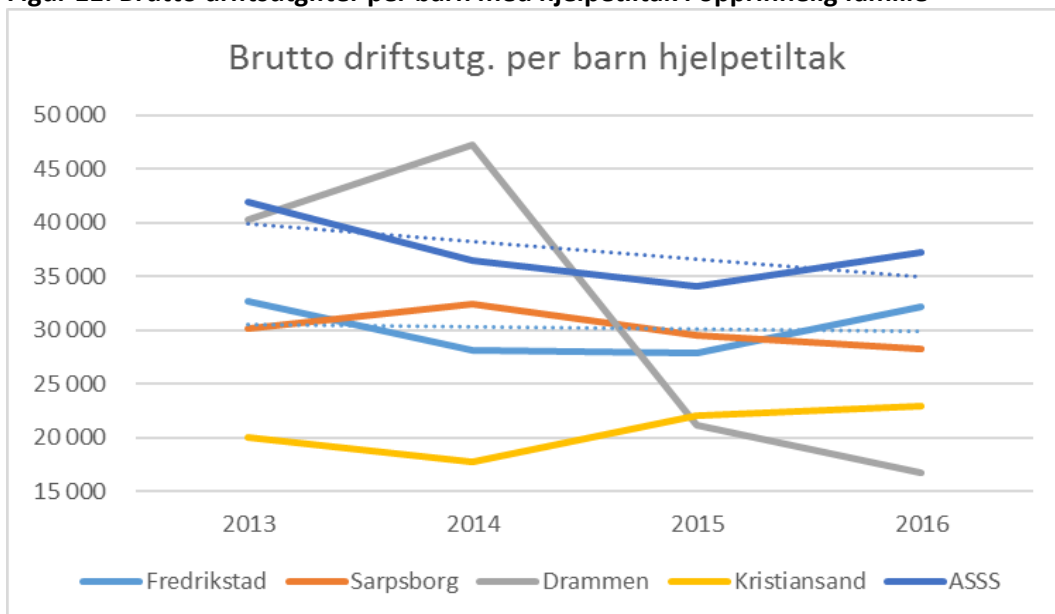
Figur 10: Netto driftsutgifter per barn i barneverntjenesten



Revisjonens merknader: Tallene er hentet fra KOSTRA rapporteringen. I netto driftsutgifter er brukerbetaling og øremerkede tilskudd trukket fra. Dette er dermed utgifter som må dekkes av kommunens frie inntekter.

Ser man kun på netto driftsutgifter per barn med tiltak, så endrer bildet seg noe. Her har utgiftsnivået gått ned for noen av kommunen i utvalget, og også her er den relative veksten høyest i Fredrikstad. Fredrikstad har hatt en økning på ca. 35,7% fra 2013 til 2016, men tilsvarende økning for ASSS nettverket utgjør ca. 7,4%. Sarpsborg har hatt en økning på ca. 5,2% i perioden, mens Drammen og Kristiansand har hatt en nedgang i netto driftsutgifter i perioden.

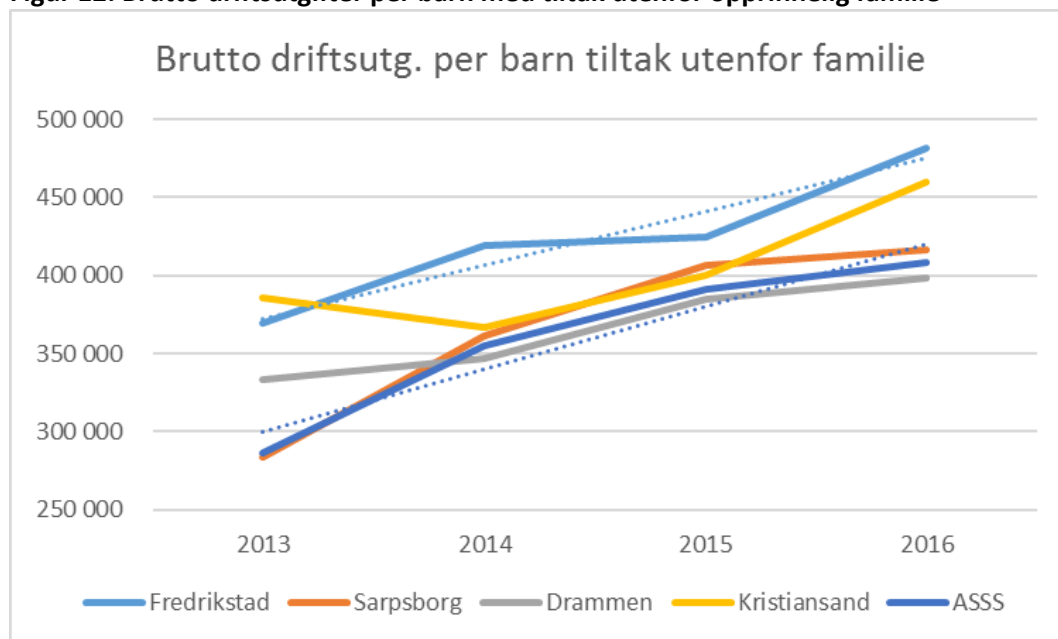
Figur 11: Brutto driftsutgifter per barn med hjelpetiltak i opprinnelig familie



Revisjonens merknad: Tallene er hentet fra KOSTRA rapporteringen. Brutto driftsutgifter korrigeres for overføringer, slik at nøkkeltallene skal gi et uttrykk for den reelle ressursbruken i kommunen.

Brutto driftsutgifter brukes normalt som et mål på produktivitet. Som figuren viser opplever Fredrikstad en marginal nedgang i brutto driftsutgifter i perioden 2013 til 2016. Det har imidlertid vært en økning fra 2015 til 2016. Sammenlignet med ASSS nettverket ligger kommunen lavere, noe som skyldes høyere dekningsgrad (se figur 7 ovenfor). Dette medfører at enhetskostnaden blir lavere. Samtidig viser også trendlinjen for ASSS nettverket og kommunen, at nettverket opplever en kraftigere nedgang over tid enn hva tilfellet er for kommunen.

Figur 12: Brutto driftsutgifter per barn med tiltak utenfor opprinnelig familie



Revisjonens merknad: Tallene er hentet fra KOSTRA rapporteringen. Brutto driftsutgifter korrigeres for overføringer, slik at nøkkeltallene skal gi et uttrykk for den reelle ressursbruken i kommunen.

Som figuren viser har kommunen opplevd en relativt kraftig økning i brutto driftsutgifter per barn med omsorgstiltak. I perioden fra 2013 til 2016 utgjør økningen 30,4%. I samme periode har økningen i ASSS nettverket utgjort 42,4%, og trendlinjen er også brattere for nettverket enn for kommunen. Kommunen har altså en mindre økning enn nettverket når det gjelder omsorgstiltak, men enn større økning enn nettverket når det gjelder hjelpetiltak (se figur 11).

Denne parameteren er også svært følsom for enkeltsaker, noe som henger sammen med at slike saker som nevnt er kostnadskrevende. Parameteren kan også bidra til å forklare den relativt kraftige økningen i netto driftsutgifter, slik denne fremkommer i figur 10, da kommunen ikke alltid får full refusjon for alle slike tiltak.¹⁷

Ansvar for enslige mindreårige er som nevnt innledningsvis i kapittelet lagt til barneverntjenesten i Fredrikstad kommune, hvilket innebærer at kostnader knyttet til plassering av enslige mindreårige også inngår i rapporteringen. Det er imidlertid ikke gitt at dette gjelder de andre kommunene. Barnevernleder opplyser blant annet at det frem til 2016 ble opprettet tre nye boliger for enslige mindreårige, og dette også vil være med på forklare den kraftige økningen i brutto driftsutgifter per

¹⁷ Se eksempelvis «Statusrapport per første tertial 2017 for seksjon for utdanning og oppvekst», s. 6, hvor kommunen skriver «I tillegg er det lagt inn en forventning om at barnevernet får en refusjon for merkostnader fra Bufetat med begrunnelse i en akutt plassering hvor Bufetat ikke hadde egnet tiltak. Saken er under behandling».

barn med tiltak utenfor familie. Usikkerhet om føringspraksis til utgifter for enslige mindreårige innebærer at figuren må tolkes med forsiktighet.

4.1 Oppsummering – hovedtrekk ved barneverntjenesten i Fredrikstad

- Barneverntjenesten i Fredrikstad består av 120 årsverk, og barnevernleder mener at kapasiteten er tilstrekkelig sett hen til antall årsverk i virksomheten.
- Virksomheten har flere barn per fagstilling enn gjennomsnittet for ASSS nettverket, og har også flere barn med tiltak per stilling enn nettverket. Dette kan indikere at kapasiteten er lavere i Fredrikstad enn sammenligningskommunene.
- I tillegg opplever virksomheten for tiden høyt sykefravær, noe som har vært tilfellet over en lengre periode. Sykefraværet er langt over gjennomsnittet for kommunene i ASSS nettverket. Situasjonen skaper press på medarbeiderne, og reduserer blant annet virksomhetens mulighet til å overholde tidsfrister. Sistnevnte bekreftes av tall som viser at virksomheten ligger lavest i ASSS nettverket når det gjelder gjennomførte undersøkelser innen 3. måneder.
- Barnevernleder opplyser at samtlige saksbehandlertstillinger i virksomheten pr. i dag er bemannet med sosionomer, barnevernspedagoger eller andre med relevant høyskole-/universitetsutdanning. Videre fremkommer det at barneverntjenesten i Fredrikstad har flere med fagutdanning per 1000 barn i alderen 0-17 år enn gjennomsnittet for ASSS kommunene.
- Antallet meldinger og igangsatte undersøkelser er økende, samtidig som undersøkelser som fører til tiltak er synkende. Kommunen har likevel en høyere dekningsgrad enn gjennomsnittet for ASSS nettverket.
- Til tross for at det fattes færre vedtak om tiltak i dag enn tidligere, medfører kompleksiteten i sakene at kostnadene øker. Det har skjedd en omveltning i tiltakstyper, og det fattes flere omsorgstiltak i dag enn tidligere. Kommunen ligger høyere enn gjennomsnittet for ASSS nettverket på netto driftsutgifter per barn i barneverntjenesten og på brutto driftsutgifter per barn med omsorgstiltak, men lavere enn nettverket når det gjelder brutto driftsutgifter per barn med hjelpetiltak. Usikkerhet knyttet til de ulike kommunenes føringspraksis innebærer at tallene må tolkes med forsiktighet.

5 INTERNKONTROLL

Hvordan brukes tilsynsresultater som grunnlag for forbedring av barneverntjenestens internkontroll?

5.1 Revisjonskriterier

Barneverntjenesten må ha etablert en helhetlig internkontroll, som sikrer at tjenestene som ytes er forsvarlige. Dette innebærer blant annet at ledelsen må sørge for at:

- de ansatte har kunnskap om hvordan internkontrollen i tjenesten er bygget opp, og hva den omfatter – herunder at:
 - de ansatte vet hvordan ansvar, oppgaver og myndighet er fordelt.
 - de ansatte har tilgang til nødvendige lover og forskrifter.
 - de ansatte har tilstrekkelig kunnskap og ferdigheter til å kunne utføre arbeidet forsvarlig.
 - de ansatte medvirker slik at samlet kunnskap og ferdigheter utnyttes.
- Internkontrollen evalueres og utvikles, slik at overtredelser av barnevernlovgivningen forebygges, avdekkes og rettes opp:
 - Det gjennomføres risikovurderinger for å avdekke fare for svikt.
 - Det etableres nødvendige prosedyrer, instruksjoner, rutiner eller andre tiltak når risikovurderinger avdekker behov for det.
 - De ansattes erfaringer innhentes systematisk og brukes i forbedringsarbeidet (eksempelvis via medarbeidersamtaler, personalmøter og rapporteringer).
 - Brukererfaringer brukes systematisk i forbedringsarbeidet (eksempelvis via brukerundersøkelser, ved rapporter, møter eller telefonkontakt).
 - Tilsynsresultater benyttes systematisk i forbedringsarbeidet.
 - Hensiktsmessigheten i internkontrollen overvåkes, eksemplvis gjennom rapportering fra medarbeidere og gjennomgang av restanselister og avviksrapportering.

5.2 Fakta

Ansattes kunnskap om internkontrollen

Barneverntjenesten har utarbeidet et internkontrollsystem som er beskrevet i dokumentet «Internkontroll for barneverntjenesten i Fredrikstad». Dokumentet ligger tilgjengelig for alle ansatte blant barneverntjenestens fellesdokumenter i RiskManager – kommunens kvalitetssystemet. Barnevernleder viser også til at tjenestens internkontrollsystem gjennomgås med de ansatte hvert år.

Internkontrollsystemet består dels av skriftlig dokumentasjon og dels av faste møtearenaer. Dokumentene ligger tilgjengelig under barneverntjenestens fellesdokumenter i RiskManager. Den skriftlige dokumentasjonen omfatter blant annet virksomhetsplan for barneverntjenesten og beskrivelse av barneverntjenestens organisering (herunder fordeling av ansvar oppgaver og myndighet). Videre har tjenesten en rutinehåndbok som inneholder prosedyrer, veiledere, sjekklister og maler for tjenesteutøvelsen, blant annet knyttet til oppfølging av fosterhjemsarbeid. Hva gjelder rutinehåndboken uttaler flere ansatte at de har kjennskap til den og hvor den er plassert, men at de i liten grad bruker den. Årsaken til dette er at de har flere års erfaring fra arbeid i barneverntjenesten og følgelig kjenner godt til hva arbeidsoppgavene innebærer.

Revisjonen opplyses at barnevernleder har overordnet ansvar for fag, økonomi og personal. Videre at avdelingslederne har fag-, økonomi- og personalansvar for sine avdelinger, samt ansvar for å følge

opp det som besluttes i ledermøtene.¹⁸ Avdelingsledernes vedtakskompetanse gjelder for kjøp av tiltak begrenset til kr. 20.000,- per tiltak. Kjøp av tiltak over nevnte beløp må diskuteres og besluttes sammen med barnevernleder. Det samme gjelder for saker hvor det vurderes å fremme saken for fylkesnemnda. Revisjonens samtaler med saksbehandlere i omsorgsavdelingen og ungdomsavdelingen viser at de er godt kjent med hvordan ansvar, oppgaver og myndighet er fordelt mellom barnevernleder, avdelingsleder og saksbehandler. Saksbehandlerne beskriver at de selv har det faglige oppfølgingsansvaret for sine saksporteføljer.

Alle ansatte har tilgang til Lovdata og Barnevernrett via Nasjonalt bibliotek for barnevern og familievern. Det er linker til lovverk, rundskriv, aktuell forskning osv. i barneverntjenestens rutiner og i kvalitetssystemet. Det avholdes en årlig fagdag om barnevernloven, forskrifter og retningslinjer. En jurist i staben går i tillegg gjennom aktuelle lovendringer og nye forskrifter fortløpende med alle ansatte, og er tilgjengelig for de ansatte for veiledning i barnevernrett. Som nevnt i kapittel 4 i rapporten har barneverntjenesten også et eget bibliotek med tilgjengelige ressurser.

Ved nyansettelser får vedkommende utdelt en introduksjonsperm. Det er også fast praksis for at fagpersonene i stab går gjennom de ulike sidene ved virksomheten med vedkommende, samt at barnevernleder går igjennom virksomhetsplanen. Forøvrig tilpasses opplæringen individuelt, og det er avdelingsleder som er ansvarlig for opplæringen. Det vanlige er at den nyansatte får en fadder, samt at vedkommende går som saksbehandler nr. to i noen saker i begynnelsen.

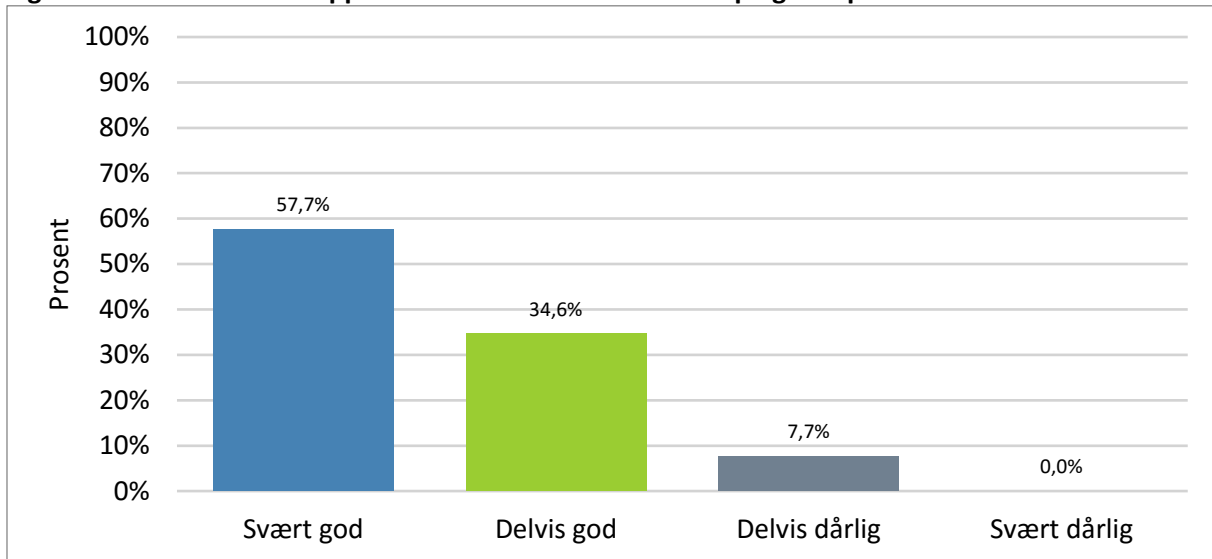
Revisjonen har gjennomført en samtale med en forholdsvis nyansatt saksbehandler som bekrefter beskrivelsen ovenfor. De fleste saksbehandlere revisjonen har snakket med har vært ansatt i flere år, og de uttrykker mer usikkerhet rundt opplæringen av nyansatte. Enkelte opplyser imidlertid å ha vært fadder for en nyansatt. I tillegg er det gjennomgående enighet blant de ansatte om at det er en lav terskel for å stille spørsmål eller be om hjelp fra andre ansatte på avdelingen, eller fra leder.

Som nevnt i rapportens kapittel 4 har virksomheten for tiden ingen oppdatert kompetanseoversikt. Det er utarbeidet en kompetanseplan, og denne er en del av virksomhetsplanen. Barnevernleder fremhever at etterutdanning, fagdager, kurs og ekstern veiledning i grupper er viktige tiltak for å sikre at de ansatte har tilstrekkelig kunnskap og kompetanse.

En ansatt på hver avdeling får etterutdanning innenfor det fokusområdet som er i kompetanseplanen, og det er utarbeidet kriterier for hvem som skal få etterutdanning. Kompetanseheving er imidlertid kostnadskreven, og virksomheten har begrensede midler til dette. Det gis følgelig ikke støtte eller tilrettelegging for ønske om kompetanseheving som ansatte ønsker, men som kontoret ikke trenger.

¹⁸ Lederteamet består av barnevernleder og alle avdelingsledere foruten leder for avdeling Enslige mindreårige. Årsaken til dette er at de ordinære ledermøtene omhandler temaer som ikke er relevant for enslige mindreårige. Barnevernleder og avdelingsleder for enslige mindreårige har følgelig egne ledermøter.

Figur 13: Fosterfamiliens opplevelse av de ansattes kunnskap og kompetanse



Revisjonens merknad: **N=26**

Ca. 92% av respondentene opplever de ansattes kunnskap og kompetanse som «Svært god» eller «Delvis god». Gjennomsnitt og medianverdi utgjør henholdsvis 1,5 (midt mellom «Svært god» og «Delvis god») og 1 («Svært god»). Standardavviket utgjør 0,64, noe som innebærer liten spredningen i svarene, og indikerer at respondentene er samstemte i sin tilbakemelding. De som har vært fosterfamilier i mindre enn 3 år er noe mer fornøyde og samstemte enn de som har vært fosterfamilier i mer enn tre år, men forskjellen er ikke vesentlig.

Faktaboks 4: Litt om respondentene

Som nevnt i metodekapitlet, var det 26 fosterhjem som valgte å delta i undersøkelsen. Ca. ¼ av fosterhjemmene er i familie med barnet, og litt mer en 65% har selv tatt kontakt for å bli fosterhjem. 9 av familiene har vært fosterhjem i mindre enn tre år, og 17 har vært fosterhjem i mer enn tre år. Halvparten av familiene har egne barn i tillegg til fosterbarnet, og ca. ¼ har flere enn et fosterbarn. Halvparten av fosterhjemmene er forsterket.

Det opplyses i intervjuer at barneverntjenesten har flere faste møtearenaer. Innholdsmessig kan møtearenaene beskrives slik:

- Drøftingsråd avholdes ukentlig. I drøftingsrådet sitter barnevernleder og alle avdelingslederne. Saksbehandlerne kan melde inn komplekse saker, som de har behov for å diskutere. Formålet med drøftingsrådet er å skape en lik praksis på kontoret, men også at saksbehandler skal kunne få nyttige innspill på hva man skal gjøre videre i saken.
- Hver onsdag er det «inndag» på kontoret, og det er da mulighet for å drøfte saker i sitt team.¹⁹ Det skal i utgangspunktet ikke avtales klientsamtaler/besøk denne dagen.
- Avdelingene har regelmessige møter der de drøfter saker og generelle problemer som oppstår i det daglige arbeidet. Avdelingslederne tar erfaringene fra disse drøftingen med til ledermøte med virksomhetsleder. Det plukkes ut spesielt viktige områder som tas inn i kompetanse- og opplæringsplanen.
- Regelmessig individuell saksgjennomgang med nærmeste leder.

Saksbehandlere i omsorgsavdelingen opplyser at det har vært flere utskiftninger på ledernivå frem til nåværende avdelingsleder tiltrådte i slutten av 2016. En av de ansatte beskriver det slik:

«Når jeg begynte hadde avdelingen nettopp hatt en leder som de opplevde ikke fungerte, så ingen leder, så en stedfortredende leder som sluttet, så ingen leder, og så fikk vi en ny leder som kom utenfra og er leder i dag.»

Ansatte på avdelingen opplyser til revisjonen at utskiftningene har ført til uroligheter på avdelingen, og at de ikke har blitt fulgt opp på en tilstrekkelig måte i denne perioden. På tidspunktet for revisjonens faktainnsamling har avdelingsleder kun arbeidet der i få måneder. De ansatte opplyser at avdelingsleder har brukt tiden på å bli kjent med kommunen og virksomheten, men at han også har gjennomført en-til-en samtaler med enkelte av de ansatte. Flere av de ansatte opplyser at de savner en tettere oppfølging.

Avdelingslederne får fast lederveiledning annenhver måned. I tillegg vises det til at det gjennomføres faste ledersamlinger og medarbeidersamtaler. Avdelingsleder i ungdomsavdelingen opplyser også at barnevernleder kan oppsøkes når det dukker opp ting som hun har behov for å diskutere. Barnevernleder har på sin side en årlig ledersamtale med kommunalsjef. Videre har barnevernleder og kommunalsjef samråd, hvor begge kan ta opp løst og fast. Timen kan brukes slik barnevernleder har behov for. Utover dette opplyses det at kommunalsjef er tilgjengelig og stiller opp ved behov.

Evaluering og utvikling av internkontrollen

Det er ikke gjennomført formelle risikovurderinger, men barnevernleder opplyser at internkontrollen indirekte bygger på risikovurderinger. Når det identifiseres forbedringspunkter og bestemmes fokusområder, er det risikovurderinger som ligger i bunn. Det pekes på at blant annet analyse av nøkkeltallene²⁰ vil vise hvor fokuset må rettes.

Revisjonen får opplyst at det er fagansvarlig som har ansvaret for rutinehåndboken. I «Internkontroll i barnverntjenesten i Fredrikstad» fremkommer det at ansatte tar løpende opp med sin avdelingsleder forhold som bør forbedres, og avdelingsleder tar løpende opp med fagansvarlig forhold som bør forbedres. Videre at rutinehåndboken oppdateres en gang per år, og at den oppdaterte utgaven gjennomgås i avdelingene etter dette. Fagansvarlig viser til at barnevernloven stadig er i endring, hvilket medfører endringer i rutinehåndboken. Det forekommer også at hun blir kontaktet av avdelingsledere eller saksbehandlere direkte dersom de har innspill til endringer. Endringsbehov er også et tema på personalmøter.

Barnevernleder opplyser at saksgjennomgang med nærmeste leder og drøftinger i team/i avdelingen spiller en viktig rolle når det gjelder fange opp ansattes erfaringer. Avdelingsleder tar erfaringene fra disse drøftingene med til ledermøte med virksomhetsleder. Det plukkes ut spesielt viktige områder som tas inn i kompetanse- og opplæringsplanen. Videre blir det årlig gjennomført medarbeidersamtale. Behov som fremkommer i samtalene brukes i forbindelse med utarbeiding av ny opplæringsplan.

I hovedsak fanges brukererfaringer opp i forbindelse med brukerundersøkelser. Barneverntjenesten gjennomfører brukerundersøkelser hvert annet år, sist gang i 2015. Barnevernleder opplyser at det i etterkant av brukerundersøkelsen lages en plan for forbedringspunkter. Fagansvarlig er usikker på hvordan resultatene fra brukerundersøkelsen brukes videre. Videre opplyser hun at de også har evalueringsguider blant annet knyttet til bruk av miljøarbeider i hjemmet, samt at de har et skjema for voksne og barn hvor kontakten med barnevernet evalueres. Det er ikke noe systematikk i om eller hvordan evalueringsguidene og skjemaene brukes. Det opplyses også at verken fagansvarlig eller ledergruppen innhenter denne informasjonen.

²⁰ Familia, fagsystem for kommunalt barnevern, inneholder verktøyet «Nøkkeltall». Nøkkeltallene viser virksomhetens oppgaver sett opp mot myndighetskravene i barnevernlovgivningen.

Barnevernleder ønsker i tillegg at saksbehandlerne skal spørre familiene om hvordan de opplevde barnevernet og saksbehandler både etter første møte og når saken er ferdigbehandlet. Barnevernleder viser til at det er viktig å tørre å få tilbakemeldinger på seg selv. Det derimot vanskelig å påtvinge dette, og det blir dermed opp til hver enkelt saksbehandler om de velger å gjøre det.

Tilsynsresultater brukes aktivt i et forbedringsperspektiv. Fagansvarlig viser eksempelvis til at evaluering av hjelpetiltak har blitt et mye sterkere fokusområde som følge av påpekninger i tilsynsrapporter. Dette handler både om at de skal være på plass, og at evalueringene skal være godt nok dokumentert. Tilsvarende gjelder også meldingsavklaringer. Barnevernleder viser til at alle klagesaker som har vært hos Fylkesmannen gjennomgås i ledergruppen. Avdelingslederne gjennomgår deretter klagesakene på avdelingsnivå. Formålet med gjennomgangen er å lære av avgjørelsen.

Barneverntjenesten har utviklet en system for avviksrapportering. Det er noe uoverensstemmelse mellom måten avviksrapporteringen beskrives i samtaler med revisjonen og i dokumentet «Internkontroll for barneverntjenesten i Fredrikstad».

I nevnte dokument fremkommer det at avdelingslederne utarbeider en rapport over avvik fra en rekke myndighetskrav hvert halvår. Eksempler på slike avvik er blant annet barn som mangler omsorgsplan eller tiltaksplan, manglende lovpålagte tilsyn i fosterhjem og fristoversittelser i undersøkelsessaker. Rapporten oversendes barnevernleder som hvert halvår lager en avviksrapport for den samlede barneverntjenesten. Avdelingslederne skal deretter levere inn avviksskjema for hvert avvik der årsaken til avviket fremkommer. Barnevernleder samler inn skjemaene i en rapport for lukking av avvik der leder foreslår tiltak for lukking av avvikene.

I samtaler med revisjonen opplyser fagansvarlig at det er økonomien i stab som innhenter overnevnte nøkkeltall, samt tall som skal til SSB og Fylkesmannen i Østfold. Fagansvarlig beskriver videre at hun går igjennom nøkkeltallene og analyserer avvikene. Videre at hun har samtaler med avdelingslederne for å kartlegge hva som ligger bak avvikene, og setter dette inn i et skjema som overleveres barnevernleder. Fagansvarlig presenterer nøkkeltallene i ledermøtet som håndterer det videre ved å avgjøre hvordan avvikene skal håndteres. Fagansvarlig vet ikke hva som skjer etter hun har levert nøkkeltallene med avviksanalysene fra seg.

Barnevernleder fremhever at barneverntjenesten i Fredrikstad er en stor arbeidsplass med mange ansatte, og at det følgelig er viktig med rapportering for at hun skal kunne ha oversikt. I tillegg til overnevnte halvårsrapportering henter barnevernleder ut nøkkeltallene fra Familia, og en ansatt i staben lager en månedlig oversikt over nøkkeltallene. Barnevernleder legger frem en internrapport i lederteamet hvert kvartal.

Barneverntjenesten lager hvert år en årsrapport der det siste års arbeid blir evaluert i forhold til oppfyllelse av myndighetskrav, budsjetttrammene og det som framkom i virksomhetsplanen. Barneverntjenesten rapporterer også om sin aktivitet til Fylkesmannen i Østfold hvert halvår. I tillegg fremhever fagansvarlig at deltakelsen i ASSS nettverket også innebærer en form for kontroll, da man foretar sammenligninger opp mot andre kommuner i nettverket.²¹

²¹ ASSS nettverket er nærmere omtalt i rapportens kapittel 2.3.

5.3 Vurderinger

Tilfredsstillende internkontroll er en viktig forutsetning for å kunne tilby forsvarlige tjenester. Revisjonen har i dette prosjektet undersøkt flere viktige elementer av barneverntjenestens internkontroll.

Fakta viser at barneverntjenesten har etablert et **internkontrollsystem** som er beskrevet i dokumentet «Internkontroll for barneverntjenesten i Fredrikstad», hvilket alle ansatte har tilgang til. Revisjonen finner det positivt at barneverntjenesten i tillegg til nevnte dokument årlig gjennomgår internkontrollen med de ansatte i virksomheten.

Barneverntjenesten har en klar beskrivelse av hvordan tjenester er organisert, herunder hvordan **ansvar, oppgaver og myndighet** er fordelt. Fakta viser også at de ansatte er godt kjent med denne organiseringen.

Det er etablert en rutinehåndbok som inneholder **prosedyrer, veiledere, sjekklister og maler**, og det er tydeliggjort at det er fagansvarlig som har ansvaret for denne. Rutinehåndboken evalueres og oppdateres minst en gang i året basert på endringer i lovverket og tilbakemeldinger fra ansatte. Endringene blir deretter gjennomgått i avdelingene, hvilket revisjonen finner positivt. Rutinehåndboken er godt kjent blant de ansatte i barneverntjenesten. Samtidig viser fakta at rutinehåndboken i liten grad brukes aktivt av de ansatte. Dette da flere av de ansatte har arbeidet som saksbehandler i lang tid og følgelig er godt kjent med hva arbeidsoppgavene innebærer. Revisjonen vurderer det som positivt at de ansatte er godt kjent med sine arbeidsoppgaver, men fremhever at en aktiv bruk av rutinehåndboken kan være med på å i enda større grad sikre at endringer i lovverk og rutiner fanges opp. For at rutinehåndboken skal kunne være et «levende» dokument er det viktig at også de mer rutinerte saksbehandlerne har et forhold til den og foreslår endringer de ser behov for.

Fakta viser videre at aktuelle **lover og forskrifter** er tilgjengelig for de ansatte gjennom Lovdata og Barnevernrett via Nasjonalt bibliotek for barnevern og familievern, samt at det i barneverntjenestens rutiner og i kvalitetssystemet er linker til relevant lovverk, rundskriv, forskning osv. Det er videre fokus på lovverk og endringer i lovverket på fagdager og ved fortløpende gjennomganger med jurister i fagstab. Revisjonen mener dette er viktige tiltak for å sikre at de ansatte har nødvendig kunnskap om aktuelle lover og forskrifter som gjelder for barneverntjenesten.

Barneverntjenesten har for tiden ingen oppdatert **kompetanseoversikt**. Etter revisjonens oppfatning fremstår det imidlertid som om barneverntjenesten i Fredrikstad kommune har god fagkompetanse. Det er opplyst at tjenesten per i dag kun har saksbehandlere med formell kompetanse, herunder minimum treårig høyskoleutdanning. Det kan også vises til resultatene fra revisjonens brukerundersøkelse hvor det fremkommer at ca. 92 % av respondentene opplever de ansattes kunnskap som «Svært god» eller «Delvis god», hvilket revisjonen vurderer som et godt resultat for barneverntjenesten. Samtidig er revisjonen av den oppfatning at barneverntjenesten ikke kan vite om kompetansen er tilfredsstillende, så lenge den ikke er kartlagt og sammenholdt mot tjenestene som skal leveres.

Videre viser fakta at de ansattes kompetanse sikres blant annet gjennom å tilby etterutdanning, kurs og fagdager. I denne sammenheng vises det til at det er utarbeidet en **kompetanseplan**, og at denne er en del av virksomhetsplanen. En viktig del av det å sikre at ansatte har tilstrekkelig kunnskap og ferdigheter er at det blir gitt systematisk opplæring av nyansatte. Barneverntjenesten har etablert et program for opplæring av nyansatte som blant annet innebærer at den nyansatte får utdelt en introduksjonsperm, blir gitt internopplæring og at det blir oppnevnt en fadder. Revisjonen vurderer dette som tilfredsstillende.

Barneverntjenesten har også etablert en rekke forskjellige **møtearenaer** på ulike organisatoriske nivåer, som sikrer god informasjonsflyt og kommunikasjon. Revisjonen er av den oppfatning at møtearenaene legger til rette for å utnytte samlet kunnskap og erfaring, og for kontinuerlig evaluerings- og utviklingsarbeid. Samtidig vil vi vise til at flere saksbehandlere i omsorgsavdelingen har uttrykt at de savner en tettere oppfølging av avdelingsleder. Fakta viser at den manglende oppfølgingen tilskrives flere lederutskiftninger de siste årene, hvilket har medført uroligheter på avdelingen.

Barneverntjenesten skal gjennomføre **risikovurderinger** for å avdekke fare for svikt. Fakta viser at risikoområder i barneverntjenesten i all hovedsak synes å være avdekket gjennom avviksrapporteringen. Oppfølging og systematisering av avvik er etter revisjonens vurdering et viktig tiltak for å få oversikt over områder i barneverntjenesten hvor det er fare for svikt eller mangel på oppfyllelse av myndighetskrav. Revisjonen er følgelig av den oppfatning at slike analyser bør inngå som en del av de risikovurderinger som barneverntjenesten må gjennomføre. Det er imidlertid ikke gjennomført systematiske risiko- og sårbarhetsanalyser. Dette kan, etter revisjonens oppfatning, bety at det også kan være andre risikoområder som preger tjenesten, men som ikke er identifisert. Det å identifisere og analysere risiko er en kontinuerlig og gjentakende prosess, og et kritisk element i et effektivt internkontrollsystem.

Kommunen skal gjøre bruk av **erfaringer fra barn og foreldre** til forbedring av barneverntjenesten. Revisjonen mener det er positivt at barneverntjenesten gjennomfører brukerundersøkelser annethvert år og at det blir brukt evalueringsguider og skjemaer for evaluering av kontakten med barneverntjenesten. Systematisk innhenting av erfaringer fra barn og foreldre til forbedring av barneverntjenesten er avgjørende for å få oversikt over områder i barneverntjenesten hvor det er fare for svikt eller mangel på oppfyllelse av myndighetskrav. Revisjonen stiller imidlertid spørsmål ved om resultatene i tilstrekkelig grad blir nyttiggjort i barneverntjenesten forbedringsarbeid. Det vises i denne sammenheng til at fagansvarlig selv uttrykker usikkerhet om hvordan resultatene fra brukerundersøkelsen og evalueringsguider/skjemaer brukes videre.

Fakta viser at **tilsynsresultater** brukes aktivt i et forbedringsperspektiv ved at det rettes et sterkere fokus på de områdene det påpekes avvik. Det fremkommer også at klager som har vært behandlet av Fylkesmannen gjennomgås i ledergruppa og på avdelingsnivå med formål å lære av avgjørelsene, hvilket revisjonen finner positivt. Det har ikke blitt konkretisert nærmere hvordan tilsynsresultater følges opp. Revisjonen er av den oppfatning at det er viktig at tilsynsresultater systematisk følges opp med konkrete tiltak.

Barneverntjenesten har også etablert et system for avviksrapportering, hvilket revisjonen vurderer er et viktig tiltak for å **overvåke at internkontrollen fungerer**. Fakta viser at barneverntjenesten har gode rutiner for å hente ut rapporter over avvik i Familia og oppfølging av avvik. Det bemerkes imidlertid at det er noe uoverensstemmelse mellom måten avviksrapporteringen er beskrevet i samtaler med revisjonen og dokumentet «Internkontroll for barneverntjenesten i Fredrikstad». Etter revisjons vurdering bør beskrivelsen av hvordan dette ansvaret skal ivaretas gjenspeile den faktiske gjennomføringen av avviksrapporteringer, og vice versa.

Samlet sett vurderer revisjonen at de deler av internkontrollen som er gjennomgått ovenfor i all hovedsak tilfredsstillende kravene i forskrift om internkontroll etter barnevernloven. Det er imidlertid vist til enkelte svakheter hvor barneverntjenesten bør vurdere tiltak.

6 OMSORGPLASSERINGER

Sørger barneverntjenesten for forsvarlig oppfølging av omsorgsplasserte barn?

6.1 Revisjonskriterier

Kommunen må sikre oppfølging og kontroll med det enkelte barns situasjon i fosterhjemmet:

- Kommunen skal jobbe systematisk med omsorgsplaner og tiltaksplaner for det enkelte barn, og sørge for at disse til enhver tid er oppdaterte – basert eksempelvis på egne samtaler, tilsynsrapporter og rapporter fra tilsyn under samvær.
- Kommunen skal vurdere om det er nødvendig å utarbeide individuell plan.
- Kommunen skal gjøre barnefaglige vurderinger og dokumenterer disse fortløpende.
- Fosterhjemsbesøk og tilsynsbesøk skal gjennomføres minst 2 til 4 ganger per år.
- Kommunen skal fortløpende kontrollere (minimum ved alle besøk i hjemmet) at fosterforeldrene følger opp barnets individuelle behov.
- Kommunen skal bidra til å skaffe behandlingstilbud til barnet dersom barnet og/ eller fosterforeldrene gir uttrykk for at barnet har sosiale, fysiske eller psykiske hjelpebehov. Det samme gjelder ved særlig tilrettelegging på skole.
- Kommunen skal kontrollere og korrigere sin styring og praksis umiddelbart etter alvorlige hendelser som brudd i fosterhjemmet, avdekking av overgrep og lignende.

Kommunen må sikre barns rett til medvirkning:

- Kommunen skal sørge for at alle barn som har fylt 7 år og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, blir informert og gis anledning til å uttale seg før det tas avgjørelser som angår barnet.
- Kommunen skal sørge for at barnet får nødvendig informasjon om sin biologiske familie og om årsaken til at barnet bor i fosterhjem.
- Kommunen skal legge til rette for alenesamtaler med barnet ved besøk i fosterhjemmet dersom barnet ønsker det. Eventuelt skal det tilbys samtaler sammen med fosterforeldrene. Det er viktig å undersøke hvordan barnet opplever hverdagslivet i fosterhjemmet, og hvordan de opplever samvær med biologiske foreldre.
- Barnet skal vite at de alltid kan kontakte saksbehandleren og hvordan dette kan gjøres. Barnet skal alltid få snakke med en saksbehandler når det tar kontakt.
- Kommunen skal alltid dokumentere informasjon fra samtaler med barnet.

Om forholdet til fosterforeldrene:

- Kommunen skal sørge for nødvendig informasjon til fosterforeldrene om barnets bakgrunn og særlige behov.
- Kommunen skal sørge for at fosterforeldrene får nødvendig veiledning og opplæring, og eventuelt bistand fra andre instanser ved behov.
- Kommunen skal være tilgjengelige for fosterforeldrene når de tar kontakt.
- Kommunen skal informere fosterforeldre om hvilken bistand de kan få hvis det oppstår akutte situasjoner i fosterhjemmet utenom vanlig kontortid.
- Kommunen skal høre fosterforeldrene før de tar viktige avgjørelser vedrørende barnet.

Om forholdet til biologiske foreldre:

- Kommunen skal tilby oppfølging til barnets foreldre, og skal bistå med tilrettelegging og gjennomføring av samvær der det er nødvendig.
- Kommunen fremmer sak for fylkesnemnda innen fristen dersom foreldrene krever endringer i saken.

Om ivaretagelse av samvær:

- Kommunen skal bistår og tilrettelegge for samvær med biologiske foreldre der dette er avtalt.
- Kommunen skal legge til rette for samvær med biologiske søsken, evt. andre med nær tilknytning til barnet.
- Kommunen skal avlyse samvær under tilsyn, dersom tilsynspersonen, eller annen som barnevernet mener kan ivareta ansvaret, ikke er kan være tilstede.
- Kommunen skal fremme sak for fylkesnemnda dersom de vurderer at samværet ikke er til barnets beste.

6.2 Fakta

Oppfølging og kontroll med fosterhjemmet

Det opplyses at omsorgsplaner i utgangspunktet skal foreligge i alle saker. Først utarbeides det en foreløpig omsorgsplan. Denne blir normalt utarbeidet av tiltaksavdelingen. Den foreløpige omsorgsplanen kan ligge i maks to år. Innen to år utarbeides det en varig omsorgsplan. Den varige omsorgsplanen revideres sjeldent. Dette såfremt det ikke skjer store endringer som fordrer en revidering av innholdet. Tiltaksplaner utarbeides ikke i alle saker, men i de sakene det settes inn frivillige tiltak skal slik plan foreligge. Det varierer hvor ofte tiltaksplanene revideres, men det er hyppigere revisjoner av tiltaksplaner enn omsorgsplaner. Saksbehandlere i omsorgsavdelingen opplyser at det nok kan foreligge mangler når det gjelder utarbeidelse og revidering av de ulike planene. Det vises til at det i en hektisk hverdag med harde prioriteringer nok forekommer at det praktiske barnevernsarbeidet prioriteres på bekostning av utarbeidelse av skriftlige planer.

Det opplyses at det er en del av barneverntjenestens ansvar å sørge for at individuell plan utarbeides dersom vilkårene for dette er oppfylt. Samtidig uttrykker enkelte saksbehandlere usikkerhet knyttet til om alle barn som har krav på en individuell plan, har det. Ingen opplyser å ha vært koordinator for en individuell plan selv, og det poengteres at det ikke er gitt at det er barneverntjenesten som skal være koordinator. En saksbehandler opplyser at det som oftest er Praktisk-psykologisk tjeneste (PPT) i fosterhjems kommunen²² som har oppgaven som koordinator. Avdelingsleder opplyser at det har vært lite fokus på individuell plan mens han har vært leder, men at han regner med at dette kommer mer i fokus etter hvert.

Fosterforeldrene og fosterbarna følges blant annet opp med hjemmebesøk/oppfølgingsbesøk, kontormøter, telefonkontakt, kontakt med hjelpeinstanser og ansvarsgruppemøter. Hva gjelder hjemmebesøk fremheves det at det er forskjellig fra fosterhjem til fosterhjem hvor mange hjemmebesøk som finner sted i løpet av et år. Hovedregelen er at det gjennomføres fire fosterhjemsbesøk i året, men i praksis varierer det. Enkelte fosterhjem, særlig nyetablerte, får en hyppigere oppfølging enn dette. Andre fosterhjem har vært stabile over tid og har gått ned til to hjemmebesøk i året. Antallet hjemmebesøk økes imidlertid dersom det oppstår bekymring i sakene. Saksbehandlerne gir uttrykk for at det forekommer at fosterhjem ikke blir fulgt opp i tråd med lovkravet. Det vises til at sykemeldinger, akutte saker og saker i fylkesnemnda legger beslag på ressurser, og kan medføre at hjemmebesøk bortprioriteres. Det neves også at bruk av feil brevmal i Familia eller manglende registrering av hjemmebesøket, kan medføre avvik selv om hjemmebesøket i realiteten har funnet sted. En saksbehandler opplyser at vedkommende har utarbeidet en rutine med å sende ut et årlig plan for fosterhjemsbesøk:

«Jeg har utarbeidet en rutine hvor jeg lager en plan for alle fosterhjemsbesøk som skal gjennomføres i løpet av et år i alle fosterhjem. Rutinen gir en god oversikt, og sikrer at

²² Med fosterhjems kommunen menes den kommunen der fosterhjemmet ligger.

fosterhjemsbesøkene blir gjennomført. Jeg sender ut oversikten til hvert fosterhjem i brev form. Jeg har tipset de andre på avdelingen om denne rutinen, og jeg vet at noen saksbehandlere gjør det samme. Jeg mener at en slik oversikt gjør hjemmebesøkene forutsigbare for fosterfamilien og barnet, dessuten gir det meg en mulighet til å ønske de en god jul og berømme fosterhjemmet for en god jobb.»

Fosterhjemmene følges opp på samme måte uavhengig av fosterhjemmets lokalisering. Grunnet lang reisevei til enkelte fosterhjem opplyses det er det blir forsøkt avholdt eksempelvis to hjemmebesøk i forbindelse med en reise, og/eller møter med samarbeidende instanser. Det kan forekomme at saksbehandler ikke alltid klarer å gjennomføre fire hjemmebesøk i året, og det forsøkes da å kompensere for dette med telefonkontakt og samarbeid med barnehage, skole eller andre aktuelle instanser.

Hovedhensikten med fosterhjemsbesøket er å forsikre seg om at fosterhjemmet fungerer. Saksbehandler snakker både med fosterforeldrene og fosterbarnet. Hva gjelder innholdet i samtalen nevnes hvordan hverdagen fungerer, skolesituasjonen, fritidsinteresser, hvordan samværet med biologiske foreldre fungerer, tilsynsførerordningen, om det er behov for endringer i fosterhjemsavtalen etc. Fosterforeldrene er normalt godt forberedt og tar opp ting de opplever som vanskelig eller frustrerende.

Dersom det mistenkes at barnet ikke har det bra i fosterhjemmet blir det gjennomført samtaler med fosterforeldrene og barnet. I slike situasjoner er det viktig å samtale med barnet alene. Tilsynsrapportene eller informasjon fra tilsynsfører vurderes opp mot egne opplevelser av situasjonen. Det kan vurderes å sette inn tiltak for å bedre situasjonen i fosterhjemmet. Dersom det er mistanke om mer alvorlige forhold blir barnet flyttet, og det kan være aktuelt å koble inn politiet. Avdelingsleder opplyser at alle slike saker, hvor det er mistanke om at barnet ikke har det bra i fosterhjemmet, drøftes internt, og det er disse vurderingene som avgjør hva man gjør videre.

Barnverntjenesten har samling for tilsynsførere ca. to ganger året. Barnevernleder opplyser at temaet på samlingene blant annet er hvordan tilsynsrapporter skal skrives. Barnevernleder er kjent med at det er variasjon i tilsynsrapportene, herunder at noen er svært tynne og inneholder lite informasjon. Mangler ved tilsynsrapportene resulterer i at tilsynsfører ikke får nye oppdrag. Det er satt opp datoer med frister for besøk og innsending av rapporter, hvilket tilsynsførere må forholde seg til. Dette er også et tema på samlingene. Dersom de oppsatte fristene ikke overholdes blir tilsynsfører oppringt.

Fosterhjemsbesøk, og annen kontakt med fosterforeldre og barnet, dokumenteres i Familia. Det er en egen brevmal i Familia som skal brukes for å registrere fosterhjemsbesøk. Brevmalen inneholder flere punkter som skal fylles ut. Brevet er et referat fra samtalen, og det sendes til fosterforeldrene. Dersom saksbehandler ikke bruker riktig brevmal, vil det ikke bli registrert som et hjemmebesøk i rapporteringen til Fylkesmannen. Det kan forekomme at det i tillegg til brevet registreres et journalnotat etter et hjemmebesøk. Særlig gjelder dette hvis oppfølgingen avdekker opplysninger som saksbehandler vurderer at fosterfamilien ikke bør vite om.

Samtaler med fosterforeldre eller fosterbarnet registreres i egne journalnotater. Avdelingsleder opplyser at det etter samtale med barnet bør skrives et referat som journalføres i Familia, men at dette ikke alltid gjøres i dag. Avdelingsleder har et ønske om at det skal bli fast praksis.

Enkelte saksbehandlere opplyser at det å dokumentere oppfølgingen fortløpende kan være vanskelig, og at i perioder med stor arbeidsbelastning nedprioriteres skriftlig arbeid til fordel for praktisk barnevernsarbeid. Det nevnes også at tilgang til Familia utenfor kontoret, for eksempel på

en bærbar PC, ville forenklet arbeidet ved at saksbehandlere kunne skrevet referater fra møter rett inn, og samtidig ført til bedre og mer detaljert dokumentasjon.

I de sakene hvor fosterhjemmet er lokalisert i andre kommuner, er det fosterhjems kommunen som er ansvarlig for å oppnevne tilsynsfører og å gjennomføre tilsyn. Det forekommer at det kan gå noe tid før fosterhjems kommunen oppnevner en tilsynsfører. I tillegg forekommer det mangler knyttet til antall tilsyn og kvaliteten på rapporten. Manglende tilsyn viser seg ved at saksbehandler ikke mottar rapporter fra tilsynsfører. Tilsynsrapportene skal registreres i Familia og manglende rapporter vil gi avvik som viser seg i nøkkeltallene. Avdelingsleder, samt de fleste saksbehandlere, antar at slike avvik vil bli fanget opp i løpet av et halvt år. Saksbehandler vil i slike tilfeller kontakte barnevernet i fosterhjems kommunen eller tilsynsfører direkte.

Brukerundersøkelsen viser at tilnærmet alle respondentene (96,2%) opplyser at barneverntjenesten har gått igjennom fosteravtalen med dem. 76% av respondentene opplyser at det er utarbeidet omsorgsplan for barnet, 16% svarer nei på spørsmålet og 8% vet ikke.

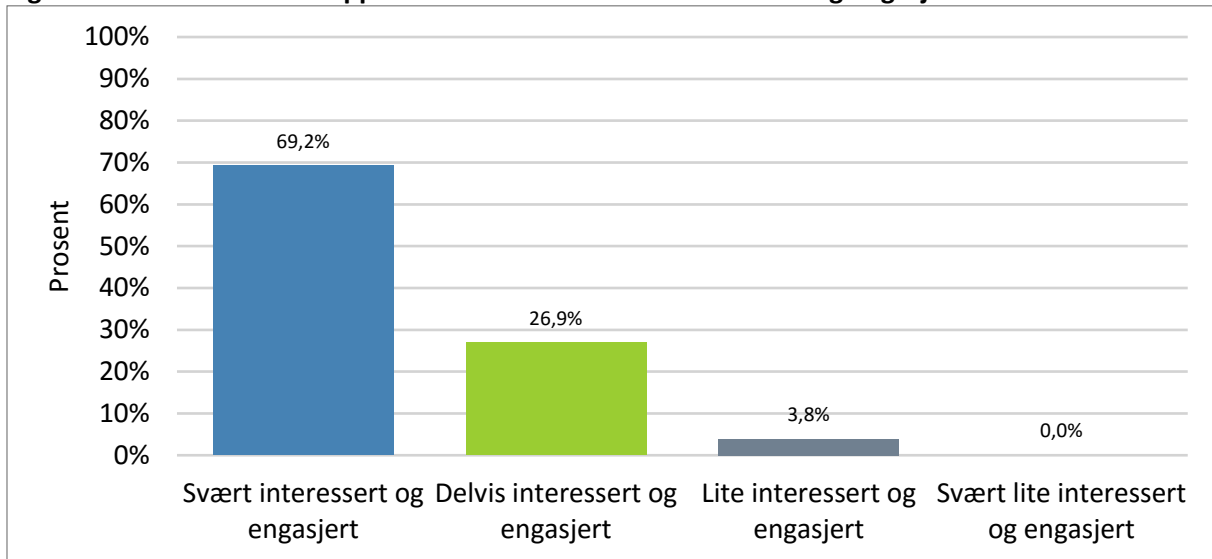
73% av fosterfamiliene opplyser at tilsynsfører/tilsynsperson følger opp familien 4 eller flere ganger per år. 11,5% opplyser om oppfølging 2 ganger per år. Resten opplyser som sjeldnere oppfølging. Det var flere av fosterhjemmene med færre enn fire besøk per år, som forklarte dette med at de hadde vært fosterfamilier i mange år. Dette bekreftes når man sammenligner de som har vært fosterforeldre i mindre enn tre år med de som har vært det i mer enn tre år. I førstnevnte gruppe oppgir samtlige tilsyn 4 eller flere ganger per år.

65,4% av fosterfamiliene opplyser at saksbehandler eller annen representant fra barnevernet er på hjemmebesøk 4 eller flere ganger per år. Det er også 7,7% som opplyser om vesentlig hyppigere besøk, eksempelvis månedlig. Forøvrig så fordeler respondentene seg i all hovedsak mellom 2 og 3 hjemmebesøk år. Også her viser resultatene at de som har vært fosterhjem i mindre enn tre år får hyppigere hjemmebesøk enn de som har vært det i mer enn tre år.

Resultatene viser også at det vanlige er at barnevernet har samtaler med familiene i hjemmet (69,2%), men at de også treffes andre steder. Eksempler som nevnes er barneverntjenestens lokaler og skole. Flertallet synes det er best å treffe barnevernet i hjemmet (64%).

52% av respondentene opplyser også om at barnevernet tar kontakt per telefon/sms 4 eller flere ganger per år, og 28% opplyser om relativt hyppig frekvens. 12% opplyser om at barnevernet aldri tar kontakt på denne måten. De som har vært fosterhjem i mindre enn tre år opplyser om hyppigere kontakt enn de som har vært det i mer enn tre år.

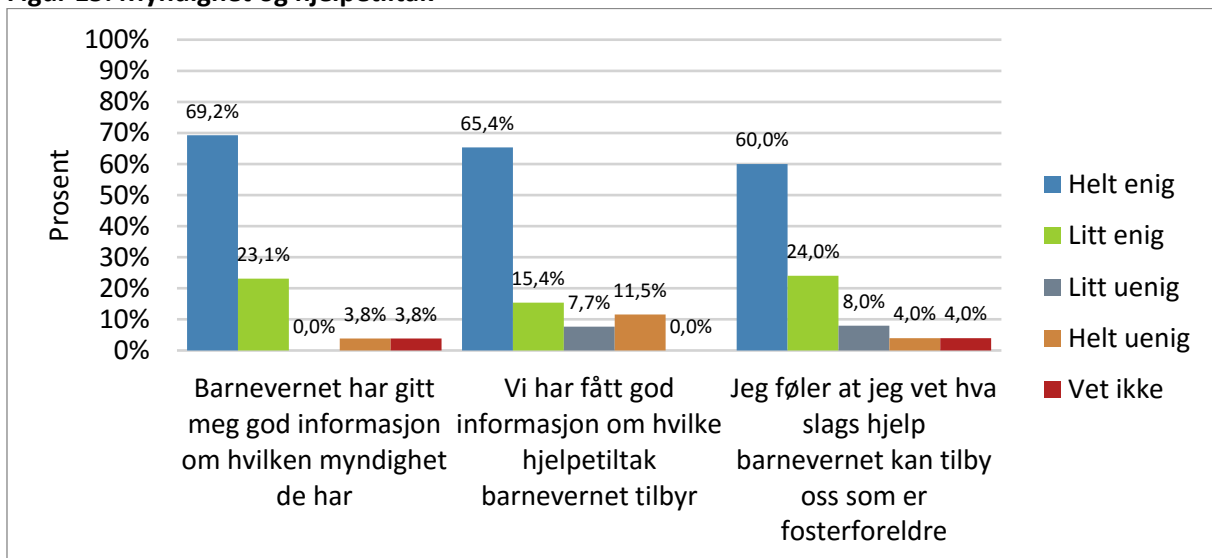
Figur 14: Fosterfamilienes opplevelse av saksbehandlers interesse og engasjement



Revisjonens merknad: N=26

Ca. 96% av respondentene opplever saksbehandlers interesse og engasjement som «Svært interessert og engasjert» og «Delvis interessert og engasjert». Gjennomsnitt og medianverdi utgjør henholdsvis 1,35 (tett opp til høyeste skår) og 1 (høyeste skår). Standardavviket utgjør 0,65, noe som innebærer liten spredningen i svarene og indikerer at respondentene er samstemte i sin tilbakemelding. Her er det flere i den kategorien som har vært fosterfamilie i mer enn tre år som har valgt høyeste skår (70,6%), sammenlignet med de som har vært det i mindre enn 3 år (66,7%). Forskjeller er imidlertid ikke stor, og gjennomsnitt, medianverdi og standardavvik er tilnærmet likt for begge grupper.

Figur 15: Myndighet og hjelpetiltak

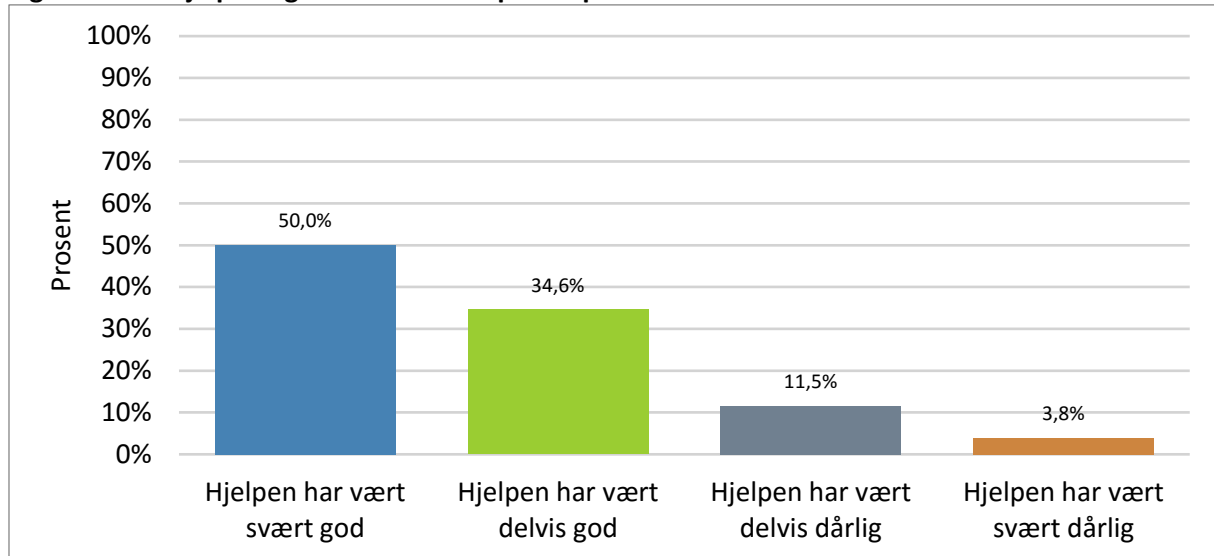


Revisjonens merknad: N=26

Også her plasserer de fleste respondentene seg på den positive enden av skalaen, og er således «Helt enig» og «Litt enig» i påstandene. Gjennomsnittsverdiene varierer fra 1,36 til 1,65 og medianverdien utgjør 1 for samtlige påstander. Standardavviket er også 1 eller godt under 1 på samtlige påstander. Igjen indikerer dette stor grad av samstemthet mellom respondentene.

Her er det vesentlige forskjeller mellom de som har vært fosterhjem i mindre enn tre år sammenlignet med de som har vært fosterhjem i mer enn tre år. For førstnevnte gruppe viser både gjennomsnitt, medianverdi og standardavvik at de synes å være betydelig mer fornøyde og samstemte i sin tilbakemelding.

Figur 16: Har hjelpen og tilbudet vært tilpasset problemene til barnet



Revisjonens merknad: N=26

På spørsmål om fosterfamiliene synes hjelpen og tilbudene de har fått har vært tilpasset problemene barnet har eller hadde, så svarer 84,6% av respondentene at hjelpen har vært svært god eller delvis god. Gjennomsnitt og medianverdi utgjør henholdsvis 1,69 og 1,5 (ca. midt mellom høyeste og nest høyeste skår). Standardavviket utgjør 0,82, som indikerer samstemthet i svarene. De som har vært fosterhjem i mindre enn tre år synes å være mer fornøyd enn de som har vært det i mer enn tre år.

På spørsmålet «Alt i alt – hva synes dere om oppfølgingen dere har fått fra barnevernet?» svarte 84% av respondentene at de var «Svært fornøyd» eller «Litt fornøyd». Gjennomsnitt og medianverdi utgjorde henholdsvis 1,68 og 1, og standardavviket utgjorde 1. Som nevnt viser dette at respondentene synes å være både fornøyd og samstemte. På dette spørsmålet er det dessuten også vesentlig forskjell mellom de som har vært fosterhjem i mindre enn tre år, sammenlignet med de som har vært fosterhjem i mer enn tre år. I førstnevnte kategori oppgir 87,5% av respondentene at de er «Svært fornøyd» mot 47,1% i den andre kategorien.

Revisjonens mappegjennomgang²³ viser følgende:

I 19 saker har revisjonen funnet omsorgsplan en og/eller omsorgsplan to. I enkelte av disse sakene har det kun fremgått av journalførte oversendelsesbrev at omsorgsplan er utarbeidet. Revisjonen har i oppfølgingsspørsmål til barnevernleder spurt hvorvidt omsorgsplanen skal foreligge elektronisk i alle saker. Barnevernleder opplyser at planen skal foreligge elektronisk, men at dersom saken ikke er avsluttet vil ikke omsorgsplanen komme opp på dokumentlisten. I fem saker har ikke revisjonen funnet omsorgsplanen i journalen. Sett hen til overnevnte svar fra barnevernleder kan det imidlertid ikke konkluderes med at det ikke er utarbeidet omsorgsplan i disse sakene. Revisjonen har videre funnet at det i en sak ikke har blitt utarbeidet omsorgsplan på tidspunkt for mappegjennomgangen.

²³ Som nevnt under metodekapittelet har revisjonen gått igjennom 25 saker hvor barn er omsorgsplassert etter barnevernloven § 4-12. Sakene omhandler 26 barn da en omsorgsplassering gjelder et søskenpar.

Saken er forholdsvis ny, og revisjonen har i denne saken hverken funnet planen eller henvisninger til planen i andre dokumenter.

Revisjonen har ikke funnet fosterhjemsavtalen i noen av de 25 gjennomgåtte sakene, men avtalen har i flere saker blitt funnet omtalt i andre journalførte dokumenter slik som referater fra oppfølgingsbesøk i fosterhjemmene. Revisjonen har i etterkant av mappegjennomgangen stilt barnevernleder spørsmål om fosterhjemsavtalen skal arkiveres i barnets mappe. Barnevernleder opplyser at de ønsker å skille mellom barnets mappe og oppdragets mappe, og at det derfor er egne mapper for fosterhjemmene i ePhorte. Det vises blant annet til at dersom barnet på et senere tidspunkt ber om innsyn i sin mappe, så er det viktig at mappen ikke inneholder dokumenter som gjelder selve oppdraget som fosterhjem. Sett hen til dette bemerker revisjonen at gjennomgangen av barnets mappe ikke gir grunnlag for å si noe om hvorvidt det er inngått en fosterhjemsavtale og avtalen er gjennomgått årlig.²⁴

I to saker har revisjonen funnet at barnet har fått utarbeidet individuell plan. I en sak har revisjonen funnet at barneverntjenesten har konkludert med at barnet har rett på individuell plan, men planen har ikke blitt fylt ut på tidspunktet for mappegjennomgangen. Avgjørelsen om å utarbeide individuell plan ligger over et år tilbake i tid. I de øvrige 22 sakene har ikke revisjonen funnet at individuell plan er utarbeidet. I 4 av disse 22 sakene har revisjonen merket seg at barna mottar tjenester fra flere offentlige instanser, samt at behovet for bistand fremstår som langvarig. Eksempelvis mottar barna tjenester fra habiliteringstjenesten og PPT, samt at det er utarbeidet individuell opplæringsplan.

Revisjonen har videre vurdert antall hjemmebesøk/oppfølgingsbesøk i fosterhjemmet i 2016. Dersom saken er av nyere dato har revisjonen sett hen til antall hjemmebesøk i 2017. I 20 av sakene har barneverntjenesten hatt oppfølgingsbesøk i fosterhjemmet i tråd med eller over minimumskravet i fosterhjemsforskriften. I fem saker har barneverntjenesten ikke oppfylt minimumskravet hva gjelder hjemmebesøk. Det fremkommer også at fosterhjemmene blir gitt oppfølging utover hjemmebesøkene, hvilket vises i journalen både med journalførte kontormøter, telefonsamtaler og epostutveksling. Omfanget på oppfølgingen varierer mellom sakene. I de sakene hvor plasseringen fremstår som vanskelig eller det oppstår hendelser som eksempelvis rømning, kriminelle handlinger og utagering i fosterhjemmet, viser journalen at oppfølgingen er regelmessig.

Mappegjennomgangen viser videre at det i omlag 1/3 av sakene har blitt sendt ut en oversikt over antall oppfølgingsbesøk med forslag til dato for 2016 eller 2017.

I 24 saker er det oppnevnt tilsynsfører. I en sak var det på tidspunktet for mappegjennomgangen ikke oppnevnt tilsynsfører. Plasseringen hadde vart i et år og oppfølgingen fremstår som svært regelmessig. Det fremkommer av journalen at saken ikke er endelig avgjort da vedtak om omsorgsovertakelse er anket til tingretten. I 15 saker er det gjennomført tilsyn i tråd med kravet i fosterhjemsforskriften.²⁵ I de øvrige ni sakene var det mangler hva gjaldt antall tilsynsbesøk. I de fleste av disse sakene manglet det en tilsynsrapport. I en sak manglet det tre rapporter fra 2016. Revisjonen har ikke funnet at manglende rapporter har blitt etterspurt i noen av de ni sakene. I to av sakene har revisjonen vurdert rapportene som tynne.

Gjennomgangen viser også at det i omlag 2/3 av sakene er opprettet en arena rundt barna i form av en ansvarsgruppe. Videre er det satt inn tiltak i form av besøkshjem/avlastning i åtte saker. I de sakene hvor barneverntjenesten har avdekket eller blitt opplyst om forhold som bør følges opp, er

²⁴ En gjennomgang av fosterhjemsappene har ikke latt seg gjennomføre innenfor rammene av dette prosjektet.

²⁵ Revisjonen har hensyntatt de sakene hvor tilsynsfører kun har vært oppnevnt for deler av året, og lagt til grunn at kravet er oppfylt dersom antall tilsynsbesøk er forsvarlig sett hen til resten av året.

dette gjort. Eksempelvis har enkelte barn blitt henvist til BUP og PPT, og der det fremkommer problemer knyttet til samvær tas dette tak i av saksbehandler.²⁶

Barns medvirkning

Det opplyses at barnet involveres i egen sak i tråd med alder og modenhet. Avdelingsleder påpeker at det er viktig å få frem informasjon om hva barnet tenker om fremtiden, om samvær med biologiske foreldre, samt om hva barnevernet kan bistå med. Barnet har ikke bestemmelsesrett, men skal høres. Enkelte saksbehandlere opplyser at barna i større grad involveres ved utarbeidelse av tiltaksplaner, hvilket beskrives som et fellesprosjekt hvor det er viktig at barna føler eierskap, enn ved utarbeidelse av omsorgsplaner. Omsorgsplanen opplyses å være en mer generell plan som sier noe om hvordan barnet skal ha det, og hvilke forhold barnet skal leve under.

Når det gjelder informasjon om biologisk familie og årsaken til fosterhjems plasseringen opplyses det at utgangspunktet er at saksbehandler skal være så ærlig og konkret som mulig. Informasjonen må riktignok tilpasses barnets alder, modenhet og den aktuelle situasjonen. En saksbehandler fremhever at barnesamtalen er viktig og at det er noe man trenger trening på. Barnesamtalen er fokusområde i barnverntjenesten i 2017.

Det kan variere i hvilken grad saksbehandler snakker med barna i forbindelse med fosterhjemsbesøk. Dette begrunnes blant annet med fosterbarnas egne ønsker. Enkelte barn synes det er vanskelig å bli minnet på at de er fosterhjemsbarn. De lar barna selv bestemme om de ønsker å snakke med saksbehandler alene eller sammen med fosterforeldrene. I tilfeller hvor saksbehandler må snakke med barnet alene, eller barnet ønsker en alenesamtale, legges det til rette for det.

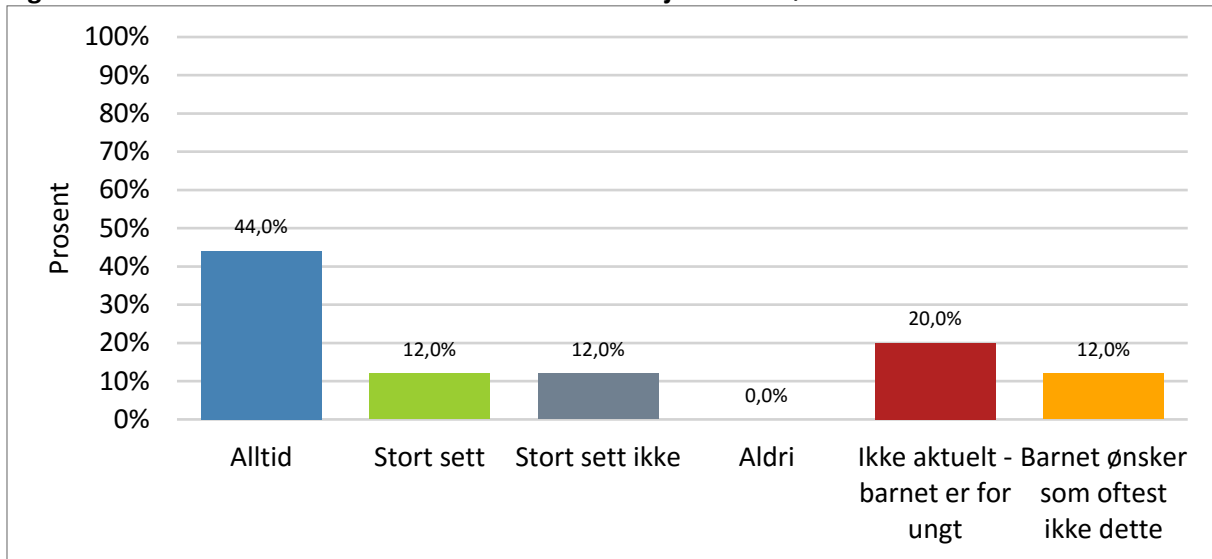
Det varierer om saksbehandler gir ut sin kontaktinformasjon til barnet. Eldre barn får alltid opplysninger om hvordan de kan nå saksbehandler. Når det gjelder yngre barn er opplyser enkelte saksbehandlere at de mener kontakten med saksbehandler bør gå gjennom fosterforeldrene, mens andre opplyser at de alltid gir ut sin kontaktinformasjon. En saksbehandler beskriver det slik:

«Noen barn får min kontaktinformasjon, men jeg mener også at det er riktig å jobbe gjennom fosterforeldrene. Det er viktig å la barna få oppleve en så normal tilværelse som mulig. De skal ha minst mulig forstyrrelser. Jeg tilbyr vanligvis barna enesamtaler, men de fleste vil ikke ha det. Min erfaring er at de synes ofte det er ubehagelig, og at det minner dem på den situasjonen de er i. Men jeg gjør meg alltid tilgjengelig for de som vil snakke med meg.»

Det opplyses videre at det er varierende hvorvidt barna tar direkte kontakt med saksbehandler, og at det i større grad er ungdom som tar kontakt.

²⁶ Oppfølging av samvær er nærmere gjennomgått avslutningsvis i kapittel 6.

Figur 17: Snakker barnevernet alltid med barnet ved hjemmebesøk?

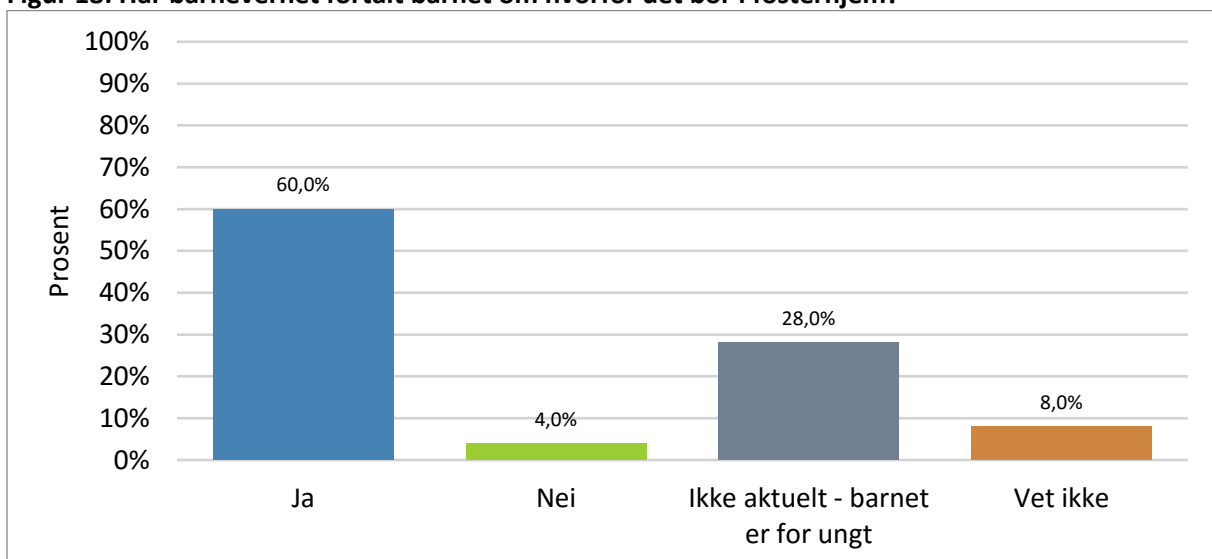


Revisjonens merknad: N=25

56% av respondentene opplyser om at barnevernet alltid eller stort sett snakker med barnet ved hjemmebesøk dersom barnet vil. 12%, eller 3 respondenter, opplyser at dette ikke er tilfellet. Det er ingen vesentlige forskjeller mellom de som har vært fosterhjem i mindre enn tre år og de som har vært det i mer enn tre år, annet enn at det er flere som har opplyst om at barnet er for ungt i den førstnevnte kategorien.

Litt mer en halvparten av respondentene opplyser også at barnet har fått kontaktinformasjon av barnevernet, slik at det kan ta direkte kontakt. En respondent har opplyst om at dette barnet ikke har fått slik kontaktinformasjon, og resten oppgir at dette ikke er aktuelt fordi barnet er for ungt. På spørsmålet om barnevernet er tilgjengelig når barnet tar kontakt eller ønsker kontakt, så svarer 42,3% av respondentene at dette alltid eller stort sett er tilfellet. 7,6 %, 2 respondenter, svarer at dette stort sett ikke eller aldri er tilfellet. Resten opplyser om at de ikke vet eller, som ovenfor, at barnet er for ungt til at dette er aktuelt.

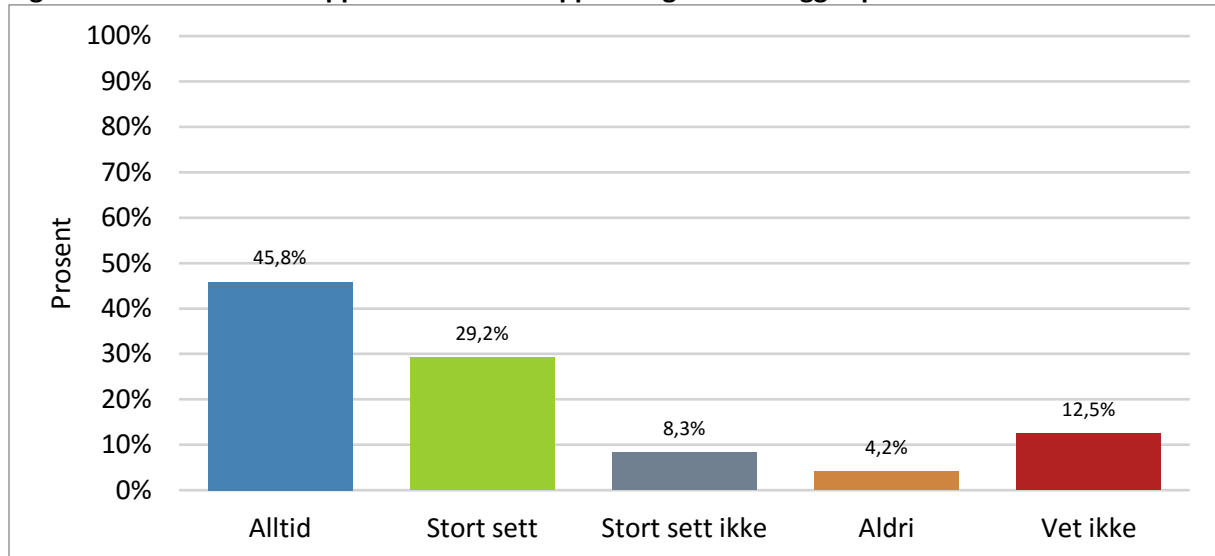
Figur 18: Har barnevernet fortalt barnet om hvorfor det bor i fosterhjem?



Revisjonens merknad: N=25

På spørsmålet om barnevernet har fortalt barnet om hvorfor det bor i fosterhjem, bekrefter 60% av respondentene dette. 1 respondent har svart nei, mens resten enten ikke vet eller at barnet er for ungt. Av de som har vært fosterhjem i mindre enn tre år, svarer ca. 56% ja og resten at det ikke er aktuelt på grunn av barnets alder.

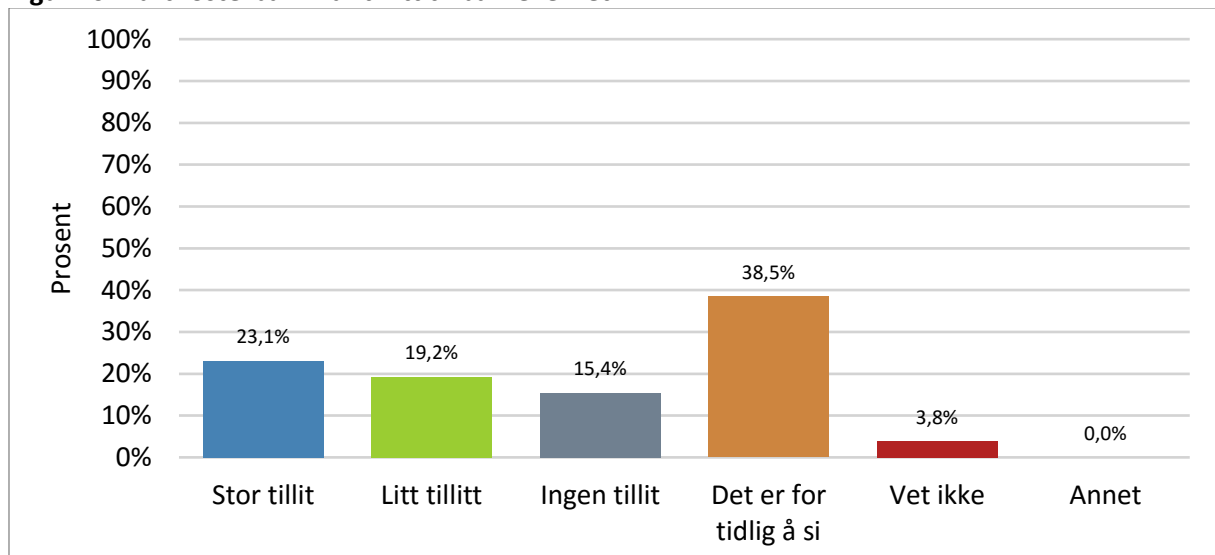
Figur 19: Er barnevernet opptatt av barnets oppfatning når det legges planer for fremtiden?



Revisjonens merknad: N=24

75% av respondentene mener at barnevernet alltid eller stort sett er opptatt av barnets oppfatning når det legges planer for fremtiden. 12,5% svarer stort sett ikke eller aldri. Her kan det imidlertid ligge en feilkilde i tallene, da noen av respondentene valgte disse alternativene fordi barnet var for lite til å uttrykke noen oppfatning. Dette underbygges også av at de som har vært fosterhjem i mer enn tre år i all hovedsak svarte alltid eller stort sett, mens det var mer spredning blant de som hadde vært det i mindre enn tre år.

Figur 20: Vårt fosterbarn har tillitt til barnevernet

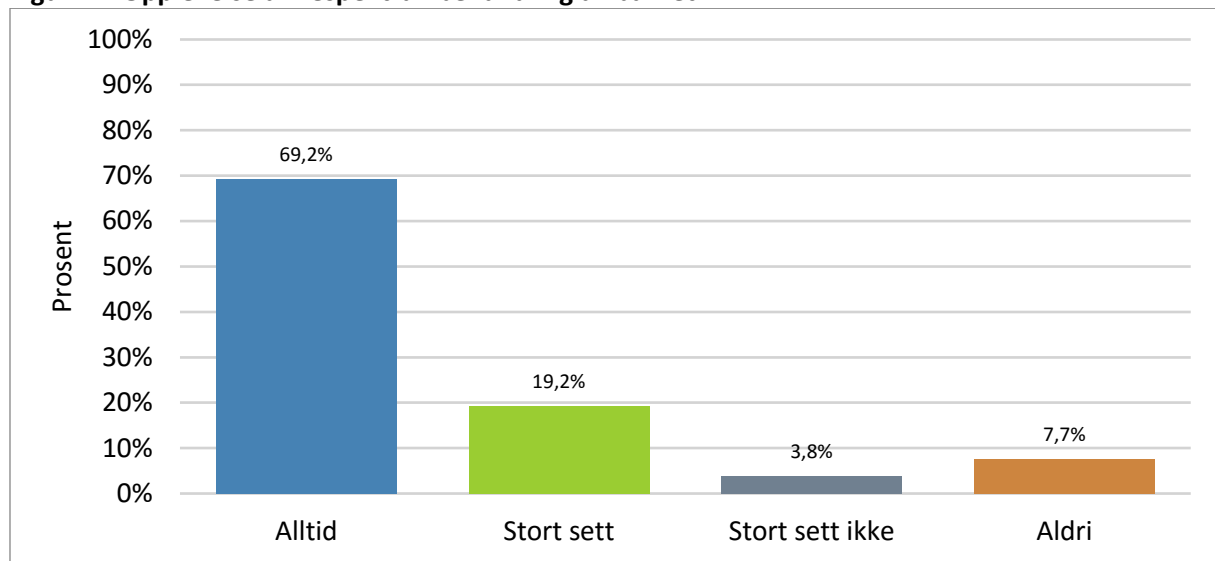


Revisjonens merknad: N=26

42,3% av respondentene opplever at fosterbarnet har stor eller litt tillit til barnevernet, mens 38,5% mener at dette er for tidlig å si. 15,4% (4 respondenter) opplyser at barnet ikke har tillit til barnevernet. Disse respondentene tilhører kategorien som har vært fosterhjem i mer enn tre år. I

den andre kategorien svarer respondentene enten at tilliten er stor (33,3%), eller at barnet er for ungt og det er for tidlig å si (66,7%).

Figur 21: Opplevelse av respektfull behandling av barnet



Revisjonens merknad: N=26

Nesten 70% av respondentene mener at barnevernet alltid behandler barnet med respekt. Gjennomsnitt og medianverdi for denne påstanden utgjør henholdsvis 1,5 (midt mellom «Alltid» og «Stort sett») og 1 («Alltid»). Standardavviket utgjør 0,89, som viser forholdsvis tett konsentrasjon i svarene. Blant de som har vært fosterhjem i mindre enn tre år, så har alle respondentene valgt enten «Alltid» eller «Stort sett». Blant de som har vært fosterhjem i mer enn tre år, så sier 70,6% at barnet alltid blir behandlet med respekt. Resten av respondentene fordeler seg mer eller mindre jevnt på de andre alternativene.

Revisjonens mappegjennomgang viser følgende:

Gjennomgangen viser at barna i all hovedsak involveres eller forsøkes å involveres i egen sak. Det er imidlertid variasjoner mellom sakene hva gjelder omfanget. Det er et eksempelvis mindre medvirkning å spore i saker hvor barnet er under skolepliktig alder. Gjennomgangen viser også at barn med partsrettigheter i stor grad er involvert i egen sak, blant annet gjennom regelmessige samtaler med saksbehandler. Der barnet har fylt 15 år i mappegjennomgangens undersøkelsesperiode viser journalen også at barnet har blitt opplyst om sine partsrettigheter. Revisjonen viser til to eksempelsaker:

- Eksempelsak 1: Jente på 9 år synes samværet med far er vanskelig og ønsker blant annet ikke å overnatte. Barnverntjenesten får beskjed om dette gjennom tilsynsfører og tar umiddelbart tak i situasjonen. Det resulterer i at det blir avtalt en annen samværsordning med far.
- Eksempelsak 2: Gutt med egne partsrettigheter gir i første samtale med tilsynsfører etter fosterhjems plasseringen beskjed om at han ønsker et møte med saksbehandler, og at tilsynsfører skal formidle dette videre. Vedtaket om omsorgsplassering er på dette tidspunktet anket til tingretten, og rettsaken er nært forestående. Tilsynsfører anbefaler etter dette at saksbehandler snakker med barnet så raskt som mulig. Saksbehandler følger dette opp med et hjemmebesøk og samtale med barnet fire dager etter tilsynet. Saksbehandler kommer på nok et hjemmebesøk omlag en måned senere og få dager etter

dette finner det sted en samtale mellom saksbehandler og barnet alene. Temaet i sistnevnte samtale er utfallet av behandlingen i tingretten.

Gjennomgangen viser at saksbehandlere forsøker å involvere barnet i samtalen under oppfølgingsbesøket i fosterhjemmet, i samtaler med barnet alene eller gjennom tilsynsfører. Det fremkommer i flere journalnotater at barnet ytrer tanker, ønsker og behov, samt at saksbehandler lytter og forsøker å ta hensyn til dette. Gjennomgangen viser at i enkelte saker har barna selv ytret meninger knyttet til samværet med biologiske foreldre, hvilket følges opp av saksbehandler enten ved å forsøke å tilrettelegge eller endre elementer i samværsordningen.

Forholdet til fosterforeldrene

Barnevernet formidler så mye informasjon som mulig til fosterhjemmet i forkant av en plassering. Dette for å sette fosterhjemmet i best mulig stand til å ivareta barnet. Avdelingsleder viser eksempelvis til barnets situasjon i dag, eventuelt atferdsmønster, samt om det er spesielle hensyn fosterhjemmet må ta eksempelvis knyttet til religion eller handicap. Det fremheves at det eksisterer enkelte begrensninger knyttet til taushetsplikt overfor biologiske foreldre og andre involverte. En saksbehandler har beskrevet prosessen nærmere:

«Fosterforeldrene får ikke navnet til barnet før godkjenning, men utover det så forsøker de å gi så mye informasjon som mulig. De gjør også god research av fosterhjemmet, og er ofte på to til tre besøk før de eventuelt godkjenner hjemmet. Når de er godkjent og har skrevet under taushetsplikterklæring, lagt frem politiattest etc., får de mye informasjon. Det er viktig at fosterhjemmene settes i best mulig stand til å ivareta barnet.»

Flere saksbehandlere fremhever at det ofte kan være slik at barna forandrer seg etter at de har flyttet og er godt etablert i fosterhjemmet. Sett hen til dette kan det være slik at fosterhjemmet opplever å få et annet barn boende hos seg enn hva de selv og barnevernet trodde på forhånd.

De fleste fosterhjem blir rekruttert av Bufetat og går på PRIDE-kurs i forkant av plasseringen.²⁷ Avdelingsleder opplyser at fosterhjem som kommunen skaffer selv ofte blir sendt på kurs av kommunen. I tillegg yter også saksbehandler veiledning. Avdelingsleder opplyser at det kan forekomme at kommunen leier inn en ekstern veileder til fosterhjemmet i forkant av plasseringen.

Underveis i plasseringen blir det gitt løpende veiledning av saksbehandler etter behov. Omsorgsavdelingen har i tillegg to egne miljøarbeidere som kan settes inn i fosterhjemmene der behovet er stort. Det gis tilbud om kurs eller innvilgelse av kurs som fosterforeldrene selv har funnet frem til. Det har også blitt startet et prosjekt som går på oppfølging av fosterforeldre i grupper. Gruppeoppfølgingen gis i dag til flere grupper bestående av seks til åtte fosterhjem. De har seks gruppemøter i året. Fosterforeldrene som deltar på gruppeveiledningen får to hjemmebesøk/oppfølgingsbesøk i året.

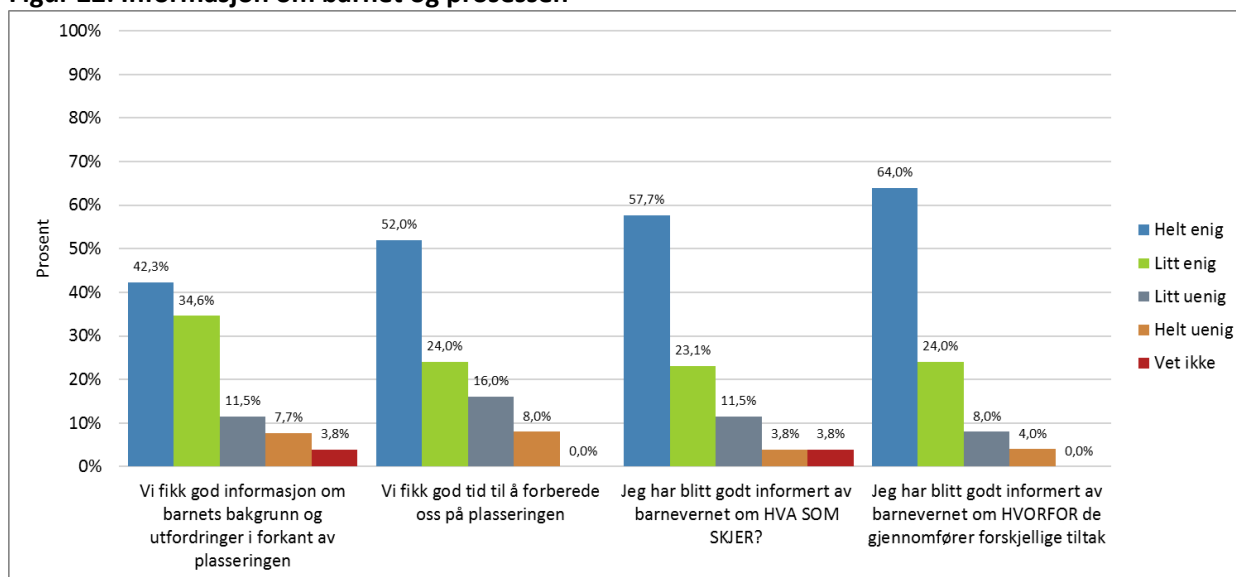
På spørsmål fra revisjonen om det er enkelt for fosterhjemmene å komme i kontakt med saksbehandler er det en ulik oppfatning blant saksbehandlerne i omsorgsavdelingen. Enkelte mener at det er lett å komme i kontakt med saksbehandler, mens andre mener at dette kan variere. Blant de som mener at det varierer vises det eksempelvis til en hektisk og uforutsigbar arbeidshverdag og sykemelding hos saksbehandlere. Samtlige saksbehandlere opplyser at de forsøker å kontakte fosterhjemmet så fort som mulig, helst innen samme dag, men at det unntaksvis kan gå noe lengre tid.

²⁷ PRIDE er et kompetansebasert opplærings- og rekrutterings-program i regi av Bufetat (Barne-, ungdoms og familieetaten) som forbereder, utvikler og støtter fosterfamilier. Det er ulike typer PRIDE-kurs; grunnkurs for fosterforeldre, grunnkurs for slekt og nettverk, videreopplæringsmoduler og ungdomskurs.

Dersom det oppstår akutte situasjoner skal fosterhjemmet kontakte barnevernet/saksbehandler i omsorgskommunen i den ordinære arbeidstiden.²⁸ Utenom ordinær arbeidstid må fosterhjemmet kontakte barnevernsvakta i fosterhjems kommunen. Avdelingsleder opplyser at fosterhjemmet også kan ta kontakt med barnevernet i fosterhjems kommunen dersom de ikke får kontakt med barnevernet i omsorgskommunen. En saksbehandler opplyser i tillegg at når barnevernsvakta er stengt må fosterhjemmet kontakte politiet som kan koble de over til bakvakten. Enkelte saksbehandlere opplyser at dette ikke inngår som et eget informasjonspunkt til fosterforeldrene, men de fleste gir uttrykk for at de er trygge på at fosterhjemmene kjenner systemet og vet hvor de skal henvende seg i akutte situasjoner.

I **brakerundersøkelsen** fremgår det at 84% av respondentene er «Helt enig» eller «Litt enig» i at det er lett å komme i kontakt med saksbehandler/ barneverntjenesten når det er behov for det. Gjennomsnitt og medianverdi på dette spørsmålet utgjorde henholdsvis 1,68 og 1,01, og standardavviket utgjorde 1. Dette viser også at det er høy grad av samstemthet blant respondentene. Tilsvarende resultater oppnådde spørsmålet om saksbehandler tar raskt kontakt dersom de legger igjen beskjed. Her svarte 80% «Alltid» eller «Som oftest». Flertallet av respondentene (76,9%) oppga dessuten at de ikke hadde noe behov for å kunne kontakte barneverntjenesten utenom kontorets åpningstid, mens 15,4% mente at dette kunne vært praktisk.

Figur 22: Informasjon om barnet og prosessen



Revisjonens merknad: N=26

På samtlige påstander i figuren ovenfor plasserer de fleste respondentene seg på den positive enden av skalaen, og er således «Helt enig» og «Litt enig» i påstandene. Gjennomsnittsverdiene varierer fra 1,52 til 1,84 og medianverdien utgjør 2 for den første påstanden, men 1 for de resterende 2. Standardavviket er også godt under 1 på samtlige påstander. Dette indikerer stor grad av samstemthet mellom respondentene. Påstanden «Jeg har blitt godt informert av barnevernet om hvorfor de gjennomfører forskjellige tiltak» oppnår best skår av samtlige påstander.

Det er ikke vesentlige forskjeller mellom de som har vært fosterhjem i mindre enn tre år sammenlignet med de som har vært fosterhjem i mer enn tre år, men førstnevnte gruppe oppnår noe bedre skår på samtlige påstander.

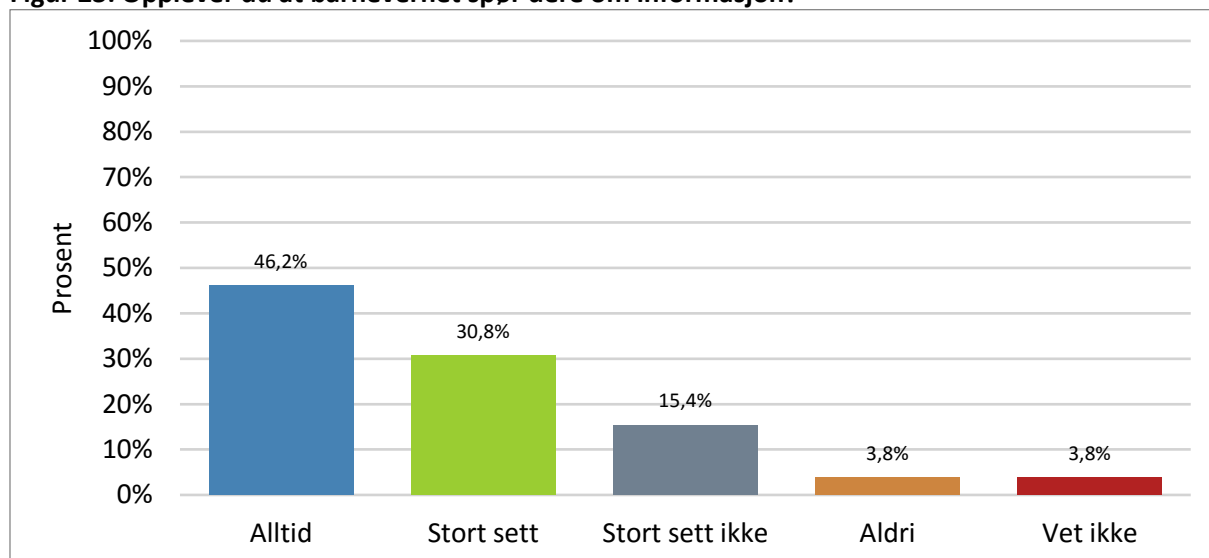
²⁸ Med omsorgskommunen menes den kommune som har ansvaret etter barnevernloven, altså den kommunen som har plassert barnet i fosterhjemmet.

Vi spurte også om det har vært enkelt å få informasjon fra barnevernet. Også her oppnådde barneverntjenesten gode skår. Gjennomsnitt og medianverdi utgjorde henholdsvis 1,46 og 1, og standardavviket var godt under 1. Som ovenfor, så viser dette at respondentene er både fornøyde og samstemte. Og også her synes de som har vært fosterforeldre i mindre enn tre år å være vesentlig mer fornøyde.

Vi stilte også et åpent spørsmål til respondentene om det var noe ved informasjonspraksisen som vedkommende mente kunne vært bedre. 11 respondenter valgte å svare og flere gir uttrykk for negative erfaringer tidligere, men at det er bedre i dag. En respondent uttrykker det slik:

«Vi har to plasseringer og forholder oss til to ulike kommuner, og de er ganske ulike. Fredrikstad er en av kommunene. Det startet dårlig, og de første årene var ikke hyggelige. Men de har hentet seg inn og blitt veldig, veldig gode. Vi har ikke noe negativt å si om situasjonen slik den er i dag. All ære til de. Etter at vi fikk ny saksbehandler har absolutt alt vært på stell. Hun er veldig dyktig til å ta tak i ting, og er veldig tydelig. Hun er genuint opptatt av både barnet og oss.»

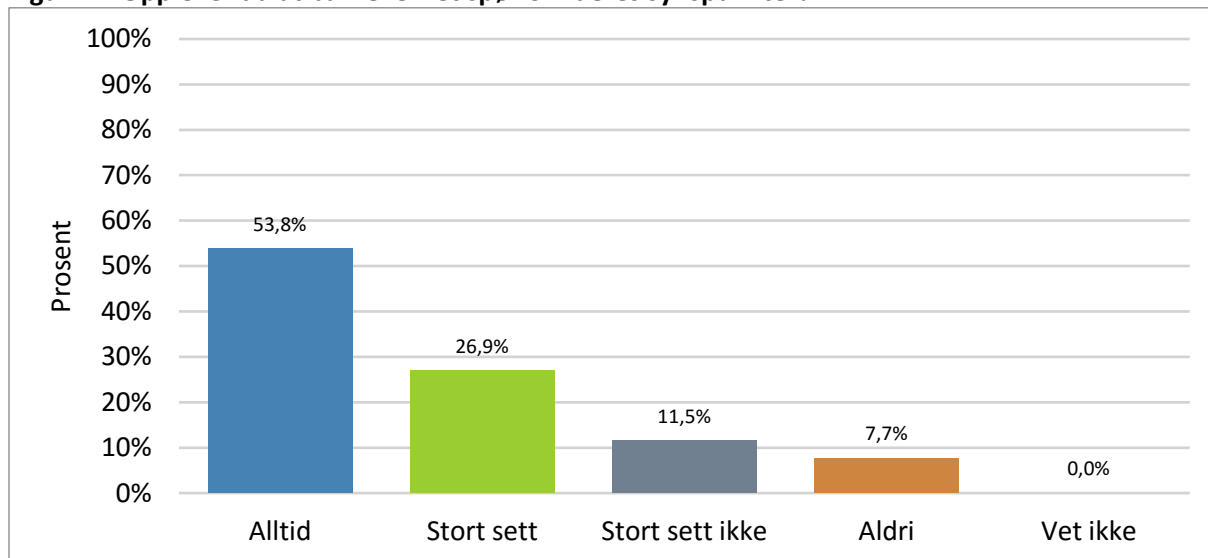
Figur 23: Opplever du at barnevernet spør dere om informasjon?



Revisjonens merknad: N=26

77% av respondentene opplever alltid eller stort sett at barnevernet innhenter informasjon fra fosterhjemmet. Gjennomsnitt og medianverdi utgjør henholdsvis 1,76 (mellom «Alltid» og «Stort sett») og 2 («Stort sett»). Standardavviket utgjør 0,86. Samlet indikerer dette tett konsentrasjon i svarene. For de som har vært fosterhjem i mindre enn tre år, så er gjennomsnittet 1,25, medianverdien 1 og standardavviket 0,43. Blant de som har vært fosterhjem i mer enn tre år, så er alle verdiene høyere og det er vesentlig mer spredning i svarene.

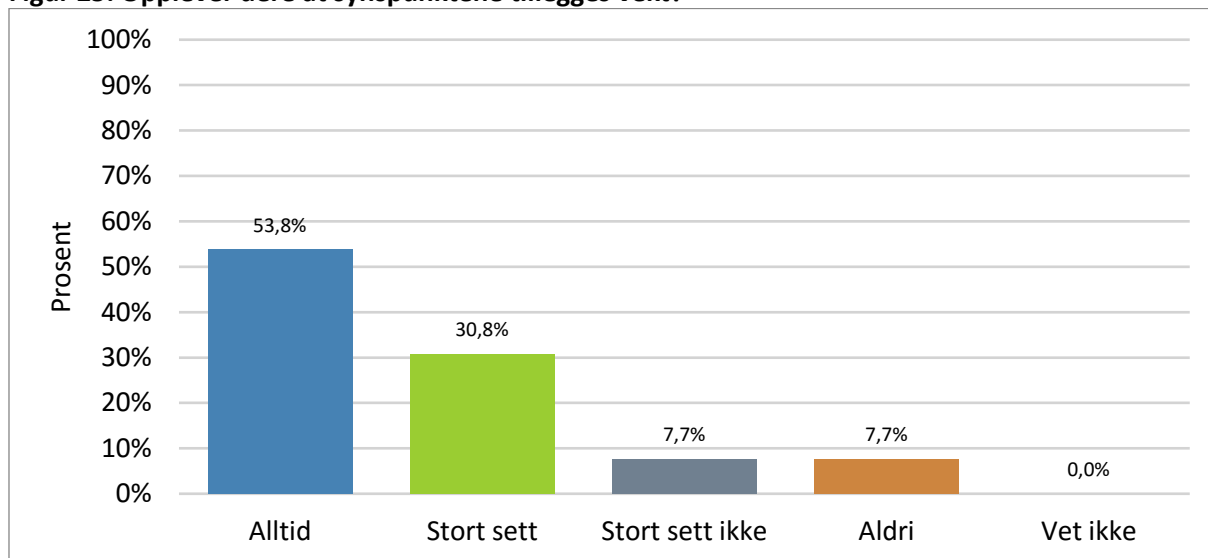
Figur 24: Opplever du at barnevernet spør om deres synspunkter?



Revisjonens merknad: N=26

Nesten 81% av respondentene opplever alltid eller stort sett at barnevernet spør om fosterhjemmets synspunkter når de arbeider med barnets sak. Gjennomsnitt og medianverdi utgjør henholdsvis 1,73 (mellom «Alltid» og «Stort sett») og 1 («Alltid»). Standardavviket utgjør 0,94. Som figuren viser så er det tett konsentrasjon rundt de to beste alternativene. For de som har vært fosterhjem i mindre enn tre år, så er gjennomsnittet 1,11, medianverdien 1 og standardavviket 0,31. Her har altså alle respondentene valgt de to beste alternativene. Blant de som har vært fosterhjem i mer enn tre år, så er alle verdiene høyere og det er vesentlig mer spredning i svarene. Samtidig fordeler likevel 70,6% av respondentene seg likt mellom «Alltid» og «Stort sett».

Figur 25: Opplever dere at synspunktene tillegges vekt?

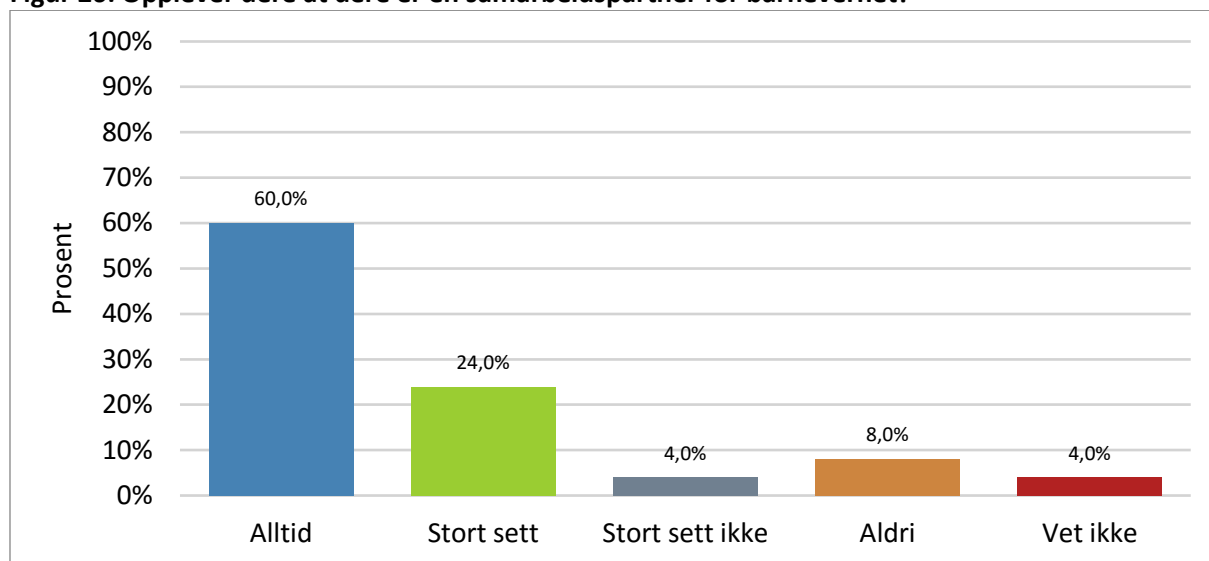


Revisjonens merknad: N=26

Nesten 85% av respondentene opplever alltid eller stort sett at fosterhjemmets synspunkter har betydning når barnevernet arbeider med barnets sak. Gjennomsnitt og medianverdi utgjør henholdsvis 1,69 (mellom «Alltid» og «Stort sett») og 1 («Alltid»). Standardavviket utgjør 0,91. Som figuren viser så er det tett konsentrasjon rundt de to beste alternativene. For de som har vært fosterhjem i mindre enn tre år, så er gjennomsnittet 1,22, medianverdien 1 og standardavviket 0,42. Også her har alle respondentene valgt de to beste alternativene. Blant de som har vært fosterhjem i

mer enn tre år, så er alle verdiene høyere og det er noe mer spredning i svarene. Samtidig fordeler likevel 75,5% av respondentene seg tilnærmet likt mellom «Alltid» og «Stort sett».

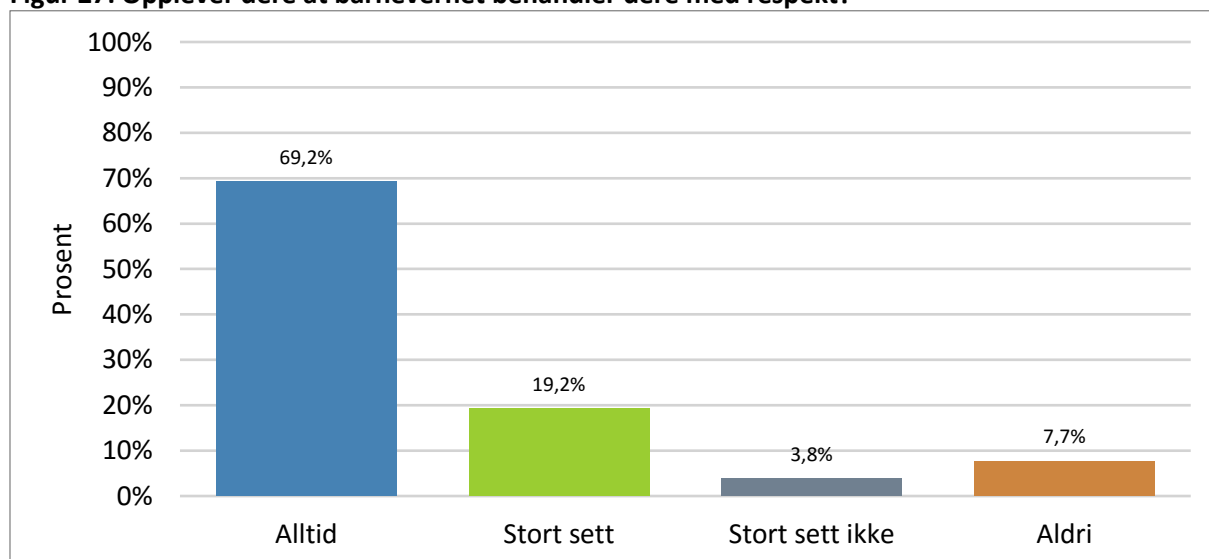
Figur 26: Opplever dere at dere er en samarbeidspartner for barnevernet?



Revisjonens merknad: N=25

84% av respondentene opplever alltid eller stort sett at de er en samarbeidspartner for barnevernet. Gjennomsnitt og medianverdi utgjør henholdsvis 1,58 (mellom «Alltid» og «Stort sett») og 1 («Alltid»). Standardavviket utgjør 0,91. Som figuren viser så er det tett konsentrasjon rundt de to beste alternativene. For de som har vært fosterhjem i mindre enn tre år, så er gjennomsnittet 1,25, medianverdien 1 og standardavviket 0,43. De aller fleste respondentene har valgt de to beste alternativene, men 1 respondent har valgt vet ikke. Blant de som har vært fosterhjem i mer enn tre år, så er alle verdiene høyere og det er noe mer spredning i svarene. Litt mer enn 81% av respondentene fordeler seg imidlertid likt mellom «Alltid» og «Stort sett», men det er også 3 respondenter som har valgt «Stort sett ikke» og «Aldri».

Figur 27: Opplever dere at barnevernet behandler dere med respekt?



Revisjonens merknad: N=26

Ca. 88% av respondentene opplever alltid eller stort sett at barnevernet behandler fosterhjemmet med respekt. Gjennomsnitt og medianverdi utgjør henholdsvis 1,5 (mellom «Alltid» og «Stort sett»)

og 1 («Alltid»). Standardavviket utgjør 0,89. Som figuren viser så er det tett konsentrasjon rundt de to beste alternativene. For de som har vært fosterhjem i mindre enn tre år, så er gjennomsnittet 1,22, medianverdien 1 og standardavviket 0,42. Alle respondentene har valgt de to beste alternativene. Blant de som har vært fosterhjem i mer enn tre år, så er alle verdiene høyere og det er noe mer spredning i svarene. Litt mer enn 82% av respondentene fordeler seg imidlertid likt mellom «Alltid» og «Stort sett», men det er også her 3 respondenter som har valgt «Stort sett ikke» og «Aldri».

Forholdet til biologiske foreldre

Avdelingsleder opplyser til revisjonen at det forsøkes å gjennomføre en samtale med biologiske foreldre to ganger pr. år, men at dette er en vurderingssak blant annet fordi noen foreldre ikke ønsker kontakt. De fleste saksbehandlerne uttaler at det varierer fra sak til sak i hvilket omfang foreldrene får oppfølging, hvilket skyldes foreldrenes ønsker og behov. I oppfølgingen gis det opplysninger om hvordan det går med barnet, herunder situasjonen i fosterhjemmet, skolen og fritidsaktiviteter. Enkelte saksbehandlere opplyser at det blir forsøkt gjennomført møter med foreldrene enten i forkant av eller rett etter samvær for å veilede blant annet om barnets behov i kontakten med foreldrene. Biologiske foreldre blir på lik linje med fosterforeldre gitt informasjon om hvordan saksbehandler kan nås. All kontakt eller forsøk på kontakt med biologiske foreldre skal registreres i Familia.

På spørsmål om hvordan saksbehandlerne opplever samarbeidet med biologiske foreldre varierer svarene. Enkelte saksbehandlere opplever at samarbeidet sjeldent er problematisk, andre beskriver samarbeidet som vanskelig og komplisert. Gjennomgående hos alle saksbehandlerne er at samarbeidet med foreldrene avhenger av foreldrenes innsikt i egen situasjon. Samarbeidet oppleves enklere hvor biologiske foreldre har akseptert plasseringen og samarbeider for at det skal fungere så godt som mulig. En saksbehandler beskriver det slik:

«Jeg opplever ofte at foreldrene er såre, sinte og fortvilte i starten av en plassering, men at det går seg til etterhvert. Det kommer mest an på hvor mye innsikt foreldrene har om sin egen situasjon. De fleste har det, men det er alltid noen som nekter å akseptere at de ikke mestrer foreldrerollen. Det er viktig å møte foreldrene «der de er», og være oppmerksomme på makt/avmaktsforholdet som eksisterer. Foreldrene skal vises respekt og ydmykhet, og barnevernet må anerkjenne deres følelser på at situasjonen er vanskelig.»

Revisjonens mappegjennomgang viser følgende:

Samtlige saker revisjonen har gjennomgått viser at barnverntjenesten har vært i kontakt med en eller begge biologiske foreldre i løpet av 2016/første kvartal av 2017.²⁹ Omfanget av kontakt og oppfølging som gis er imidlertid svært varierende.

I hovedtyngden av sakene vitner journalen om at det er jevn kontakt med biologiske foreldre, blant annet gjennom telefonsamtaler, møter og oppfølgingsbrev. I enkelte av disse sakene synes kontakten og samarbeidet både med saksbehandler og fosterhjemmet å være godt. I tillegg ytes det i enkelte saker bistand i forbindelse med samvær, herunder veiledning og transport. I en sak fremkommer det at mor har trukket saken fra tingretten, overprøving av vedtak om omsorgsovertakelse, under forutsetning om at barnverntjenesten gir råd og veiledning i forbindelse med samvær. Det fremkommer ikke at det ble gitt råd og veiledning hverken i forkant eller etterkant av første samvær, men det ble ført tilsyn. Det var kun gjennomført et samvær på tidspunktet for mappegjennomgangen.

²⁹ Det varierer hvorvidt begge foreldrene er en del av barnevernssaken.

I enkelte saker fremkommer det at biologiske foreldre ikke ønsker kontakt med saksbehandler, eller at kontakten med saksbehandler skal gå igjennom foreldrenes advokat. Det forekommer også at foreldrene er lite tilgjengelig blant annet grunnet rusmisbruk og psykiatri. Det fremkommer at journalen hvor det er gjort forsøk på kontakte biologiske foreldre, eller hvor foreldre ikke møter til avtaler med saksbehandler.

Ivaretagelse av samvær

Oppfølgingen knyttet til barnets samvær med biologiske foreldre varierer fra sak til sak. Det nevnes blant annet at saksbehandler utarbeider samværsplan og påser at samvær finner sted i tråd med vedtaket fra fylkesnemnda. Saksbehandler kan i enkelte saker bistå med å kjøre biologiske foreldre til og fra samvær, samt gi veiledning til foreldrene ved behov. Dersom det er vedtatt at samvær skal finne sted med tilsyn forekommer det at saksbehandler opptrer som tilsynsperson. Samværet kan også foregå på Barnas stasjon eller lignende steder. I slike tilfeller blir det utarbeidet en rapport etter samværet som saksbehandler gjennomgår. Dersom tilsynspersonen ikke er tilgjengelig, forsøkes det å finne andre som kan utøve tilsyn, eventuelt blir samværet utsatt.

Dersom samværet viser seg å ikke være til barnets beste vil saksbehandler forsøke ulike tiltak, herunder nevnes endring av struktur og innholdet i samværet samt hvem som er tilstede. Videre gis det veiledning til foreldrene. Dersom ikke til disse tiltakene fungerer tar barnevernet saken til fylkesnemnda og anmoder om at det fattes vedtak om mindre samvær.

Revisjonens mappegjennomgang viser følgende:

Det er variasjon mellom sakene både hva gjelder samværsomfang, hvordan samværene fungerer, behovet for oppfølging i forbindelse med samværet, samt samarbeidet med biologiske foreldre og barneverntjenesten i denne forbindelse.

I omlag 2/3 av sakene gjennomføres samværet i tråd med vedtaket eller samværet er utvidet. I enkelte av disse sakene har plasseringen vart over mange år, og samværet er innarbeidet og regelmessig. Samarbeidet mellom barnverntjenesten, fosterhjemmet og biologiske foreldre fremstår som godt i disse sakene. I andre saker fremstår samværet som tidvis vanskelig, og barneverntjenesten følger blant annet opp med veiledning og/eller tilpasninger av samværsordningen.

I fire saker har samværet blitt redusert i løpet av undersøkelsesperioden. I tre av disse sakene har fylkesnemnda fattet vedtak om å redusere samværet. I en sak har samværet blitt redusert uten at revisjonen finner et vedtak eller dom på dette. Det fremkommer i journalen at samværsomfanget er et tilbakevendende tema i kontakten med biologisk forelder.

I noen få saker har det vært svært lite samvær mellom biologiske foreldre og barn i perioden for revisjonens gjennomgang, selv om samværet ikke har blitt redusert i fylkesnemnda. Dette skyldes blant annet at foreldrene ikke møter til samvær eller ikke ønsker samvær, eller at barnet motsetter seg samvær.

I sakene hvor barnet motsetter seg eller ikke ønsker samvær viser gjennomgangen at barneverntjenesten følger opp dette med møter og samtaler i et forsøk på å tilrettelegge for samværet. I en sak fremkommer det at barneverntjenesten raskt endrer samværsordningen med biologisk far etter samtaler med barnet.

6.3 Vurderinger

Kommunen har en rekke oppgaver knyttet til **oppfølging og kontroll** av barn situasjon i fosterhjemmet.

Fakta viser at omsorgsplan, enten foreløpig eller endelig plan, i utgangspunktet skal foreligge i alle saker. Saksbehandlere opplyser at det imidlertid kan forekomme mangler når det gjelder planer da det praktiske barnevernsarbeidet prioriteres i en hektisk arbeidshverdag. Resultater fra brukerundersøkelsen viser at 76 % opplyser at det er utarbeidet omsorgsplan for barnet, 16 % svarer nei og 8 % vet ikke om plan er utarbeidet. Mappегjennomgangen viser at revisjonen har funnet at det foreligger omsorgsplan i 19 av 25 saker. I fem saker har ikke revisjonen funnet omsorgsplan i barnets journal, men det er opplyst at dersom saken ikke er avsluttet vil ikke omsorgsplanen komme opp på dokumentlisten. Sett hen til dette kan ikke revisjonen konkludere med at det ikke er utarbeidet omsorgsplan i de nevnte fem sakene. Revisjonen har imidlertid lagt til grunn at det i 1 av 25 saker ikke er utarbeidet omsorgsplan. Revisjonen vurderer det slik at barnevernets praksis i de fleste saker er tilfredsstillende. Samtidig er revisjonen, sett hen til funnene ovenfor, av den oppfatning at barneverntjenesten har et forbedringspotensial når det kommer til utarbeidelse av omsorgsplaner.

Fakta viser videre at barnevernet i mindre grad har hatt fokus på individuell plan, hvilket gjenspeiler seg i det faktum at enkelte saksbehandlere er usikre på hvorvidt alle barn som har krav på plan, har fått utarbeidet dette. Revisjonens mappегjennomgang viser at 2 av 26 barn har fått utarbeidet individuell plan. I en sak var det konkludert med at barnet hadde rett på individuell plan, men denne var ikke utarbeidet til tross for at avgjørelsen var tatt over et år tilbake i tid. Etter revisjonens oppfatning er det i fire av de øvrige sakene grunn til å vurdere nærmere hvorvidt barna har rett på slik plan. Slik fakta foreligger er revisjonen av den oppfatning at barnevernet ikke i tilfredsstillende grad har ivaretatt sin plikt til å utarbeide individuell plan for barn som trenger langvarige og koordinerte tjenester. Revisjonen bemerker at bruk av individuell plan vil være viktig for å sikre barn et helhetlig, koordinert og individuelt tilpasset tjenestetilbud.

Det fremkommer i fakta at det i all hovedsak gjennomføres fire fosterhjembesøk i året, såfremt det ikke er avtalt med fosterhjemmet å redusere antall besøk til to i året. Nye plasseringer og vanskelige plasseringer følges ofte tettere opp enn hva lovkravet tilsier. Saksbehandlere opplyser også at det kan forekomme at fosterhjem ikke får hjemmebesøk i tråd med kravet blant annet grunnet sykemeldinger og akutte saker. Dette underbygges av brukerundersøkelsen hvor 65,4 % opplyser at barnevernet er på hjemmebesøk fire eller flere ganger pr. år. Det er også 7,7 % som opplyser om vesentlig hyppigere besøk, eksempelvis månedlig. Resten av respondentene fordeler seg mellom to og tre hjemmebesøk pr år. I mappегjennomgangen har funnet at det i 20 av 25 saker har vært gjennomført hjemmebesøk i tråd med kravet.

I brukerundersøkelsen har revisjonen spurt fosterhjemmene om hvordan de opplever hjelpen barnevernet gir barnet som et ledd i oppfølgingen av plasseringen. På spørsmålet om hjelpen og tilbudet har vært tilpasset problemene til barnet, svarer 84,6 % at hjelpen har vært svært god eller delvis god. Mappегjennomgangen viser at det i flere saker er satt inn tiltak som eksempelvis besøkshjem, eller det er opprettet ansvarsgruppe for barnet. På spørsmålet «Alt i alt – hva synes dere om den oppfølgingen dere har fått av barnevernet?», svarte 84 % av respondentene at de var «Svært fornøyd» eller «Litt fornøyd». Resultatene viser en forskjell mellom de som har vært fosterfamilie i mindre enn tre år sammenlignet med de som har vært fosterfamilie i mer enn tre år. I førstnevnte kategori oppgir 87,5 % av respondentene at de er svært fornøyd mot 47,5 % i den andre kategorien. Revisjonen finner dette tilfredsstillende. Revisjonen vil også vise til at ca. 96 % av respondentene opplever saksbehandlers interesse og engasjement som «Svært interessert og engasjert» og «Delvis interessert og engasjert», hvilket er et svært godt resultat for kommunen.

Fakta viser at det er utfordringer med tilsynsførerordningen, både hva gjelder manglende tilsyn eller manglende rapport og kvaliteten på rapportene. Manglende rapporter vil bli fanget opp i løpet av et halvt år, og de vil da bli etterspurt. I brukerundersøkelsen svarer 73 % av fosterfamiliene at tilsynsfører følger opp familien fire ganger eller flere ganger pr. år, 11,5 % opplyser om oppfølging to ganger per år, og resten opplyser at oppfølgingen er sjeldnere enn to ganger pr. år. Flere av de som hadde færre enn fire besøk forklarte dette med at de hadde vært fosterfamilier i mange år. For gruppen som opplyste å ha vært fosterhjem i mindre enn tre år svarte samtlige at det var tilsyn fire ganger eller flere per år. Mappgjennomgangen viser at det er oppnevnt tilsynsfører i 24 av 25 saker, og at det i 15 av disse sakene har blitt gjennomført tilsynsbesøk i tråd med kravet. Revisjonen fant ikke at manglende tilsynsrapporter var blitt etterspurt. I to av sakene har revisjonen vurdert at det var mangler ved kvaliteten på rapportene, herunder at de inneholdt lite informasjon. Revisjonen vurderer det slik at barneverntjenesten har flere utfordringer knyttet til tilsynsbesøk og at det bør vurderes tiltak for å sikre at tilsyn gjennomføres og at manglende rapporter etterspørres. Revisjonen er også av den oppfatning det kan ta for lang tid før manglende tilsyn eller manglende rapport avdekkes.

Det fremstår som noe uklart for revisjonen i hvilket omfang samtaler med barn journalføres. Dette sett hen til avdelingsleders uttalelser om at det bør skrives referat etter samtaler med barn, men at dette ikke alltid gjøres i dag. Fakta viser at god og riktig dokumentasjon kan være utfordrende både i lys av hektisk arbeidshverdag og utfordringene med saksbehandlingssystemet. Det er ikke mulig for revisjonen å vite hvilke dokumenter som skal foreligge i hver enkelt sak utover det revisjonen har kontrollert i forbindelse med mappgjennomgangen. Revisjonen bemerker imidlertid at informasjon fra samtaler med barnet og barnefaglige vurderinger skal journalføres, og at dersom det ikke er fast praksis i dag bør det vurderes tiltak for å sikre dette.

Kommunen må sikre barns rett til **medvirking**, herunder blant annet ved å gi informasjon, høre barnet, tilby samtaler og være tilgjengelig for barnet.

Fakta viser at barneverntjenesten involverer barnet i egen sak og gir informasjon om årsaken til fosterhjems plasseringen i tråd med barnets alder og modenhet. Det vises til revisjonens mappgjennomgang som også underbygger dette. I brukerundersøkelsen fremkommer det at 60 % svarer ja på spørsmålet om barnevernet har fortalt barnet hvorfor det bor i fosterhjem. En respondent oppgir at slik informasjon ikke har blitt gitt, mens de øvrige respondentene svarer at det ikke er aktuelt grunnet barnets alder.

Når det gjelder samtaler med barnet fremkommer det at det tas hensyn til barnets ønsker, og at det legges til rette for alenesamtale dersom barnet vil det. Resultatene fra brukerundersøkelsen viser at 56 % av respondentene svarer at barnverntjenesten alltid eller stort sett snakker med barnet ved hjemmebesøk. Tre av respondentene (12 %) oppgir at barnevernet stort sett ikke snakker med barnet ved hjemmebesøk. De øvrige respondentene oppgir at barnet er for ungt eller at barnet som oftest ikke ønsker å snakke med barnevernet.

Saksbehandlere i omsorgsavdelingen opplyser at de alltid gir eldre barn sin kontaktinformasjon. Enkelte saksbehandlere gir sin kontaktinformasjon også til yngre barn, mens andre mener kontakten da bør gå gjennom fosterforeldrene. Brukerundersøkelsen viser at litt mer enn halvparten av respondentene opplyser at barnet har fått kontaktinformasjon av barnevernet, slik at de kan ta direkte kontakt. En respondent opplyser at dette barnet ikke har fått slik kontaktinformasjon, og resten oppgir at dette ikke er aktuelt fordi barnet er for ungt. På spørsmål om barnevernet er tilgjengelig når barnet tar kontakt eller ønsker kontakt, så svarer 42,3 % av respondentene at dette

stort sett alltid eller stort sett er tilfellet, mens 7,6 % svarer at dette stort sett ikke eller aldri er tilfellet. Resten svarer at de ikke vet eller at det ikke er aktuelt da barnet er for ungt.

Etter revisjonens oppfatning fremstår barnevernets praksis knyttet til barns rett til medvirkning som tilfredsstillende. Revisjonen viser også til at 88,4 % av respondentene i brukerundersøkelsen opplever at barnevernet alltid eller stort sett behandler barnet med respekt. Samtlige respondenter som har vært fosterhjem i mindre enn tre år har her brukt svaralternativene «Alltid» eller «Stort sett». Etter revisjonens vurdering er dette et godt resultat for kommunen.

Kommunen skal **følge opp fosterforeldrene** blant annet med å gi informasjon og veiledning, være tilgjengelige og høre fosterforeldrene. Fakta viser at barneverntjenesten formidler så mye informasjon som mulig til fosterhjemmet i forkant av en plassering, men at det kan være forhold ved barnet som ikke blir synlig før etter barnet er godt plassert i fosterhjemmet. På revisjonens påstand om at fosterhjemmet fikk god informasjon om barnets bakgrunn og utfordringer i forkant av plasseringen svarer ca. 77 % av respondentene at de er helt enig eller litt enig i dette. Det er liten spredning i svarene hvilket indikerer at respondentene er samstemte.

Fakta viser at de fleste fosterforeldrene har deltatt på kurs i forkant av plasseringen, og at det underveis gis veiledning etter behov. Videre fremgår det av fakta at barneverntjenesten har to egne miljøarbeidere som kan settes inn som et tiltak i fosterhjem som har særlig behov for dette, samt at det er startet opp gruppeveiledning av fosterforeldrene. Etter revisjonens vurdering fremstår veiledningen som tilfredsstillende.

Det fremkommer at saksbehandlerne i omsorgsavdelingen selv har en ulik oppfatning av om det er enkelt for fosterforeldrene å komme i kontakt med dem. Det blir blant annet vist til at en hektisk arbeidshverdag og sykdom kan gjøre det utfordrende for fosterforeldrene å få kontakt med saksbehandler. Saksbehandlerne er imidlertid samstemte om at de forsøker å kontakte fosterhjemmet så snart det lar seg gjøre, hvilket revisjonen finner positivt. I akuttituasjoner skal fosterforeldrene kontakte saksbehandler eller kontoret i arbeidstiden, og barnevernsvakta eller politiet utenom arbeidstiden.³⁰ Ikke alle saksbehandlere oppgir å ha opplyst om dette, men samtlige uttrykker at de er trygge på at fosterforeldrene kjenner til hvor de skal henvende seg. Etter revisjonen oppfatning bør det vurderes hvorvidt dette bør inngå som et fast informasjonspunkt til fosterforeldrene.

Revisjonen har gjennom brukerundersøkelsen spurt fosterhjem hvordan de opplever informasjonsutvekslingen og samarbeidet med barneverntjenesten. På påstandene om at fosterhjemmet blir godt informert av barneverntjenesten om hva som skjer og om hvorfor barneverntjenesten gjennomfører forskjellige tiltak, svarer henholdsvis 80,8 % og 88 % av respondentene at de er helt enig og litt enig i dette. Videre svarer 77 % og 80,7 % av respondentene at barnevernet alltid eller stort sett spør fosterhjemmet om informasjon og synspunkt. Nesten 85 % av respondentene opplever alltid eller stort sett at fosterhjemmets synspunkter har betydning når barnevernet arbeider med barnets sak, mens 84 % opplever alltid eller stort sett å være en samarbeidspartner for barnevernet. For samtlige gjennomgåtte resultater ovenfor er det liten spredning i svarene, hvilket indikerer at respondentene er samstemte. Det bemerkes at de som har vært fosterhjem i mindre enn tre år i større grad gir et positivt svar enn de som har vært fosterhjem i over tre år. Revisjonen vurderer resultatene som tilfredsstillende, og viser også til at det er positivt at en høy andel av respondentene, 88 %, opplever at barnevernet alltid eller stort sett behandler fosterhjemmet med respekt.

³⁰ Revisjonen bemerker at politiet kan koble fosterforeldrene opp til bakvakten dersom barnevernsvakta er stengt.

Kommunen skal **følge opp biologiske foreldre** og sørge for ivaretagelse av **samvær**. Fakta viser at oppfølgingen av biologisk foreldre og samvær varierer fra sak til sak, hvilket skyldes foreldrenes ønsker og behov. Dette underbygges også av funnene fra mappegjennomgangen. Hovedtyngden av sakene viser en jevn oppfølging av biologiske foreldre. Gjennomgangen viser videre at det i 2/3 av sakene gjennomføres samvær med biologisk foreldre i tråd med vedtaket, eller at det har funnet sted en utvidelse av samværet. Fakta viser også at barneverntjenesten i enkelte saker yter bistand i forbindelse med samvær, herunder transport og veiledning. De begrensende faktorene hva gjelder oppfølging av biologiske foreldre og samvær, synes i all hovedsak å være hvorvidt foreldrene selv ønsker dette, og om de er tilgjengelige for barneverntjenesten.

Revisjonen har funnet at oppfølgingen barnverntjenesten yter overfor biologiske foreldre, samt ivaretagelsen av samvær, i all hovedsak fremstår som tilfredsstillende. Revisjonen har imidlertid i en sak lagt til grunn at barneverntjenesten ikke gitt tilstrekkelig oppfølging til biologisk mor. I saken fremkommer det at mor trakk sak om rettslig overprøving av omsorgsovertakelsen under forutsetning av at det ble gitt råd og veiledning fra barnverntjenesten i tilknytning til samværet. Slik oppfølging var, etter hva revisjonen kunne se, ikke gitt på tidspunktet for revisjonens gjennomgang. Revisjonen har i tillegg funnet at barneverntjenesten har redusert samværet i en sak uten at det har blitt funnet et vedtak eller en dom på dette.

Barneverntjenesten har som nevnt innledningsvis en rekke oppgaver knyttet til oppfølging av barn i fosterhjem. Samlet sett har barneverntjenesten etter revisjonens vurdering en tilfredsstillende praksis sett opp imot kravene i barnevernloven på flere områder. Imidlertid er det vist til enkelte utfordringer knyttet til grunnleggende oppgaver for å sikre at barn får den oppfølging de har krav på i fosterhjem, blant annet knyttet til utarbeidelse av omsorgsplaner, tilsynsførerbesøk og fosterhjemsbesøk. Etter revisjonens vurdering bør disse svakhetene møtes med tiltak for å sikre at myndighetskravene etterleves.

7 ATFERDSPLOSSERINGER

Sørger barneverntjenesten for forsvarlig oppfølging av atferdsplasserte barn?

7.1 Revisjonskriterier

Kommunen må sikre oppfølging og kontroll med atferdsplasserte barn:

- Kommunen skal sikre at barnets partsrettigheter ivaretas, gjennom å informere barnet om at det har slike rettighetene og hvordan disse kan utøves.
- Kommunen skal jobbe systematisk med tiltaksplaner for det enkelte barn, og sørge for at disse til enhver tid er oppdaterte – basert eksempelvis på egne samtaler, observasjoner og tilbakemeldinger fra plasseringsstedet.
- Kommunen skal vurdere om det er nødvendig å utarbeide individuell plan.
- Kommunen skal vurdere om atferdsplasseringen likevel skal gjennomføres når nemda har fattet sitt vedtak, og har også plikt til å fortløpende vurdere om vilkårene for tiltaket er tilstede.
- Dersom tiltaket ikke fungerer eller sannsynligvis ikke vil føre til ønsket resultat, skal tiltaket avsluttes eller det må vurderes en endring av plasseringssted.
- Kommunens skal sikre at barnets meninger og synspunkter blir hørt, og barnet skal gis anledning til å uttale seg før avgjørelser tas.
- Kommunen skal være tilgjengelig for barnet når det tar kontakt.
- Kommunens skal alltid dokumentere informasjon fra samtaler med barnet, og andre instanser som er involvert i plasseringen.
- Barnevernet skal planlegge og sette i verk tiltak som er nødvendige for oppfølgingen av institusjonsoppholdet. Dette skal skje i nært samarbeid med barnet og institusjonen.

7.2 Fakta

Partsrettigheter

Avdelingsleder ved ungdomsavdelingen opplyser at alle barn har partsrettigheter i saker etter barnevernloven § 4-24, og at dette blir formidlet både til foreldrene og barna.³¹ De forsøker å gi mye og god informasjon. Blant annet gis det alltid informasjon om at barnet har rett på advokat, rett til innsyn i sakspapirer og at det er viktig at barnet blir hørt. Saksbehandlerne kan imidlertid oppleve usikkerhet knyttet til i hvilken grad informasjonen blir mottatt og oppfattet. På spørsmål fra revisjonen om hvordan man forsikrer at barn med atferdsvansker er i stand til å ivareta sine partsrettigheter, svarer en saksbehandler slik:

«Dette varierer i fra sak til sak. Noen ganger vurderer man om personen trenger verge. Videre informerer man alltid om at vedkommende har rett til advokat. Det er viktig at ungdommen er klar over at de har rettigheter i egen sak.»

Revisjonens mappegjennomgang viser at ungdommen har blitt informert om sine partsrettigheter i samtlige saker revisjonen har gjennomgått. I alle seks sakene fremkommer det også at ungdommen har blitt eller blir bistått av advokat.

Tiltaksplaner

Avdelingsleder opplyser at det utarbeides en tiltaksplan i alle saker, og at denne skal være klar før barneverntjenesten fremmer sak for fylkesnemnda. Den første planen er midlertidig, og endelig plan

³¹ Revisjonen bemerker at fokusområdet for denne revisjonsrapporten er plassering og tilbakehold i institusjon uten eget samtykke etter barnvernloven § 4-24, og spørsmålene stilt under intervjuene er deretter. For ordens skyld opplyses det om at også barn som tilbakeholdes i institusjon på grunnlag av samtykke etter § 4-26 har partsrettigheter.

lages først etter at fylkesnemnda har fattet vedtak i saken. Barneverntjenesten har en mal for hva den endelige planen skal inneholde. Avdelingsleder opplyser også at institusjonen ungdommen bor på lager en handlingsplan på bakgrunn av tiltaksplanen, og at denne gjerne er mer detaljert.

Det er ikke fastsatt en regel for hvor ofte den endelige planen skal revideres, men det opplyses at den vanligvis revideres hvert halvår. I noen unntakstilfeller revideres tiltaksplanen hyppigere. Det eksisterer en funksjon i Familia som varsler om evaluering og oppfølging av tiltaksplanen.

Revisjonens mappegjennomgang viser at det i fem av seks saker har blitt utarbeidet tiltaksplan. I fire av disse sakene kan revisjonen også se at det er utarbeidet en handlingsplan. I den siste saken har revisjonen ikke funnet en tiltaksplan, derimot er det utarbeidet en handlingsplan som inneholder fastsatte mål ved behandlingsstedet.

I fire av seks saker har revisjonen funnet at det er gjennomført evaluering av tiltaksplanen. Det foreligger evalueringsrapporter i disse sakene. Revisjonen har ikke hensyntatt om evalueringen er foretatt det siste året, eller ligger lengre tilbake i tid. Det er variasjon på hvor ofte tiltaksplanen evalueres, men revisjonen ser at trenden er hyppige/løpende evalueringer. I en av seks saker kan ikke revisjonen se at tiltaksplanen har blitt evaluert. I den siste saken, hvor det kun er utarbeidet handlingsplan, er det planlagt evaluering innen kort tid. På tidspunktet for revisjonens gjennomgang hadde imidlertid ikke evalueringen funnet sted.

Individuell plan

Både avdelingsleder og saksbehandlere er samstemte i at barneverntjenesten har et forbedringspotensial når det gjelder utarbeidelse av individuell plan. Det opplyses at det er svært få ungdommer som har individuell plan, og at det nok kan være flere som faktisk har rett på det. Det fremheves også at det kan ta svært lang tid før slike planer blir laget. Samtidig påpekes det til revisjonen at det ofte er andre instanser som tar initiativ til å utarbeide individuell plan og å være koordinator, eller som bør ta et slikt initiativ. Barneverntjenesten skal kun arbeide med det barnefaglige, og det er følgelig andre instanser som er i bedre posisjon til å vurdere barnets helhetlige behov. Som eksempel nevnes PPT, Sosialmedisinsk poliklinikk (SMP) og skolen. En saksbehandler beskriver det slik:

«Min erfaring er at det stort sett er PPT som tar tak i dette, og som er koordinator. I ansvarsgrupper deltar ofte både skole og PPT. Jeg er imidlertid klar på at barnevernet også har en plikt til å pushe på for at individuell plan opprettes der vedkommende kan ha krav på det.»

Revisjonens mappegjennomgang viser at ingen av ungdommene i de seks sakene hadde individuell plan, og i de fleste sakene foreligger det heller ikke opplysninger om at behovet for individuell plan er vurdert. I en sak fremkommer det at ungdommens psykolog skal se nærmere på behovet for individuell plan. I to av sakene fremkommer det at flere offentlige instanser er involvert, blant annet Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP), Rus og psykisk helse (RUPS) og habiliteringstjenesten. I tillegg fremstår ungdommenes behov for tjenester som langvarige.

Vurdering og oppfølging av tiltaket

Både avdelingsleder og saksbehandlere ved ungdomsavdelingen opplyser at nært sagt alle atferdsplasseringer gjennomføres når fylkesnemnda har fattet et vedtak om plassering. Det forekommer derimot at barneverntjenesten først har fremmet sak om plassering, for deretter å finne annen løsning underveis i prosessen:

«Det kan også forekomme at man først akutt plasserer en ungdom med forventning om ordinær plassering senere, men ender opp med andre løsninger fordi familienettverket settes under press når slike ting skjer. Man oppdager at det finnes ressurser internt i familien som kan håndtere

situasjonen. Flere ganger kommer slike løsninger under nemndsbehandling, grunnet måten vitner med flere belyser saken og ungdommen/familien endrer standpunkt og syn på situasjonen.»

Avdelingsleder opplyser at det gjøres løpende vurderinger underveis i plasseringen av om vilkårene fortsatt er oppfylt. Alle slike vurderinger, samt innhentet fakta i saken, skal dokumenteres i Familia. Det har forekommet at de har tilbakeført ungdommer før det første året er omme.

Et par dager etter plasseringen er foretatt innkaller Bufetat til inntaksmøte. Hovedregelen er at møtet skal finne sted på institusjonen, men videomøter brukes hvor avstanden er stor. Ungdommen følges deretter opp på institusjonen. Hvor tett oppfølgingen er varierer i de ulike sakene. Kontakten er alltid hyppigst i starten av plasseringen, og det er i denne perioden viktig å få kartlagt hvordan ungdommen oppfatter plasseringen, samt å prøve å få ungdommen til å nyttiggjøre seg tilbudet. Avstanden kan ofte være en utfordring når det gjelder oppfølging av ungdommene. Dersom ungdommen er plassert i en institusjon i andre deler av landet, blir det i større grad brukt telefon, epost og videomøter i stedet for personlig oppmøte. Oppfølgingen avhenger også av hva ungdommen selv ønsker. Noen vil ha mye kontakt, mens andre helst vil slippe å ha noe med barnevernet å gjøre i det hele tatt. Oppfølgingen av plasseringen innebærer også at barneverntjenesten har kontakt med institusjonen samt barnets foreldre underveis.

Dersom plasseringen ikke gir ønsket effekt opplyses det at dette ofte oppdages ved at institusjonen selv melder fra om det. En saksbehandler beskriver det slik:

«Det viktigste er å snakke med ungdommen. Det er ikke nødvendigvis institusjonen som er problemet, men hvordan ungdommen forholder seg til tilbudet. Man forsøker å hjelpe ungdommen å se sine muligheter på en måte som er til hjelp. Det er viktig at barnevernet spiller på lag med institusjonen i slike tilfeller. Dette er de som regel gode på, siden de står i slike situasjoner daglig.»

Dersom ikke tilbudet er riktig for ungdommen, eller institusjonen ikke har noe mer å tilby, må det vurderes å endre plasseringssted eller tilbakeføre ungdommen. Det har også vært tilfelle at barneverntjenesten har flyttet ungdommen ut av institusjonen der institusjonen ikke har gjort jobben sin.

Det opplyses til revisjonen at det har vært enkeltsaker som har vært svært vanskelige. Eksempelvis har det vært saker hvor ungdommene overhodet ikke har nyttiggjort seg institusjonene de har vært plassert på, samtidig som foreldrene ikke har ønsket å ha ungdommene boende hjemme. Dersom en skulle håndtert saken helt i tråd med barnevernlovens bestemmelser skulle ungdommene ha vært flyttet ut av institusjonene, tilbakeført til foreldrene, akutt plassert i lys av at foreldrene ikke ønsket å ha ungdommene boende hjemme, for deretter å gå nye runder med å finne et egnede plasseringssteder. Det påpekes at det er svært få saker det er tale om, men at realiteten i slike saker er det finner sted en ren oppbevaring av ungdommene i påvente av at de fyller 18 år.

Revisjonens mappegjennomgang viser at barneverntjenesten har gjort en ny vurdering av behovet for plasseringen i tre av seks saker i tiden etter fylkesnemndas vedtak. Det foreligger gjerne flere vurderinger underveis, og behovet for plasseringen har i alle sakene fortsatt vært til stede. I de øvrige sakene har plasseringen vart kontinuerlig fra akutt plassering til permanent plassering, og ungdommens behov har ikke endret seg underveis. En plassering var frivillig da ungdommens selv hadde innsett sitt behov for hjelp.

Gjennomgangen viser videre at i fire av sakene har det vært en tett oppfølging av atferdsplasseringen det siste året. Oppfølgingen består blant annet av ansvarsgruppemøter, samarbeidsmøter,

oppfølgingsbesøk, dialog per epost og telefon, samt videokonferanser. I de to øvrige sakene fremkommer det at det er regelmessig telefonkontakt mellom institusjonen og barneverntjenesten, samt at barnverntjenesten har vært tilstede på enkelte møter. Det har ikke blitt utarbeidet en plan for oppfølgingen i noen av de seks sakene.

I to av seks saker fremkommer det at oppfølgingen har avdekket forhold som barneverntjenesten har fulgt opp nærmere. Barneverntjenesten har i disse sakene blant annet fulgt opp ved å sette inn tiltak eller ved å bytte behandlingssted. I en av seks saker har oppfølgingen av ulike forhold rundt ungdommen blitt vanskeliggjort av gjentatte rømminger. I to av seks saker fremkommer det ikke at det er avdekket forhold som tilsier en oppfølging utover den som allerede gis.

I tillegg viser gjennomgangen at barneverntjenesten i fem av seks saker har vurdert atferdsplasseringens hensiktsmessighet underveis i plasseringen. Vurderingene er løpende, og det fremstår som sentralt hvorvidt ungdommen nyttiggjør seg tilbudet i institusjonen. I en av seks saker har ikke revisjonen funnet dokumentasjon som vitner om at hensiktsmessigheten av plasseringen er vurdert. Det følger av dokumentasjonen i nevnte sak at det vurderes en tilbakeflytting til hjemmet ved utløpet av tvangsplasseringen.

Medvirkning

Ungdommene inkluderes alltid i egen sak. En saksbehandler opplyser at atferdsplaner alltid utarbeides med ungdommens involvering da det er viktig å få frem ungdommens synspunkter. Det er viktig at ungdommens synspunkter kommer frem allerede ved behandlingen av saken i fylkesnemnda. Dette slik at fylkesnemnda kjenner både barneverntjenestens og ungdommens syn, og slikt sett er bedre i stand til å fatte en riktig beslutning. Det påpekes at en involvering av ungdommen forutsetter at ungdommen selv ønsker det og gjør seg tilgjengelig. Dersom ungdommen ikke ønsker å være delaktig, inngås det et samarbeid med ansatte på institusjonen for blant annet å gjennomgå planen.

Avdelingsleder opplyser at alle atferdsplasserte ungdommer er med på egne ansvarsgruppemøter. Det er varierende i hvilken grad ungdommen er aktiv i møtene; enkelte er veldig flinke til å formidle hva de har behov for og ønsker, mens andre er passive deltakere.

Videre får ungdommen alltid informasjon om hvordan saksbehandler kan kontaktes, herunder mobilnummer, telefonnummer til sentralbordet og opplysninger om saksbehandlers tilgjengelighet. Institusjonene er også flinke til å bistå med å opprette kontakt med saksbehandler.

Revisjonens mappegjennomgang viser at barnet i samtlige seks saker har blitt bistått av advokat, og har formidlet sine meninger og synspunkter gjennom denne. I fem av sakene fremgår det at barnet også direkte medvirker ved å delta på møter med barneverntjenesten som omhandler egen situasjon, og ved å delta i egen behandling på plasseringsstedet. I en sak fremstår det som vanskelig å engasjere barnet direkte. Mapegjennomgangen viser imidlertid at dette er forsøkt, og at barnet uttaler seg gjennom sin advokat.

Det er opprettet ansvarsgrupper i tre av seks saker. I de øvrige tre sakene fremkommer det at det er gjennomført regelmessige møter, eksempelvis samarbeidsmøter, og at ungdommene har deltatt og uttalt seg i møtene.

Dokumentasjon

Barnevernleder mener at det å dokumentere godt og riktig er en utfordring. Fagutvikler støtter opp under dette og uttaler at hun tror de har et forbedringspotensial når det gjelder dokumentasjon, og at dette nedprioriteres i en hektisk hverdag.

Avdelingsleder og saksbehandlere i ungdomsavdelingen opplyser at alt som innhentes av fakta skal dokumenteres og journalføres i Familia. Det samme gjelder de vurderinger saksbehandler gjør på bakgrunn av innhentet fakta i saken.

Barnevernleder fremhever at saksbehandlingssystemet Familia er tungvint, og at registreringer i systemet må være svært nøyaktige. Dette understrekes også av saksbehandlere som uttaler at Familia registrerer avvik som ikke nødvendigvis trenger å være det. Registrerer saksbehandler oppfølgingen i feil mal i systemet vil oppfølgingen ikke komme med i statistikken. Videre tar ikke de statistiske innrapporteringsverktøyene i Familia hensyn til innhold i journalnotater. Malene for å rapportere utførte besøk gir avvik når møtet ikke er holdt, uten at det tas hensyn til årsak. Dette selv når et avlyst møte skyldes at ungdommen ikke er tilgjengelig grunnet rømning, akutte innleggelser på sykehus og lignende.

Oppfølging etter atferdsplasseringen

Oppfølgingen etter institusjonsoppholdet avhenger av ungdommens behov og ønsker, samt hva barneverntjenesten kan tilby. Dersom ungdommen er under 18 år og tilbakeføres foreldrene etter atferdsplassering, vil det kunne være aktuelt å tilby foreldreveiledning, støttekontakt og MST-veiledning.³² Dersom ungdommen er 18 år må vedkommende samtykke til ettervern. Fokus er bolig og aktivitetstilbud, slik at barneverntjenesten ofte samarbeider med kommunens tildelingskontor og NAV. Det har også vært en utvikling de siste årene i retning mer samarbeid med psykiatrien i etterkant av atferdsplasseringer.

Revisjonens mappegjennomgang viser at atferdsplasseringen har opphørt i fire av seks saker. I disse fire sakene har barneverntjenesten fulgt opp plasseringen med ulike tiltak. I to saker bistår barneverntjenesten ungdommene med å finne bolig og å få på plass et dagtilbud. I de to andre sakene har ungdommene flyttet hjem, og det er her satt inn tiltak i form av miljøterapeut og veiledning i hjemmet.

7.3 Vurderinger

Kommunen må sikre oppfølging og kontroll med atferdsplasserte barn. I samtaler med avdelingsleder og saksbehandlere gis det det generelt uttrykk for at atferdsplasserte barn følges tett opp. Dette er tilfredsstillende, og underbygges også i all hovedsak av vår gjennomgang av praksis.

Fakta viser at de ansatte tilstreber å gi mye og god informasjon til barnet, herunder at de i saker om atferdsplassering har **partsrettigheter**. Dette underbygges av revisjonens mappegjennomgang hvor det fremkommer at samtlige barn var informert om sine partsrettigheter og at de ble eller hadde blitt bistått av egen advokat. Informasjon er også en viktig forutsetning for å sikre barnets rett til **medvirkning**. Fakta viser at ungdommene alltid inkluderes i egen sak, herunder blant annet ved utarbeidelse av planer og deltakelse på egne ansvarsgruppemøter. Praksisgjennomgangen viser at barnet selv medvirker i hovedtyngden av sakene. I de tilfeller der barnet ikke lar seg engasjere i egen sak er forsøkene dokumentert i journalen. Revisjonen vurderer at barnverntjenesten har en tilfredsstillende praksis hva gjelder ivaretagelse av barnets partsrettigheter og rett til medvirkning.

Saksbehandlere opplyser at de alltid gir sin kontaktinformasjon til barnet og informerer om tilgjengelighet, hvilket revisjonen finner positivt. Praksisgjennomgangen har ikke avdekket forhold som kan tyde på at saksbehandler ikke er tilgjengelig for barnet.

³² MST (multisystemisk terapi) er et behandlingstilbud for familier med ungdom med alvorlige atferdsvansker, og kan være et alternativ til plassering utenfor hjemmet.

Avdelingsleder opplyser at det skal utarbeides **tiltaksplaner** i alle saker, og at institusjonen ungdommen bor på lager en handlingsplan basert på denne. Revisjonens mappegjennomgang viser at tiltaksplan var utarbeidet i fem av seks saker, og at det i en sak manglet handlingsplan. Videre viser gjennomgangen at det varierer hvor ofte tiltaksplanene evalueres, men at trenden er hyppige/løpende evalueringer. I en sak fant ikke revisjonen at tiltaksplanen var evaluert. Revisjonen er av den oppfatning at praksis for utarbeidelse av tiltaksplaner i all hovedsak er tilfredsstillende. Imidlertid bemerkes det at selv om det er tale om et enkelttilfelle er manglende tiltaksplan og evaluering av denne alvorlig. Plassering etter barnevernloven § 4-24 innebærer at barnet tvangsplasseres på institusjon, hvilket er svært inngripende. Tiltaksplan skal i denne forbindelse sikre at den hjelp som gis er planlagt og målrettet, og at alle iverksatte og planlagte tiltak følges opp.

Både avdelingsleder og saksbehandlere i ungdomsavdelingen er av den oppfatning at barneverntjenesten har et forbedringspotensial når det kommer til utarbeidelse av **individuell plan**. Mappegjennomgangen viste at ingen av barna hadde individuell plan. Etter revisjonens oppfatning er det i tre av sakene grunn til å vurdere nærmere hvorvidt barna har rett på slik plan. Gjennomgangen viser imidlertid at dette kun har vært tema i en av de tre sakene. Slik fakta foreligger er revisjonen av den oppfatning at barnevernet ikke i tilfredsstillende grad har ivaretatt sin plikt til å utarbeide individuell plan for barn som trenger langvarige og koordinerte tjenester. Revisjonen bemerker at bruk av individuell plan vil være viktig for å sikre barn et helhetlig, koordinert og individuelt tilpasset tjenestetilbud.

Fakta viser at nært sagt alle atferdsplasseringer gjennomføres når fylkesnemnda har fattet vedtak om det, men at det kan forekomme at barneverntjenesten finner andre løsninger underveis i prosessen eksempelvis ved bruk av familienettverket til barnet. Videre at det underveis i plasseringen gjøres løpende **vurderinger** som dokumenteres i Familia. I hvilket omfang det ytes **oppfølging** på institusjonen varierer mellom sakene og avhenger blant annet av hva barnet ønsker, men den er hyppigst i starten av en plasseringen. Fakta viser også at barneverntjenesten foruten kontakten med barnet og institusjonen også har kontakt med biologiske foreldre. Dersom oppfølgingen avdekker at ungdommen ikke nyttiggjør seg tilbudet viser fakta at barneverntjenesten vurderer endring av plasseringssted eller tilbakeføring.

Revisjonens mappegjennomgang underbygger langt på vei det overnevnte. I tre av seks saker er det foretatt en ny vurdering av plasseringen i tiden etter vedtaket. I de øvrige sakene fremkommer det at plasseringen har vart kontinuerlig siden akutt-plassering til permanent plassering og ungdommenes behov ikke har endret seg underveis. I fire av seks saker har revisjonen funnet at det har vært en tett oppfølging av plasseringen det siste året. I de øvrige to har revisjonen lagt til grunn at oppfølgingen har vært regelmessig. Etter revisjonens oppfatning fremstår barneverntjenestens praksis knyttet til oppfølgingen som tilfredsstillende.

Både avdelingsleder og saksbehandlere er samstemte i at alt som innhentes av fakta i en sak skal **dokumenteres** og journalføres i saksbehandlingssystemet Familia. Det samme gjelder vurderinger som blir gjort i sakene. Fakta viser imidlertid at god og riktig dokumentasjon kan være utfordrende både i lys av hektisk arbeidshverdag og utfordringene med saksbehandlingssystemet. Det bemerkes at det ikke er mulig for revisjonen å vite hvilke dokumenter som skal foreligge i hver enkelt sak utover det revisjonen har kontrollert i forbindelse med gjennomgangen. Revisjonen har heller ikke foretatt en kontroll av hvorvidt det har forekommet bruk av feil mal i de sakene som har blitt gjennomgått.

Barnevernet skal også planlegge og sette i verk tiltak som er nødvendig for **oppfølgingen av ungdommen etter institusjonsoppholdet**. Fakta viser at oppfølgingen avhenger av barnets ønsker og behov, samt hva barneverntjenesten kan tilby. Videre er en oppfølging etter barnet fyller 18 år, ettervern, avhengig av at barnet samtykker til dette. I de sakene hvor atferdsplasseringen hadde

opphørt og ungdommene hadde flyttet for seg selv viser revisjonens mappegjennomgang at ungdommene ble fulgt opp i form av bistand knyttet til bolig og dagtilbud. I de tilfeller hvor barnet har flyttet hjem viser mappegjennomgangen av barna/ungdommene ble fulgt opp av miljøterapeut og veiledning i hjemmet. Revisjonen finner det positivt at atferdsplasseringer følges opp med ulike former for tiltak, men bemerker at det ikke er vurdert hvorvidt det enkelte barn har ønsker eller behov utover oppfølgingen som gis eller er gitt.

Samlet sett oppfatter revisjonen dette som tilfredsstillende praksis sett opp imot kravene i barnevernloven. Samtidig har vi avdekket avvik på enkelte områder hvor barneverntjenesten bør vurdere å sette inn tiltak.

8 KONKLUSJONER/ANBEFALINGER

Østfold kommunerevisjon IKS har i dette prosjektet sett nærmere på deler av barnevernets system for internkontroll, praksis for oppfølging av omsorgsplasserte barn i fosterhjem og praksis for oppfølging av atferdsplasserte barn på institusjon.

Hva gjelder rapportens første problemstilling er det revisjonens oppfatning at de deler av internkontrollen som er gjennomgått i all hovedsak tilfredsstillende kravene i forskrift om internkontroll etter barnevernloven. Samtidig er det påpekt mangler knyttet til risikovurderinger og kompetansekartlegging av de ansatte. Begge elementene er viktige i et internkontrollperspektiv. Risikovurderinger spiller en sentral rolle hva gjelder evaluering og utvikling av internkontrollen. Kompetansekartlegging er viktig for å avdekke om virksomheten har nødvendig kompetanse. Elementene henger dessuten sammen, da manglende eller svak kompetanse kan representere en risiko i seg selv.

Videre har revisjonen funnet det uklart hvorvidt erfaringer fra barn og foreldre, herunder brukerundersøkelser og evalueringsguider/skjemaer, i tilstrekkelig grad blir nyttiggjort evaluerings- og utviklingsarbeidet.

Når det gjelder den andre og tredje problemstillingen er det revisjonens oppfatning at praksis knyttet til oppfølging av omsorgsplasserte barn i fosterhjem og atferdsplasserte barn på institusjon i all hovedsak synes å være tilfredsstillende sett hen til kravene i barnevernloven. Imidlertid har vi avdekket avvik på enkelte områder. Revisjonen har vurdert at praksis for oppfølging av omsorgsplasserte barn viser enkelte utfordringer knyttet til grunnleggende oppgaver slik som utarbeidelse av omsorgsplaner, tilsynsførerbesøk og fosterhjemsbesøk. Revisjonen har også kommet med bemerkninger knyttet til praksis for journalføring av informasjon fra samtaler med barnet og barnefaglige vurderinger da funnene kan indikere svakheter her. Det bemerkes imidlertid at revisjonen ikke har foretatt en detaljkontroll på dette området.

Hva gjelder praksis for atferdsplasseringer har revisjonen vist til et avvik knyttet til utarbeidelse av tiltaksplan. Selv om det er tale om et enkeltstående tilfelle er revisjonen av den oppfatning at dette er alvorlig sett hen til plasseringens karakter. For både omsorgs- og atferdsplasserte barn har revisjonen avdekket at barnevernet ikke i tilstrekkelig grad har ivaretatt sin plikt til å utarbeide individuell plan for barn som har rett til dette.

Med bakgrunn i konklusjonen og de vurderinger av fakta den bygger på anbefaler revisjonen at barneverntjenesten bør iverksette nødvendige tiltak for å møte de overnevnte avvikene.

Rolvøy, 21.11.2017

Ida Charlotte Stedjeberg (sign.)
Forvaltningsrevisor

Bjørnar Buvig Holmedahl (sign.)
oppdragsansvarlig revisor

9 RÅDMANNENS UTTAELSE TIL RAPPORTEN

Østfold kommunerevisjon IKS har i dette prosjektet sett nærmere på deler av barnevernets system for internkontroll, praksis for oppfølging av omsorgsplasserte barn i fosterhjem og praksis for oppfølging av adferds plasserte barn på institusjon.

System for internkontroll:

Rådmannen er fornøyd med at deler av internkontrollen all hovedsak tilfredsstillende tilfredsstillende kravene i forskrift om internkontroll etter barnevernloven.

Rådmannen anser det som nødvendig å iverksette tiltak for å rette opp manglene som er påpekt knyttet til risikovurderinger og kompetansekartlegging av de ansatte.

Tiltak som blir iverksatt:

Videreføre kvartalsvis gjennomgang av risikoanalyse og iverksetting av tiltak: Ansvarlig: Barnevernleder. Frist: Hvert kvartal.

Kartlegging av ansattes kompetanse. Ansvarlig: nærmeste leder. Frist: 26.02.18

Vurdere nåværende kompetansebehov og antatt behov frem i tid: Ansvarlig: Barnevernleder i samråd med ledergruppen. Frist: 01.03.18.

Rådmannen er fornøyd med at praksis knyttet til oppfølging av omsorgsplasserte barn i fosterhjem og adferdsplasserte barn på institusjon i all hovedsak synes å være tilfredsstillende sett hen til kravene i barnevernloven.

Rådmannen anser det nødvendig å iverksette tiltak for å sikre at grunnleggende oppgaver som utarbeidelse av omsorgsplaner, tilsynsførerbesøk og fosterhjemsbesøk blir utført. Videre i forhold til praksis for journalføring av informasjon fra samtaler med barnet og barnefaglige vurderinger.

Tiltak som blir iverksatt: Sikre forsvarlig saksgang ved saksgjennomgang. Ansvarlig: nærmeste leder. Frist: umiddelbart.

Sikre erfaringer fra barn og foresatte gjennom årlige brukerundersøkelser, Ansvarlig: barnevernleder: Frist: høsten 2018.

Rådmannen ser alvorlig på at det i et enkeltstående tilfelle er avdekket et avvik knyttet til utarbeidelse av tiltaksplan.

Tiltak som blir iverksatt: Vedtak etter lov om barneverntjenester fattes ikke uten vedlegg av tiltaksplan. Ansvarlig: nærmeste leder: Frist: umiddelbart.

Rådmannen ser alvorlig på at barnevernet ikke i tilstrekkelig grad har ivaretatt sin plikt til å utarbeide individuell plan for barn som har rett til dette.

Tiltak som blir iverksatt: Sikre at det utarbeides en individuell plan for barn med langvarige og koordinerte tiltak eller tjenester dersom det ansees nødvendig for å skape et helhetlig tilbud for barnet, og at det foreligger samtykke. Ansvarlig: nærmeste leder: Frist: umiddelbart.

10 VEDLEGG

10.1 Utledning av revisjonskriterier

Innledende kriterier

Utgangspunktet i det norske samfunnet er at det er foreldrene som har det primære ansvaret for barna sine, jfr. barneloven³³ som regulerer forholdet mellom foreldre og barn. Det offentlige har imidlertid et subsidiært ansvar. Barn har en grunnleggende rett til liv, utvikling og omsorg³⁴, og hvis foreldrene svikter har det offentlige en plikt til å sikre barns rettigheter. Dette subsidiære ansvaret reguleres i barnevernloven³⁵, som har to formål, jfr. § 1-1:

«å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid, og å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår.»

Sistnevnte henvisning omfatter barnevernets ansvar for generelt forebyggende arbeid, mens den første direkte gjelder det som er tema for denne forvaltningsrevisjonen. Barneverntjenesten har dessuten plikt til å legge vekt på barnets beste i alle beslutninger som fattes. Dette følger direkte av bvl. § 4-1, men fremgår i tillegg av internasjonale konvensjoner som Norge er rettslig bundet av.³⁶

Problemstilling 1: Hvordan brukes tilsynsresultater som grunnlag for forbedring av barneverntjenestens internkontroll?

Kravet til internkontroll følger av bvl. § 2-1, 2. ledd og er nærmere utdypet i egen forskrift.

Internkontrollen skal sikre at oppgavene utføres i samsvar med krav fastsatt i lov eller i medhold av lov, og at tjenestene som ytes er forsvarlige, jfr. bvl. § 1-4. I henhold til forskriften skal kommunen blant annet:

- beskrive hvordan barneverntjenesten er organisert, samt hovedoppgaver og mål. Det skal klart fremgå hvordan ansvar, oppgaver og myndighet er fordelt.
- sikre at de ansatte har tilgang til og kunnskap om aktuelle lover og forskrifter som gjelder barneverntjenesten.
- sørge for at de ansatte i barneverntjenesten har tilstrekkelig kunnskap og ferdigheter innenfor fagområdet, samt om internkontrollen.
- sørge for at de ansatte medvirker slik at samlet kunnskap og erfaring utnyttes.
- gjennomføre risikovurderinger
- utvikle, iverksette, kontrollere, evaluere og forbedre nødvendige prosedyrer, instruksjoner, rutiner eller andre tiltak for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelse av barnevernlovgivningen.

Forsvarlighet er en rettslig standard, som innebærer at innholdet i vesentlig grad bestemmes av normer utenfor selve loven. På barnevernområdet må forsvarlighet bedømmes med utgangspunkt i anerkjent faglig praksis, fagkunnskap fra utdannings- og forskningsinstitusjoner, faglige retningslinjer og generelle samfunnsetiske normer i samfunnet. Forsvarlighetskravet innebærer at tjenestene må holde tilfredsstillende kvalitet, ytes i tide og i et tilstrekkelig omfang. Forsvarlighetskravet i § 1-4 skal supplere øvrige krav som fremkommer i barnevernloven, og særlig lovens formålsbestemmelse og bestemmelsen om hensynet til barnets beste er viktige tolkingsfaktorer når man skal fastlegge innholdet i kravet.

³³ Lov om barn og foreldre av 8. april 1981, nr. 64. Se blant annet § 30 om omsorgsplikt.

³⁴ Se blant annet Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen artikkel 6.

³⁵ Lov om barneverntjenester av 17. juli 1992, nr. 100. Kortform «bvl./ barnevernloven»

³⁶ Se blant annet FNs konvensjon for barns rettigheter av 20. november 1989 (Barnekonvensjonen) art. 3.

Internkontrollforskriften stiller ikke spesifikt krav om at tilsynsresultater brukes som grunnlag for å forbedre barneverntjenestens internkontroll, men dette følger indirekte av kravet siste kulepunkt ovenfor, samt kravet til forsvarlighet.

Problemstilling 2: Sørger barnevernet for forsvarlig oppfølging av omsorgsplasserte barn?

Et vedtak om å omsorgsplassere et barn innebærer at store deler av foreldrenes ansvar overføres til barneverntjenesten, og at barnet fysisk flyttes til et annet sted. En omsorgsplassering er begrunnet i uholdbare mangler i barnets omsorgssituasjon.

Barns rett til å medvirke, herunder bli informert, få uttale seg og å bli hørt, er lovfestet i bvl. § 6-3. Barn som har fylt 15 år og som forstår hva saken gjelder, kan opptre som part i egen sak og gjøre partsrettigheter gjeldende. Partsrettighetene er lovfestede og gir blant annet barnet rett dokumentinnsyn, rett til å påklage vedtak, rett til å bringe saken inn for domstolen og rett til å la seg bistå av advokat. Barneverntjenesten har plikt til å informere barnet om hvilke partsrettigheter det har, og hvordan disse kan utøves.

Etter vedtak om omsorgsplassering er fattet har barneverntjenesten «et løpende og helhetlig ansvar for oppfølgingen av barnet, herunder et ansvar for å følge utviklingen til barnet og foreldrene», jf. bvl. § 4-16. Oppfølgingsansvaret varer så lenge vedtaket om omsorgsplassering består og inneholder flere elementer. Forarbeidene³⁷ presiserer at et vesentlig element er å vurdere om omsorgsplasseringen skjer etter sitt formål, og hvorvidt barnet får nødvendig omsorg og behandling i tråd med vedtaket. Videre presiserer forarbeidene³⁸ at oppfølgingsansvaret også innebærer at barneverntjenesten fortløpende må vurdere hvorvidt vilkårene for omsorgsplasseringen fortsatt er tilstede og om situasjonen er endret slik at foreldrene selv kan ha omsorgen for barnet.

Som en del av oppfølgingsansvaret skal barneverntjenesten ved omsorgsplasseringen vedta en plan for barnets omsorgssituasjon, jf. bvl. § 4-15 tredje ledd. I rundskriv³⁹ til barneverntjenesteloven fremgår det at omsorgsplanen «skal angi hovedformålet med omsorgsplasseringen, omsorgsplasseringens forventede varighet, hvor barnet skal plasseres og hvilken kontakt barnet skal ha med foreldrene», og videre at omsorgsplanen «bør (...) angi barnets behov for oppfølging, hjelp og behandling og på hvilken måte barnets behov er tenkt ivarettatt». Det følger av samme lovbestemmelse at senest to år etter fylkesnemndas vedtak skal barneverntjenesten vedta en ny omsorgsplan for barnets framtidige omsorgssituasjon som ikke skal endres uten at forutsetningene for den er falt bort.

Barneverntjenesten har også et oppfølgingsansvar knyttet til samværsretten. Barn og foreldre har, hvis ikke annet er bestemt, rett til samvær med hverandre, jf. bvl. § 4-19. Det følger av rutinehåndboka⁴⁰ at barneverntjenesten med utgangspunkt i fylkesnemndas vedtak skal opprette en samværsavtale om den praktiske gjennomføringen og tilretteleggingen av samværet. Samværsavtalen bør vedlegges barnets omsorgsplan. Etter bvl. § 4-16 skal barneverntjenesten også legge til rette for samvær med søsken der hensynet til barnet ikke taler imot det.

Det er knyttet særlige krav til oppfølging avhengig av barnets plasseringssted⁴¹. Majoriteten av barn som har tiltak utenfor hjemmet bor i fosterhjem. En plassering i fosterhjem betyr at barnet plasseres i et privat hjem med de begrensninger dette har for åpenhet og mulighet for innsyn i hvordan barnet

³⁷ Prop.106 L (2012-2013) Endringer i barnevernloven, s. 210.

³⁸ Prop.106 L (2012-2013) Endringer i barnevernloven, s. 210.

³⁹ Q-2002-1036 – Rundskriv fra Barne- og familiedepartementet om saksbehandling i barneverntjenesten, side 22.

⁴⁰ Rutinehåndbok for kommunenes arbeid med fosterhjem fra Barne- og likestillingsdepartementet, side 33.

⁴¹ De ulike plasseringsalternativene fremgår av bvl. § 4-14.

har det i dagliglivet. Det stilles følgelig særlige krav til oppfølging av barnet der barnet er plassert i fosterhjem. Det er med hjemmel i bvl. § 4-22 tredje ledd gitt forskrift om hvilke krav som kan stilles ved valg av fosterhjem, om fosterhjemmets rettigheter og plikter, om barneverntjenestens plikt til veiledning og oppfølging av fosterhjemmene og om tilsyn med barn i fosterhjem, jf. fosterhjemsforskriften⁴².

Etter fosterhjemsforskriften § 7 første ledd skal barneverntjenesten i omsorgskommunen, altså barneverntjenesten i den kommunen som har overtatt omsorgen for barnet, følge opp og føre kontroll med hvert enkelt barns situasjon i fosterhjemmet. I forbindelse med oppfølgingsarbeidet skal barneverntjenesten se hen til vedtatt omsorgsplan for barnet. Dersom det er behov for å iverksette tiltak som ikke samsvarer med omsorgsplanen, bør barneverntjenesten sørge for at omsorgsplanen revideres slik at det er samsvar mellom omsorgsplanen og oppfølgingen, jf. retningslinjer for fosterhjem⁴³.

En viktig forutsetning for å kunne følge opp og føre kontroll med barnets situasjon i fosterhjemmet er at barneverntjenesten foretar jevnlig besøk i fosterhjemmet. Barneverntjenesten skal besøke fosterhjemmet så ofte som nødvendig for å oppfylle kravet til kontroll etter fosterhjemsforskriften. Minimumskravet er fastsatt i fosterhjemsforskriften § 7 tredje ledd til fire ganger i året, eventuelt to ganger i året dersom forholdene i fosterhjemmet vurderes som gode og barnet har vært plassert i fosterhjem i mer enn 2 år.

Når barnet flytter i fosterhjem blir det inngått en skriftlig avtale mellom barneverntjenesten og fosterforeldrene. Barneverntjenesten skal også gjennomgå denne avtalen minst en gang i året, jf. fosterhjemsforskriften § 6 første ledd. Gjennomgangen skal blant annet bidra til at barneverntjenesten regelmessig foretar en vurdering av behovet for nye tiltak i fosterhjemmet.

Så lenge plasseringen varer skal barneverntjenesten gi fosterforeldrene nødvendig råd og veiledning, jf. fosterhjemsforskriften § 7 andre ledd. Barneverntjenesten skal sikre at fosterforeldrene får tilstrekkelig opplæring og veiledning til å kunne utøve den daglige omsorgen for barnet. Behovet for konkret opplæring og veiledning er svært varierende. Oppfølgingen bør derfor kartlegges av barneverntjenesten og fosterhjemmet i fellesskap, jf. retningslinjer for fosterhjem⁴⁴.

Barneverntjenesten i fosterhjems kommunen, altså den kommunen hvor fosterhjemmet ligger, er i fosterhjemsforskriften pålagt en plikt til å føre tilsyn med hvert enkelt barn plassert i fosterhjem ved at det oppnevnes en tilsynsfører for barnet. Minimumskravet er fire tilsyn i året. Dersom bestemte vilkår er oppfylt kan tilsynet reduseres til to ganger i året. Tilsynsfører skal for hvert tilsyn utarbeide en rapport. Tilsynsrapporten skal oversendes barneverntjenesten i omsorgskommunen etter den er godkjent av barneverntjenesten i fosterhjems kommunen, jf. fosterhjemsforskriften § 9 femte ledd. Tilsynsrapportene vil være med å gi barneverntjenesten i omsorgskommunen et mer fullstendig bilde av barnets situasjon. Barneverntjenesten i omsorgskommunen skal følge opp tilsynsrapporten og umiddelbart sørge for å følge opp forhold som gir grunn til bekymring, jf. fosterhjemsforskriften § 9 sjette ledd. Etter fosterhjemsforskriften § 9 sjette ledd skal barneverntjenesten i omsorgskommunen gjennomgå rapporten og foreta den nødvendige oppfølging som et ledd i sitt ansvar for oppfølging og kontroll av barnets situasjon i fosterhjemmet. For å oppfylle dette kravet må barneverntjenesten ha et system eller en rutine som sikrer at oversendte tilsynsrapporter gjennomgås.

⁴² Forskrift om fosterhjem (fosterhjemsforskriften), FOR-2003-12-17-1659.

⁴³ Q-1072B - Retningslinjer for fosterhjem av 15. juli 2004 til lov om barneverntjenester av 17. juli 1992 nr. 100, kap. 10.

⁴⁴ Q-1072B - Retningslinjer for fosterhjem av 15. juli 2004 til lov om barneverntjenester av 17. juli 1992 nr. 100, kap. 10.

Problemstilling 3: Sørger barneverntjenesten for forsvarlig oppfølging av atferdsplasserte barn?

De fleste av tiltakene etter barnevernloven retter seg mot foreldrene, og hovedhensikten med tiltakene er å bidra til bedring av barnets omsorgssituasjon. Atferdsplasseringer etter bvl. § 2-24 retter seg imidlertid mot barnet selv, og reglene gir på nærmere vilkår adgang til å plassere barn med alvorlige atferdsvansker i institusjon. Ved slik plasseringer er ofte barnevernet og foreldrene enig om at tiltak er nødvendige, og den maktubalansen som oppstår overfor barnet gjør det nødvendig med selvstendige rettigheter for barnet, slik at barnets rettssikkerhet kan ivaretas.

I saker om atferdsplasseringer skal barnet alltid regnes som part, med fulle partsrettigheter, jfr. bvl. § 6-3, 2. ledd, siste punktum. Dette innebærer eksempelvis rett til dokumentinnsyn, rett til å påklage vedtak, rett til å bringe saken inn for domstolen og rett til å la seg bistå av advokat. Disse rettighetene er lovfestet i barnevernloven, se eksempelvis bvl. § 7-8 om rett til advokat. Barneverntjenesten har plikt til å informere barnet om hvilke partsrettigheter det har, og hvordan disse kan utøves.

Når et barn er plassert i institusjon etter bvl. § 4-24 vil mange instanser være involvert i de ulike tjenester og tiltak som settes inn i forhold til barnet. For å sikre at hjelpen som gis er planlagt og målrettet samt at alle iverksatte og planlagte tiltak følges opp, skal barneverntjenesten sørge for at det utarbeides en tiltaksplan for barnet, jf. bvl. § 4-28.⁴⁵ Utkast til tiltaksplanen skal foreligge når fylkesnemnda behandler saken, og den endelig tiltaksplan skal utarbeides snarest mulig etter vedtaket fra fylkesnemnda foreligger.

Vedtaket truffet av fylkesnemnda gir barnevernet adgang til å iverksette tvang, men det er barneverntjenesten selv (eventuelt den aktuelle institusjonen) som må vurdere om det faktisk er nødvendig å iverksette det tiltaket som følger av fylkesnemndas vedtak, jfr. bvl. § 4-25 3. ledd. Forholdene kan ha endret seg, og det kan være at situasjonen kan løses uten tvang. Dette er et utslag av prinsippet om mildeste inngreps prinsipp. På tilsvarende måte kan barneverntjenesten selv (eventuelt den aktuelle institusjonen) vurdere om det er nødvendig å holde barnet i institusjonen for hele den tid vedtaket gjelder for. Fylkesnemndas vedtak faller bort dersom det ikke er iverksatt innen seks uker etter vedtakstidspunktet.

Barneverntjenesten har plikt til å følge opp plasseringen fortløpende, og må vurdere tiltaket på nytt når plasseringen har vart i seks måneder, jfr. bvl. § 4-24, 3. ledd, siste punktum. I dette ligger det at barnevernet skal vurdere og ta stilling til om tiltaket fungerer som forutsatt. Hvis tiltaket ikke fungerer eller sannsynligvis ikke fører til ønsket resultat, skal tiltaket avsluttes eller det må vurderes en endring av plasseringssted.

Barneverntjenesten har også en plikt til å planlegge og sette i verk hjelpetiltak som er nødvendige i oppfølgingen av institusjonsoppholdet, jfr. bvl. § 4-25, 1. ledd, siste punktum. Dette er viktig for å bygge videre på den hjelpen som barnet har fått gjennom oppholdet. Tiltakene skal sikre et varig og godt utfall. Dette er særlig viktig når det er snakk om unge mennesker som trenger hjelp når det gjelder utdannings-, arbeids-, og botilbud. Planleggingen bør skje i nært samarbeid med barnet og institusjonen for å skape nødvendig kontinuitet i behandlingen.

⁴⁵ For mer informasjon se Barne- og likestillingsdepartementets rundskriv om retningslinjer for tiltaksplaner ved vedtak etter barnevernlovens §§ 4-24 og 4-26.

10.2 Invitasjon til spørreundersøkelsen



Rolvøy 26. april 2017

Hei!

Østfold kommunerevisjon ønsker å prate med deg/ dere om hvordan det er / har vært å være fosterforeldre.

Østfold kommunerevisjon IKS gjennomfører hvert år undersøkelser innenfor mange ulike deler av kommunal sektor. Det er bystyrene i de ulike kommunene som bestemmer hvilke områdene vi skal undersøke, og det er kontrollutvalgene som er oppdragsgiver for det enkelte prosjekt. Alle undersøkelser resulterer i en skriftlig rapport som behandles av bystyret.

På vår hjemmeside www.okrev.no vil dere finne mer informasjon om oss, og eksempler på gjennomførte undersøkelser (også kalt «forvaltningsrevisjoner»).

Som kommunens revisor har vi full innsynsrett i alle deler av kommunal virksomhet. Innsynsretten følger av kommuneloven § 78, nr. 6, og det er på bakgrunn av denne innsynsretten at kommunen har gitt oss din kontaktinformasjon. Samtidig har vi også taushetsplikt om det vi får vite.

Hvorfor vil vi prate med nettopp dere?

Bystyret i Fredrikstad har bedt oss om å undersøke hvordan barneverntjenesten i Fredrikstad følger opp omsorgsplasserte barn. Dette vil vi gjøre ved å snakke med de ansatte i barneverntjenesten, men det er også viktig for oss å innhente erfaringer fra de som er eller har vært fosterforeldre og som sitter på førstehåndskunnskap om barnevernets praksis.

Vi håper derfor at du/ dere er villige til å delta i en kort spørreundersøkelse. Dere er et av 38 tilfeldig utvalgte fosterhjem som vil bli kontaktet.

Spørsmålene i undersøkelsen handler om hvordan dere opplever samarbeidet med barnevernet, hvor tilgjengelig barnevernet er og hvordan de forholder seg til barnet som dere har omsorgen for.

Alle svar vil bli registrert anonymt i vårt analyseprogram, noe som innebærer at ingen av svarene vil kunne kobles til enkeltpersoner. Dette betyr også at resultatet av undersøkelsen blir presentert på en slik måte at ingen enkeltpersoner kan identifiseres.

En av våre medarbeidere fra revisjonen vil ringe deg i tidsrommet fra tirsdag 23. mai til onsdag 24. mai mellom kl. 09:00 og 15:00. Det vil ta ca. 10 minutter å besvare spørsmålene, og vi håper som sagt at du/ dere ønsker å delta.

Ta gjerne kontakt med Ida eller Anders dersom det er noe du lurer på!

Med vennlig hilsen

Ida Charlotte Stedjeberg
Tlf. 69 30 77 29
idaste@fredrikstad.kommune.no

Anders Svarholt
Tlf. 69 30 76 87
ansv@fredrikstad.kommune.no

BVT Fredrikstad - oppfølging av fosterhjem NY versjon

Ikke nødvendig. Respondentene vil bli kontaktet per telefon.

1) Hvor lenge har dere vært fosterhjem?

- Mindre enn ett år
- Mellom ett og tre år
- Mellom tre og fem år
- Mer enn fem år

2) Hvordan ble du rekruttert til å være fosterforelder?

- Jeg svarte på en annonse?
- Jeg er i familie med barnet eller barnets familie
- På annen måte

3) Hvem av barnets foresatte er det som intervjues?

- Fostermor
- Fosterfar
- Annen person

4) Beskriv kjernefamilien din - i tillegg til deg så består familien av

- Fostermor
- Fosterfar
- Egne barn
- Flere fosterbarn
- Annen sammensetning

5) Hva slags type fosterhjem representerer du?

- Vanlig fosterhjem
- Forsterket fosterhjem

⇒

<https://response.questback.com/isa/qbv.dll/ShowQuest?Preview=True&QuestID=497...> 19.10.2017

Nå kommer noen spørsmål om barnevernets informasjonspraksis og samarbeidet med dere som fosterforeldre.

6) I hvilken grad er du enig i følgende utsagn?

	Helt enig	Litt enig	Litt uenig	Helt uenig	Vet ikke
Vi fikk god informasjon om barnets bakgrunn og utfordringer i forkant av plasseringen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Vi fikk god tid til å forberede oss på plasseringen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Jeg har blitt godt informert av barnevernet om HVA SOM SKJER?	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Jeg har blitt godt informert av barnevernet om HVORFOR de gjennomfører forskjellige tiltak	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

7) I hvilken grad er du enig i følgende utsagn?

	Helt enig	Litt enig	Litt uenig	Helt uenig	Vet ikke
Barnevernet har gitt meg god informasjon om hvilken myndighet de har	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Vi har fått god informasjon om hvilke hjelpetiltak barnevernet tilbyr	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Jeg føler at jeg vet hva slags hjelp barnevernet kan tilby oss som er fosterforeldre	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

8) I hvilken grad er du enig i følgende utsagn?

	Helt enig	Litt enig	Litt uenig	Helt uenig	Vet ikke
Det har vært enkelt å få informasjon fra barnevernet	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Vi har måttet jobbe hardt for å få nødvendig informasjon fra barnevernet	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

9) Har barnevernet gått igjennom fosterhjemsavtalen med dere?

- Ja
- Nei
- Det er ikke utarbeidet fosterhjemsavtale

10) Er det noe ved barnevernets informasjonspraksis som du mener kunne vært bedre?

↩

11) Hvor ofte er tilsynsfører/ tilsynsperson hos dere?

- Aldri
- 1 gang per år
- 2 ganger per år
- 3 ganger per år
- 4 eller flere ganger i året
- Annen frekvens

12) Hvor ofte er saksbehandler eller annen representant fra barnevernet hos dere?

- Aldri
- 1 gang per år
- 2 ganger per år
- 3 ganger per år
- 4 eller flere ganger i året
- Annen frekvens

13) Hvor pleier dere normalt å møte barnevernet?

- Hjemme hos oss selv
- Hos barnevernet
- I møter med andre instanser
- Andre steder

14) Hvor synes dere det er best å møte barnevernet?

- Hjemme hos oss selv
- Hos barnevernet
- I møter med andre instanser
- Andre steder

15) Hvor ofte tar barnevernet kontakt per telefon/ sms?

- Aldri
- 1 gang per år
- 2 ganger per år
- 3 ganger per år
- 4 eller flere ganger per år
- Annen frekvens

↵

16) Er det ønskelig for dere å kunne kontakte barneverntjenesten utenom kontorets åpningstid?

- Ja, det hadde vært praktisk
- Nei, det har vi ikke behov for
- Annet
- Vet ikke

17) Er det lett for dere å komme i kontakt med saksbehandler/ barnevernet?

- Det er svært lett
- Det er stort sett lett
- Det er stort sett vanskelig
- Det er svært vanskelig
- Vet ikke

18) Tar saksbehandler raskt kontakt dersom dere legger igjen beskjed?

- Alltid
- Som oftest
- Noen ganger
- Sjelden
- Annen frekvens

19) Har dere opplevd skifte av saksbehandler i deres sak?

- Nei
- Det har forekommet en eller to ganger
- Det har skjedd ganske ofte
- Vi har mistet oversikten
- Annet

20) Alt i alt - hva synes dere om oppfølgingen dere har fått fra barnevernet?

- Jeg er svært fornøyd
- Jeg er litt fornøyd
- Jeg er litt misfornøyd
- Jeg er svært misfornøyd

<https://response.questback.com/isa/qbv.dll/ShowQuest?Preview=True&QuestID=497...> 19.10.2017

21) Hvordan vil du besvare følgende spørsmål?

	Alltid	Stort sett	Stort sett ikke	Aldri	Vet ikke
Opplever du at barnevernet spør deg om informasjon når de arbeider med barnets sak?	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Opplever du at barnevernet spør deg om dine synspunkter når de arbeider med barnets sak?	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Opplever du at dine synspunkter har betydning for barnevernets behandling av barnets sak?	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Opplever du at dere er en samarbeidspartner for barneverntjenesten?	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

↵

22) Snakker barnevernet alltid med barnet ved hjemmebesøk, dersom barnet vil?

- Alltid
- Stort sett
- Stort sett ikke
- Aldri
- Ikke aktuelt - barnet er for ungt
- Barnet ønsker som oftest ikke dette

23) Har barnevernet fortalt barnet om hvorfor det bor i fosterhjem?

- Ja
- Nei
- Ikke aktuelt - barnet er for ungt
- Vet ikke

24) Er det utarbeidet omsorgsplan for barnet?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

25) Er barnevernet opptatt av barnets oppfatning når det legges planer for fremtiden?

- Alltid
- Stort sett
- Stort sett ikke
- Aldri
- Vet ikke

26) Har barnet anledning til å ta direkte kontakt med saksbehandler?

- Ja, barnet har fått kontaktinformasjon av barnevernet
- Nei, barnet har ikke fått kontaktinformasjon av barnevernet
- Ikke aktuelt - barnet er for ungt
- Vet ikke

27) Er barnevernet tilgjengelig når barnet tar kontakt/ ønsker kontakt?

- Alltid
- Stort sett
- Stort sett ikke
- Aldri
- Ikke aktuelt - barnet er for ungt
- Vet ikke

28) Vårt fosterbarn har tillitt til barnevernet

- Stor tillit
- Litt tillit
- Ingen tillit
- Det er for tidlig å si
- Annet
- Vet ikke

29) Tilbyr barnevernet noen ganger samtaler med deres biologiske barn?

- Ja
- Nei

2/3

30) Ønsker dere at barnevernet skal tilby samtaler med deres biologiske barn?

- Ja
- Nei

↵

31) Alt i alt - hvordan opplever du kunnskapen og kompetansen til de som arbeider i barnevernet?

- Svært god
- Delvis god
- Delvis dårlig
- Svært dårlig

32) Alt i alt - hvordan opplever du saksbehandlers interesse og engasjement?

- Svært interessert og engasjert
- Delvis interessert og engasjert
- Lite interessert og engasjert
- Svært lite interessert og engasjert

33) Hva var din oppfatning av barnevernet på rekrutteringstidspunktet?

- Positiv
- Delvis positiv
- Ingen spesiell oppfatning
- Delvis negativ
- Negativ

34) Hva er din oppfatning av barnevernet idag?

- Positiv
- Delvis positiv
- Ingen spesiell oppfatning
- Delvis negativ
- Negativ

↵

<https://response.questback.com/isa/qbv.dll/ShowQuest?Preview=True&QuestID=497...> 19.10.2017

35) Synes du hjelpen og tilbudene dere har fått har vært tilpasset problemene barnet har eller hadde?

- Hjelpen har vært svært god
- Hjelpen har vært delvis god
- Hjelpen har vært delvis dårlig
- Hjelpen har vært svært dårlig

36) Ut i fra din samlede erfaring med barnevernet - sitter du med en opplevelse av å bli behandlet med respekt?

- Alltid
- Stort sett
- Stort sett ikke
- Aldri

37) Ut i fra din samlede erfaring med barnevernet - sitter du med en opplevelse av at barnet blir behandlet med respekt?

- Alltid
- Stort sett
- Stort sett ikke
- Aldri

38) Er det andre forhold du ønsker å uttale deg om eller kommentere. Vi minner om at alle svar behandles konfidensielt.

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.